Dayanışma

KASIM 1985

SAYI: 40 2.- DM

araştırma çeviri **Dayanışma** inceleme yorum

Gazetemizin araştırma, çeviri, inceleme ve yorum yazılarını içeren ek sayfalarında şu konular yer alıyor:

- Cenevre Zirvesine Doğru.
- Torunumun Çocuğuna Mektuplar / Jürgen Kuczynski
- Faşizmin Orta Katmanları Yoksullaştırması/I 24 Ocak, 12 Eylül ve Köylülük
- Doğumunun 100. yılında Ernst Thalman işçi sınıfının kalbinde yaşıyor / II

DKP
SCHLUSS MIT DER POLITIK FÜR WENIGE DIE POST MUSS IHREN ... ISTEN
SCHLUSS

BİRLİK YOL GERÇEK ADI
KOMKAR

İşsizliğe, yabancı düşmanlığına, sosyal hakların kısıtlanmasına karşı

DGB Eylem Haftası başarıyla sonuçlandı

- DGB'nin 14-19 Ekim tarihleri arasında düzenlediği Eylem Haftası'na yerli-yabancı yüzbinlerce işçi katıldı.
- Muhabirlerimiz Eylem Haftası'na katılan Alman ve Türkiyeli işçilerle görüşerek, sorunları tartıştılar.

(Eylem Haftası'yla ilgili haber ve röportajlar 8. sayfadadır.)

Dayanışma

Yumuşama varmış (!)

Bunu, yine malum yurtdışı gezilerinden birinde, eski CHP'nin eski genel başkanı ve kimilerine göre, hâlâ Türkiye'de sosyal demokratların değişmez lideri B. Ecevit söylüyor.

Aynen şöyle: "...son üç ay içinde hükümette demokrası ve fikir özgürlüğüne karşı bir yumuşama oldu. Bu, beni mutlu etti. Şu anda Türkiye'de basın istediğini yazabiliyor. Sayın Demirel ve diğer politikacılar istediklerini söyleyebiliyor. Basın da bunları yazabiliyor." *(Milliyet.* Avrupa baskısı, 23 Ekim 1985.)

Düpedüz zırva! Basın neyin yayınlanmasına müsaade edilmeyeceğini önceden kestirmekte artık öylesine maharet kespetti ki, yayınına müsaade edilecek şeyler dışında birşey yazmayı ya da yayınlamayı *istemiyor* bile. Daha geçen ay, Evren'in Meclis'i açış konuşmasına S. Demirel'in verdiği cevabı yayınlama *izni* almak için tüm gazetelerin Sıkıyönetime başvurmakta nasıl birbirleriyle yarıştıkları biliniyor. Aydınlar Bildirisi dâvasında kimi savunmalar üzerinde yayın yasakları birbirini kovalıyor. Doğuda "iç savaş" adı altında Kürt halkı üzerinde estirilen sistemli zulüm ve terör konusunda yazılıp çizilenler de ortada. Bunlar sadece birkaç örnek. Hepsini saysak sütunlar alır. Bu durumda basın nerden her *istediğini* yazıp yayınlayabiliyormuş?

"Sayın Demirel ve diğer politikacılar"ın istediklerini söyleyebilmelerine gelince, Sayın Ecevit'in, Türkiye'deki açık gerçekler karşısında, demokrasi ve fikir özgürlüğü kavramlarını göz göre göre bu denli sulandırabilmesi doğrusu ibret alınacak bir olgu. Yeni kurulacak DSP'nin yeni fikir ve örgütlenme babası Ecevit'in özgürlük ve demokrasi alanlarında "mutlu" olabilmek için ne ile ve ne kadar ile yetinmeye hazır olduğunun pek açık belirtisi. Ayrıca onun da, "diğer politikacılar" meyanında, *istediğini* pekâlâ söyleyebildiğini göstermiyor mu? Sayın Ecevit kendini Sayın Demirel ve diğer politikacılar arasında saymamış da olsa, o ve onun gibiler her istediklerini söyleyebildiklerine göre tabii elbette Türkiye'de mutlu bir "yumuşama" yaşanmaktadır. Demokrasi ve özgürlük için daha başka ne gerekir ki?

Ne var ki, Ecevit bu "yumuşama"yı da *hükümete* atfetmekle bir başka çarpıtmada daha bulunuyor. Hükümetin bu konularda hiç bir etkisi ve yetkisi olmadığı cümle âlemin malûmu. Ecevit'in "hükümet"ten kastı, aslında, sıkıyönetim, yani Cunta. Ecevit pek klişe bir politik dil cambazlığıyla "hükümet"in ardında Cunta rejimini aklıyor. Faşist generallerin, Evren'lerin, Ürüğ'ların, "Cumhurbaşkanlığı Konseyi" adıyla anılan çetenin ve sair omuzu kalabalık kocabaşların kimi çevrelere şu ya da bu mülahaza ile belli konularda ve belli ölçülerde tanıdıkları icazeti handiyse, fikir özgürlüğüyle özdeş gösteriyor. Demokrasi ve özgürlüğün azılı düşmanlarının demokrasi ve özgürlük adına böylesine payelendirilmesi ve bu "alicenaplık"tan mutluluk duyulması nerede görülmüştür?

B. Ecevit'in Kopenhag'da Türkiye'li işçilere hitaben yaptığı konuşmada söylediği bir başka söz de yine bu kadar ilginç: "Ben, elinde bayrağı ile koşan bir kişiydim. Ancak, bana, sekiz yıllık politika yasağı verildi. Bundan şikayetçi değilim. Şikâyetim,yalnızca, konuşma hakkımın elimden alınmasıydı."

Bırakınız bir politikacıyı, herhangi bir yurtdaşın *politika* yapmasının yasaklanmasından "şikayetçi olmaması" ne demektir? Sayın Ecevit bu soruya Hint felsefesinden esinlenmiş gibi görünen, kulağa hoş gelse de anlaşılması bir hayli zor, Sanskritçe bir cevap verebilir belki. Ama bunun Türkçesi, insanın kendi yurtdaşlık hakkı ve insan gururunu düpedüz inkardan başka birşey değildir. Yurtdaşların politika yapma hakkı ile "konuşma" hakkı arasında bir fark gözetebilmek de ancak Hacivatcadan anlayanların kestirebilecekleri birşey olsa gerek. Bundan şu çıkıyor, elbette: Ecevit konuşma hakkının vaktiyle (şimdi herkesin istediğini söyleyebildiğini kendisi söylediğine göre öyle olması gerekiyor) elinden alınmasından da aslında hiç şikayetçi olmamıştır. Olsaydı, konuşma hakkını biran önce geri alabilmek için, politika yapmasına konulan yasağı dinlemeden *politika* yapardı, politik mücadeleye girişirdi. Bu da gösteriyor ki Ecevit konuşma hakkına yasağı kendisi koymuştur, o hakkı kendi eliyle Cuntaya teslim etmiştir. Dilini kesmediler ya, konuşsaydı! Konuşma hakkım elimden alındı diye

(Devamı 2. sayfada)

AVRUPA PARLAMENTOSU "DEMOKRASİYE GEÇTİK" YALANINA KANMADI

Türkiye'nin AET üyeliği askıda

- Süregiden siyasi davalar, insan haklarının bulunmayışı, sıkıyönetim ve diğer baskıların devamı, özgür seçimlerin yapılmamış olması, işkence ve siyasi tutukluların varlığı, Parlamento kararının gerekçeleri.

25 Ekim tarihli Avrupa Ekonomik Topluluğu Parlamentosu kararı, Türkiye ile ilişkileri 1988 seçimleri sonrasına kadar askıya aldı. İngiliz İşçi Partisi milletvekili Balfe'nin hazırladığı rapora dayanan karar şu gerekçelere dayanıyor:

- Siyasi nitelikteki toplu davaların, özellikle Barış Derneği ve DİSK davalarının son bulması ve genel bir siyasi "af" çıkarılması,
- Başta İstanbul olmak üzere, büyük şehirlerdeki sıkıyönetimin kaldırılması ve bütün kısıtlamaların son bulması,
- SODEP ve DYP'nin de katılımıyla serbest seçimlerin yapılması ve siyasi yasakların kaldırılması,

(Devamı 7. sayfada)

Antikomünist mizansende ikinci perde

- Duruşmaların seyri, Papa'nın vurulması olayında aranan "Bulgar parmağı"nı değil, CİA, MOSSAD ve İtalyan İstihbarat ve Güvenlik Örgütü SİSMİ'nin tezgahını sergiledi.
- Batılı istihbarat örgütlerinin Ağca'yla hapishanedeki pazarlığı savcılık kovuşturmasında.

(YAZISI 2. SAYFADA)

Barış Derneği yöneticileriyle dayanışma

- GEW Başkanı Dieter Wunder, Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher'den Reha İsvan'ın salıverilmesi için girişimlerde bulunmasını istedi.

Barış Derneği davasından tutuklu aydınlarla uluslararası dayanışma giderek güçleniyor. TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu'nun GEW Genel Başkanı Dieter Wunder'den, Barış Derneği davasından tutuklu Reha İsvan'ın salıverilmesi için girişimlerde bulunmasını talep etmesi üzerine, GEW 13 Eylül 1985 tarihli bir yazıyla Dışişleri Bakanı Genscher'e durumu iletmişti. Genscher'in konuyla ilgili GEW'ye gönderdiği 7 Ekim 1985 tarihli yazısının tercümesini aşağıda aynen yayınlıyoruz:

"Sayın Başkan Dieter Wunder,

13 Eylül 1985 tarihli mek-

(Devamı 7. sayfada)

Satışı rekorlar kıran "Ganz unten"ın yazarı G. Wallraff

Alman tekellerinin ucuz işgücü deposu

«En Alttakiler»

F.Almanyalı yazar Günter Wallraff'ın yazdığı "Ganz unten" (En Alttakiler) kitabı, F.Almanya'da eşi görülmedik satış rekorları kırıyor. Bir hafta içinde 220 bin adet satılan kitapta, Wallraff, Türkiyeli bir işçiymiş gibi yaptığı bir gazetecilik girişiminin sonuçlarını özetliyor.

Kitap, F.Almanya'da son yıllarda körüklenen yabancı

(Devamı 7. sayfada)

SANAYİCİLERİN 1984 KÂRI % 100'ÜN ÜSTÜNDE

Onlar gülmeyecek de kim gülecek?

Türkiye'de en büyük 500 sanayi kuruluşunun 1984 yılındaki durumları açıklık kazandı. Bununla Evren'den—Özal'dan, enflasyondan ve gidişattan, ekonomik gelişmelerden ve siyasetten işverenlerin niçin bu kadar memnun kaldıkları da açıklık kazandı.

Sanayide üretilen değerlerin paylaşılması 1983 yılından 1984 yılına şöyle değişmiş:

(Devamı 7. sayfada)

Ronbo işbaşında

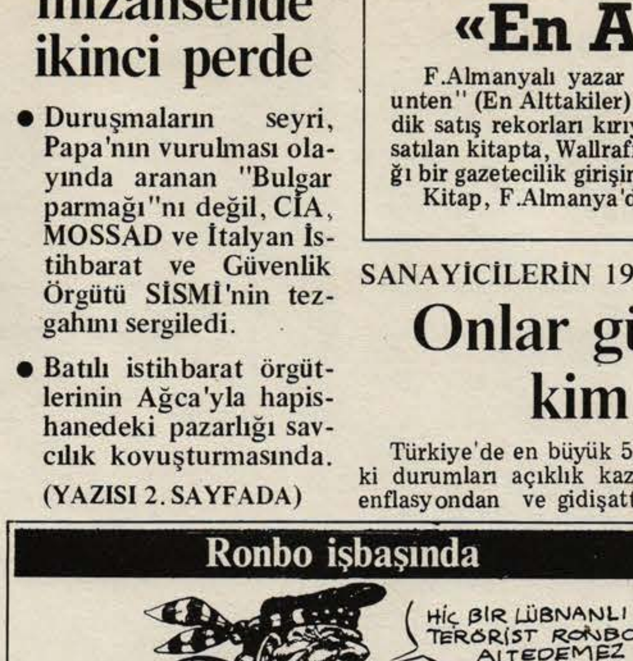
HİÇ BİR LÜBNANLI TERÖRİST RONBO'YU ALTEDEMEZ
KAL 85

ABD-İsrail terörizmi Ortadoğu'da kolkola

- Terörist İsrail devleti Tunus'taki FKÖ Karargahı'nı bombalarken, onun baş destekçisi ABD yönetimi de Rambo Reagan'ın emriyle Mısır yolcu uçağını zorla kaçırıp korsanlık yapıyor.

(YAZILAR 4. SAYFADA)

Çağlayangil, Nokta dergisine "Konuşan Türkiye"den ne anladığını açıkladı.

Suç olmamak kaydıyla konuşan Türkiye

(YAZISI 2. SAYFADA)

Suç olmamak kaydıyla konuşan Türkiye!

Doğru Yol Partisi'nin basına yansıyan görüşlerini izlemek bile, bu parti hakkındaki spekülatif görüşlerin ne kadar temelsiz olduğunu göstermeye yetiyor. Kendisini "Ekmek ve Hürriyet davasının" partisiymiş gibi sunan ve kimilerince de böyle "anlaşılıp" böyle "tanıtılan" DYP'nin gerçekten demokrasiden yana bir parti olmadığının halk kitleleri tarafından anlaşılmasının önemi büyüktür. Cunta'nın anayasasını "Genel olarak demokratiktir. Geçici maddeleri olmasa" diye niteleyen bir parti, demokrasi değil, "başka birşey" istemektedir. "Kanunlarımız neyin yasak olduğunu bildirmiştir, yasak olan fikirleri yaymak suçtur" diyerek rejimin bütün yasaklarını onaylayan bir parti demokrasi mücadelesinin bir "unsuru" olamaz. "Herkes istediğini söylesin" dedikten sonra, "suç olmamak kaydıyla" diye ekleyen bir anlayışın demokratlıkla uzak yakın bir ilişkisi olabilir mi? Güya "susan Türkiye"ye karşı çıkarken, "konuşan" —ama "suç olmamak kaydıyla" konuşabilen— Türkiye isteyen bir partinin demokrasi saflarında yeri olabilir mi? Konuşmanın suç sayıldığı yerde demokrasinin "d"sinden dahi bahsedilebilir mi? "Genel bir siyasi affa" karşı olduğunu, faşizm altında "en büyük tehlike komünizmden gelmektedir" görüşünü değiştirmediğini, işçileri "12 Eylül'den bu yana sustukları için kutladığını" açıklayan bir partinin demokrasi mücadelesi verdiğini söyleyebilmek için bilinen bütün kavramları, değerleri ve ölçütleri yok saymak gerekir.

DYP'nin "demokrat olmadığı" noktasına, onun salt komünizme ve komünistlere karşı tutumundan ötürü varılamayacağını; ama aynı zamanda "mahkeme bir ceza vermişse" Barış Derneği ve DİSK suçludur, 141. ve 142. ve 163. maddeler aynen kalmalıdır, işçiler susup oturdukları için kutlanmalıdırlar vb. gibi somut gerçekler varken DYP'nin "demokrasi istediği" sonucuna ulaşılamayacağını bilmek ve daha da önemlisi kitlelere bunu "olduğu gibi" göstermek bizim görevimizdir.

DYP, rejimi demokrasi olmaktan çıkaran kurumsallaşmaya ve yasaklara değil, aynı siyasal ve ekonomik çıkarları Demirel ve takımının korumasının münasip olacağının anlaşılamamasına muhalefet etmektedir.

Demek ki, Siyaset birden fazla bilinmeyeni, zengin gelişme eğilimleri olan bir yaşama alanıdır, ama DYP gerçeği şimdi ve görünür gelecekte kesinlikle budur, başka birşey değil!

"ANAYASA GENEL HATLARIYLA DEMOKRATİKTİR, GEÇİCİ MADDELER OLMASA..."

"... Bizim belirtmek istediğimiz şuydu: Kendisine ziyarete gelenleri evinde kabul etmek suç sayılır, onlarla sohbet etmek suç sayılır, halbuki bir gazetede siyasi makaleler yazanları ve fikirlerini bu suretle yayanları suçlu saymazsanız, eşitlik olmaz..." (Nokta, 6 Ekim 1985, Sayı 39, İ.S.Çağlayangil ile yapılan röportajdan)

Çağlayangil'in Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan ve herkesçe "Ecevit'in —Arayış Dergisi'nde yazmasının— ihbar edilmesi olarak" yorumlanan Evren'le konuşmasını yukarıdaki biçimde düzeltip(!) "Ben jurnalci değilim" dediği röportajdan bazı bölümleri özetleyerek aşağıya alıyoruz:

Nokta: Kamuoyunda şöyle bir kanaat var. Eğer o geçici maddeler olmasaydı, bu anayasa AP'nin Anayasası olabilirdi...?

Çağlayangil: ...Tutarlı bir prensip üzerine oturtulmuş değildir. Ama genel hatları itibariyle demokratiktir. Geçici maddeler olmasa.

Nokta: ... fikir özgürlüğü konusuna bir geçiş yapalım... Türkiye'de fikir suçu yoktur, demiştiniz... Siz nasıl açıklıyorsunuz bu sözünüzü?

Çağlayangil: Yanlış anlaşılmış,... Kanunlarımız neyin yasak olduğunu bildirmiştir. Yasak olan fikirleri yaymak, propaganda yapmak ve eyleme geçmek suçtur. Eyleme geçmedikten sonra düşünmek suç değildir.

Nokta: Doğru Yol Partisi affa karşı çıkarken eylemi olan ya da olmayan tüm siyasi suçların affına karşı çıkıyor...?

Çağlayangil: Efendim Türkiye af konusunda kötü tecrübeler geçirdi. Anayasa mahkemesi kendisini meclis yerine koyup, milletin hayatına kasdedenleri... Bunlar bilenmiş bir şekilde çıktılar.

Nokta: Öyleyse ayrımı nasıl yapıyorsunuz? Barış Derneği, DİSK, TİP, TİKP, bunları hangi kategoride düşünüyorsunuz?

Çağlayangil: Bunları mahkeme bilir. Bir ceza vermişse, bunlar muhakkak ya rejimi değiştirmek için dernek kurmuşlardır ya da o derneği desteklemişlerdir.

Nokta: Düşünen adamın konuşmaması mı gerekiyor bu durumda?

Çağlayangil: Düşünen adam, kanun tasrih etmiş, konuşur istediğini, ama kanunen yasaklanmış bir rejimi getirmek için dernek kurarsa, veya bunun lehinde propaganda yapmışsa suç yapmış oluyor. Ben o maddeyi münakaşa ederim.

Nokta: ... bazı düşüncelerin konuşması doğru değildir kanaatindesiniz.

Çağlayangil: Herkes istediğini söylesin, suç olmamak kaydıyla.

Nokta: Konuşan Türkiye derken... 141., 142 ve 163. maddeler sözkonusu olduğunda...

Çağlayangil: Bu anayasa kapalı anayasalardandır. Ama 141. ve 142., 163. maddelerin kaldırılması da tartışılabilir.

Nokta: Eğer meclise af konusunda siyasi suçları da kapsayan bir af önerisi... (gelirse) ... sizin eğiliminizdeki milletvekilleri ne doğrultuda oy kullanır?

Çağlayangil: 163'ün de 141'in de, hepsinin muhafazası doğrultusunda oy kullanırım.

Nokta: ... Af yasası açısından diyorum.

Çağlayangil: Prensip olarak memleketin rejimine kasdedeni af kapsamına almam, Anayasa millet çoğunluğu ile kabul edilmiş....

Ağca Davası:

Anti-Komünist mizansende ikinci perde

Bulgaristan yurttaşlarının şahsında azgın bir anti-komünist saldırının sergilendiği "Papa davası"na Temmuz ayında ara verilmiş, Eylül'de duruşmalara yeniden başlanacağı duyurulmuştu. Ne var ki, Bulgar yurttaşları aleyhindeki suçlamaların tümüyle mesnetsiz kalması üzerine tezgahlanan "yeni tanıklar"la Ağustos ayında özel birkaç duruşma daha yapıldı. Ama duruşmaların seyri, Papa'nın vurulması olayında aranan "Bulgar parmağı"nı değil, CIA, MOSSAD ve İtalyan askeri istihbarat ve güvenlik örgütü SİSMİ'nin tezgahını sergiledi. Gelişmeleri kısaca özetlersek:

●Napolili mafya babası Raffaele Cutolo'nun sağ kolu olan Giovanni Pandico'nun açıklamasına göre, CIA ve SİSMİ, başka hapishaneye nakli sırasında öldürülmekten korkan Cutolo'nun güvenliğini sağlamaya karşılık olarak, mafya adamlarından Ağca'yı "savcılıkla işbirliği yapmaya ikna etmelerini" istemiştir. Bu pazarlık bizzat o zamanki SİSMİ başkan yardımcısı General Pietro Musumeci ile Mason propaganda-2 locasından CIA muhbiri, Sicilya mafyası ile Amerikan Cosa Nostra'nın irtibat adamı ve aynı zamanda o zamanki SİSMİ başkanı General Guiseppe Santovito'nun yardımcısı olan Francesco Pazienza tarafından yürütülmüştür. Aralık 1981'de Ağca'yı hapishanede ziyaret eden iki SİSMİ ajanı, kendisine, Bulgar yurttaşları aleyhinde ifade verdiği takdirde özgürlüğe kavuşacağını ve pasaport verileceğini söylemiştir.

Burada bir noktanın altını çizmek gerekiyor. SİSMİ Başkanı Santovito bir süre sonra ansızın ölmüştür. Ağca'yla Aralık 1981'deki pazarlığı yürüten ve Petrucelli adıyla bilinen SİSMİ albayı Giovanni Tito da aynı şekilde ansızın ölmüştür. Sonuç olarak Ağca'nın ifadesinin yönlendirilmesinde görev alan SİSMİ ya da P-2 mason locası mensuplarından 16'sı daha sonra esrarengiz biçimde yok olmuşlardır. Kiminin ansızın kalp krizi geçirdiği, kiminin kazaya kurban gittiği söylenmiş, bir kısmı ise iz bırakmadan ortadan kaybolmuştur. CIA'nın adamı Pazienza ise İtalya'da Banco Ambrosiano'nun iflası ve bankacı Roberto Calvi'nin ölümü olayına karıştığı belirlendiğinde Roma'daki ABD Büyükelçiliğine sığınmış ve daha sonra SİSMİ'nin özel uçağı ile ABD'ye kaçmış ve İtalyan makamlarına teslim edilmesini önlemek üzere ABD'de "hapse atılmış"tır.

●Duruşmanın yeniden başladığı ilk gün, CIA'daki patronlarına gözdağı mesajı iletmek istediği anlaşılan Ağca, "Bulgar bağlantısı"nın aslında Beyaz Saray ile Vatikan arasında gizli bir anlaşmanın ürünü olduğunu; dahası bu işin Kissinger, Pazienza ve Kardinal Marcinkus tarafından kotarıldığını söylemiştir.

●İtalyan ve Avrupa basınında yer alan haberlere göre, Papa'ya suikastin hemen öncesinde Ağca'nın Ülkücü faşist arkadaşlarından birkaçı ABD'ye Miami'ye gitmiştir. Onlarla aynı uçakta İtalyan neofaşisti olan ve neonazi Kara Enternasyonal adına Batı Avrupa'da pekçok terör eylemi yürüten, bu arada 1980'de İtalya'daki Bologna istasyonunun bombalanması olayından sorumlu tutulan Stefano Delle Chiaie de bulunmaktadır. MHP'li teröristlerle bu İtalyan teröristinin ABD'de ne işleri olduğu şimdi Roma'da sergilenen anti-komünist histeriyle daha iyi anlaşılmaktadır.

Yine Batı Avrupa'nın basın organlarında yer alan haber ve yazılarda Papa'nın vurulmasından önce önde gelen CIA görevlilerinin, İtalya'daki tezgahı yürüten Santovito, Musumeci ve Pazienza ile yakın ilişkileri kanıtlarıyla yer almıştır. Bu CIA görevlileri arasında, gizli operasyonlar şefi

Yüzleştirilmek üzere Roma'ya getirilen MHP'li Yalçın Özbey (sağda) duruşmada Ağca'ya sürekli olarak "Sayın arkadaşım" diye hitap etmişti.

Shackley ile Beyaz Saray danışmanı Kupperman ve ABD eski dışişleri bakanı Haig'in yakın çevresinden CIA ajanı, "terör uzmanı gazeteci" Ledeen bulunmaktadır. Bu arada eski CIA ajanı ve Beyrut'ta aralarında Ağca'nın da bulunduğu Ülkücülerin ve diğer ülkelerden neofaşistlerin eğitildiği kampın sorumlusu Frank Terpill'in de Shackley'e bağlı olarak çalıştığı açıklanmıştır. (CIA'daki faaliyetlerini açıklarken, bu bağlantıyı da belirten Terpill 1981 sonunda esrarengiz biçimde ortadan kayboldu).

●Duruşmalar sırasında Avusturya gizli servisinin açıkladığı belgeler de ise, Ağca'ya silah ve yatacak yer sağlayan Paparelli adındaki İtalya'nın bu işlerde İsrailli bir kadın ajandan yardım gördüğü belirtilmektedir.

Varılan aşamada, ağzını her açışında ifade değiştiren Mehmet Ali Ağca'nın söylediklerine güvenilmeyeceğinin bu denli aşikar anlaşılması üzerine, sorgu yargıcı Franco İonta'nın *Batılı istihbarat örgütlerinin Ağca'yla, sosyalist ülkeleri bu işe bulaştırması karşılığında özgürlüğe kavuşturulacağı şeklindeki pazarlığını araştırmaya başladığı* görülmektedir. Roma'da yıllardır sürdürülen anti-komünist maskaralık, tezgahçılarının ayağına dolaşmaya başlamıştır.

Öte yandan Roma'da ağır saldırıya hedef olan Bulgar yurttaşlarıyla dayanışma kampanyaları yalnızca sosyalist ülkelerde değil, Batı Avrupa'da çeşitli kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Bunun neden gerekli olduğunu Nobel ve Lenin Barış Ödülü sahibi İrlandalı seçkin hukukçu Sean MacBride, Uluslararası Demokrat Avukatlar Birliği'nin geçtiğimiz yıl yapılan 12. Kongresi'nde şöyle açıklıyordu: "...'Antonov Davası' açıklığa kavuşturulmalıdır, çünkü belirli çevreler bunu soğuk savaş propagandası amacıyla kullanmaktadırlar. Eğer açıklık getirilmezse devletler arasındaki ilişkilerde ve uluslararası atmosferde kötüleşmeye yol açacaktır." Birlik, kamuoyunu dava ile ilgili doğru bilgilendirmek üzere özel bir komisyon kurmuş bulunuyor. Tarih bu düzmece davayı önünde sonunda mahkum edecek ve emperyalizmin insanlığın umuduna, sosyalizme yönelttiği sayısız saldırının iğrenç örneklerinden biri olarak sergileyecektir.

BAKIŞ

E.Mahmut Soner

Vak'a

İÇİŞLERİ Bakanı işkence iddialarını mecliste yanıtlarken, "incelettim, kafalarındaki şişler mercimekten büyük değil, böyle şeyleri işkence diye buraya getirmeyin..." diye konuşuyor. Beş bin işkence olayı hakkında soruşturma açıldığını bizzat açıklayan da aynı bakan. Ve aynı bakan ve bilumum devlet, "Türkiye'de işkence yoktur!" diye avaz avaz bağırmaktadır. Demek ki mercimek büyüklüğünde şiş "lâfına değmez" sayılıp portakal büyüklüğünde şişlerin kaydı tutulmakta, kol ve bacak kopmaları "soruşturma" için asgari delil addolunup ölümler "Vak'a" kabul edilmektedir.

Kenan Evren Türkiye'nin siyasal, toplumsal, askeri, kültürel ve ahlâki tam bir kesitini vermektedir. "Asmayalım da ne yapalım?" diye sormakta, "biz onlara asmayın diyor muyuz?" diyerek demokrasi dersi vermekte, "herkesin kapısında iki otomobil olduğu zaman komünizmi biz de serbest bırakabiliriz" türünden icatlarıyla siyaset sosyolojisini geliştirmektedir.

Birinci sayfa fotoğraflarında, biraz arkada saklanır gibi duran, playboy giyimli "ben kendimi kurtardım, Allah sizi de kurtarsın" dercesine sırıtık bakan suratın, ünlü dolandırıcı Tahsin Şahinkaya olduğunu sokaktaki işportacı bile seçerken "anayasa delinir mi, delinmez mi" diye bir tartışma, üstüne özel akademi kurulacak mertebede büyümektedir.

Doğuştan sivil Başbakan Özal, hadi ekonomiden anlamayız, bizi kandırıyor diyelim(!) "Türkiye'de siyasi tutuklu ve hükümlü yoktur" diyor, kendisine bağlı istatistik müdürlüğü darbenin ilk dört yılında 95.622 insanın siyasi nedenlerden ötürü hapse girdiğini açıklayıp, yayın yoluyla duyuruyor. (DİE İst. Yıllığı 1984, s. 63)

Büyük işveren Halit Narin "şimdiye kadar işçiler güldü, şimdi gülme sırası bizde" dediğinden bu yana gülüyor. Sanayiciler "sıkıntıdayız, paramız yok, hükümet bize sormadan vergi paketi hazırlandı..." diye basbas bağırıyorlar (TÜSİAD Ekim ayı toplantısı). Seslerine, 500 büyük sanayicinin 1984 yılında, cirolarının % 75, kârlarının % 107 arttığını ele veren çarşaf çarşaf bilançolar karışıyor. (Cumhuriyet, 16.10.1985)

Biri kalkıp dikiliyor, "bu" diyor "ekmek ve hürriyet kavgasıdır". Hangisi diye baktıkta kimse tenvir olamıyor. Acaba "geçici madde 14" mücadelesi mi?.. yoksa "hürriyet ve zurna" kavgası mı?..

Bu kimin hikayesidir, bu da pek belli değil! Nevcihan finişte tökezlenip geri kaldığında bir "tiyö", kocaman bir bavulla bankanın yolunu tutarken, birkaç on milyon, köşede izbede dövünüp duruyor. Ramazan ilavesini kaldırıp "Bordeaux Zaferi"ni okuyan herşeyi unutup sevinçten çığlık atıyor. Tam o sıra, biryerlerde bir kadın kırk günlük bebeğini bir cami avlusuna bırakıp kaçmaktadır; başka ve çok uzak bir diyarda "Rambo" filmini seyreden delikanlının bıçağı, kendisi gibi göçmen olan arkadaşının sıcak vücudunda, girip çıkamadığı son yarada durmaktadır.

Ve arka planda biri ".... acaba doğru mudur?" diye uzanıp kitaplıktan çıkardığı —elden düşmediği özel idare kütüğüne benzemesinden belli olan— o küçük broşüre bir kere daha baktı. Aynı şeyi yazıyordu: "...tekelci sermayenin en saldırgan, en sömürücü kesimlerinin kanlı diktatörlüğüdür."

Aşağıya da şöyle bir dipnot düşülmüştü:

.... bu diktatörlüğünü, en soysuz, en hayvan, en ahlaksız, en aptal, en yalancı kişiler arasından seçip yükselttiği askerler ve sivillerle yürütür.

Bunu da okuyunca dipnota birşeyler ilave etmek ihtiyacını ilk defa hissetti!..

YUMUŞAMA VARMIŞ (!)

(Baştarafı 1. sayfada)

şimdi şikayet edecek yerde, politika yapma hakkına bihakkın sahip çıksaydı. Türkiye'de ve Türkiye dışında yurtdaşlık ve insanlık sorumluluğuna, onuruna sahip sürüyle insan, tüm sonuçlarını göze alarak, 12 Eylülden beri bunu yapıyor.

Denilebilir ki, Ecevit böyle demesine rağmen ne zamandır bal gibi de politika yapıyor; ama "uzun vadeyi" gözeterek, durumu kollayarak, gelişmeleri değerlendirerek, işi aceleye getirmeden yapıyor. İhtiyatlı ve temkinli, kısacası gerçekçi davranıyor.

İşin can alıcı noktalarından biri de tam bu işte:

Ecevit ve çevresi, onun gibi düşünen tüm "gerçekçi"ler, uzun vaadeli politika yönünde işi "aceleye" getirmeden —ve bu arada yine Ecevit'in ilk sürüldüğü Hamzaköy'den gönderdiği talimatta belirttiği gibi meselâ "Orduyu karşımıza almadan"— birşeyler yaparken, Türkiye'de hâlen o aynı ordunun silâh zoruyla neler oluyor? 12 Eylüldenberi neler olmakta? Ve *kimlere* olmakta?

İnsanî anlamda gerçek politik hesap burdan başlar. Ecevit ve diğer beklemecilerin politik hesapları ise kitlelerin her an uğradıkları kaybı ilerde kendi kazanç hânelerine yazmayı kollayan profesyonel politikacıların alaturka hesaplarıdır. Her türlü demokratik-politik hakkı yasaklanmış işçilerin son beş yılda gerçek gelirlerinin silah zoruyla yüzde elliden fazla geriletilmiş olması, genel olarak emekçilerin yüzyüze getirildikleri durumun *âciliyeti* Ecevit ve benzeri politikacıların ne umuru? Kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerden daha bir an için bile yoksun kalmamalarının ne *âciliyeti* var? Onlar için önemli olan kendi profesyonel politikacı hesaplarına uygun koşulların oluşmasıdır. Bunun için, gerekirse, daha sittin sene bekleyebilirler ve bu arada hem faşizme karşı uslu uslu bekler hem de teslimiyetlerine sözde "kahramanlık" süsü verebilirler. Çünkü onlar politikayı sahnede boy göstermek olarak anlıyorlar ve sahnede kan gövdeyi götürürken kuliste oyalanıp sıralarını bekliyorlar. Sonu gelmez parti kurma hazırlıkları, oraya buraya dış geziler, demokrasi ve özgürlük yolunda kendilerini mutlu eden "yaman politikacı" ve "sakin devlet adamı" pozlarını herkese "bal gibi de" politika yapmak diye yutturmaya çalışıyorlar.

Ne politikası!

Cunta'nın ağzına bakıp mutlu olma fırsatı kollamaya, doğruculuk kisvesine bürünüp yanlışa hizmet etmeye politika deniliyorsa, o başka!

Kuzey Kıbrıs'ta üs pazarlığı

- **Yunanistan'daki ABD üslerinin Kıbrıs'ın kuzeyindeki üslerin devreye girmesiyle kapatılacağı öne sürülüyor.**

Kıbrıs'ta ABD üslerinin devreye sokulacağı yolundaki haberler tartışmalara yolaçtı. Nea Mesimvrini gazetesinin 15 Eylül 1985 tarihli sayısında yeralan konuyla ilgili manşet haberinde şöyle deniliyor:

"Andreas Papandreu ile Washington arasında, Yunanistan'daki Amerikan üsleri sorunu çözümlendikten sonra Kıbrıs meselesini de kesin bir çözüme götürme konusunda bir anlaşma vardır. Bu anlaşmaya göre, Birleşik Amerika, Türklerin elinde bulunan Kuzey Kıbrıs'ta Lefkonuk'taki büyük hava üssü ile Girne'deki üssün yapımının tamamlanmasından sonra, Yunanistan'da bulunan üslerinden bazılarını kaldırmayı taahüt etmiştir.

Söz konusu anlaşma, 17 Ocak'ta New York'ta Kıbrıs Cumhurbaşkanı ile Rauf Denktaş arasında BM Genel Sekreteri Perez de Cuellar'ın gözetiminde yapılan doruk toplantısının gerçekleşmesinden hemen sonra yapılmıştır.

Bilindiği gibi o toplantıda Genel Sekreter Perez de Cuellar, Kıbrıs sorununun kesin çözümünü öngören öneriler sunmuştu. Bu öneriler imza içindi. Denktaş ve Kiprianu bütün konularda anlaşmışlardı ve bu anlaşma bir belgede yazıya dökülmüştü. Genel Sekreter Perez de Cuellar, toplantının ne kadar süreceğine ilişkin bir soruya karşılık 'bir evet veya hayır demek için beş dakika yeter' şeklinde bir cevap vermişti. Denktaş imzalamaya hazırdı. Ancak son anda Kiprianu gerilemişti. Ne olmuştu?

Tamamen güvenilir bilgilere göre, Andreas Papandreu Kıbrıs Cumhurbaşkanına bir mesaj göndermiş ve işgal altındaki Kuzey Kıbrıs'ta Amerikan üslerinin yapımı tamamlanana kadar Kıbrıs sorununun uzamasının gerekli olduğunu bildirmişti.

Kiprianu izahat istedi. Bu üslerin yapımı ile Kıbrıs sorununun çözümü arasında ne gibi bir bağıntı vardı?

Papandreu, Kıbrıs Cumhurbaşkanına izahat verdi ve Amerika ile Türk-Yunan anlaşmazlıklarının tümünün çözümünü öngören bir anlaşmanın, yani kapsamlı bir 'Package Deal' anlaşmasının sürdürülmekte olduğunu bildirdi.

Bu planın ana hatları şöyledir:

a) Birleşik Amerika, Andreas Papandreu'ya seçimlerden önce vermiş olduğu sözü yerine getirme konusunda yardımcı olmak amacıyla Yunanistan'da bulunan Amerikan üslerini kaldırmayı taahüt eder. Böyle bir hareket, Papandreu'yu komünistlerin gözünde yüceltecektir. Böyle bir gelişme ne fedakarlık gerektirirse gerektirsin, Yunanistan'da komünistlerin nüfuzunu kırmayı arzu eden Birleşik Amerika'nın da yararına olacağı şeklinde değerlendirilmiştir.

b) Buna bedel olarak Andreas Papandreu, işgal altında bulunan Kuzey Kıbrıs'ta Amerikan üsleri yapılmasına tepki göstermemeyi taahüt etmiştir. Aksine, bu üslerin yapımı tamamlanana kadar Kıbrıs konusunda bir anlaşma imzalanmasını önleme yönünde faaliyette bulunmayı kabul etmiştir.

c) Yunanistan Başbakanı, Yunanistan'ı NATO'da tutmak, Yunanistan'daki Amerikan aleyhtarlığına son verdirmek ve Kıbrıs konusunda bir anlaşma imzaladıktan hemen sonra Türk-Yunan anlaşmazlıklarını çözümlemek için Özal ile diyaloga girmek konularında da taahhüt altına girmişti."

DENKTAŞ: "HABERLER SPEKÜLATİF"

Nea Mesimvrini gazetesinde Lefkonuk hava limanı ile ligili olarak çıkan habere ilişkin bir soruya Denktaş "spekülatif, maksatlı bir haber" demiştir. Ama Denktaş K.Kıbrıs'a üs kurulmayacağını kesin bir dille ifade etmemekte, konuyu yuvarlak sözlerle geçiştirmektedir.

ROGERS
U.S. ARMY

Rogers Türkiye'ye yönelik planları yalanlamadı.

«Şahsi dostlukları» çok ileri gitti

Rogers Evren'den «Soğuk şeyler» istiyor

NATO Komutanı Rogers Türkiye'nin ABD'den satın almakta olduğu F-16 uçaklarından 72 tanesini nükleer başlık taşıyacak füzelerle donatmasını Evren'den resmen istedi.

Rogers'in önerisi, Türkiye'yi, 250/500 km. menzilli füzelerle donatıp NATO'nun nükleer saldırı gücünü artırmak amacını güdüyor. Rogers'ın yalanlamayarak doğruladığı bu plan, Beyaz Saray'ın izleyegeldiği gerginliği artırma, silahlanma yarışını hızlandırma stratejisinin bir parçasıdır ve Türkiye topraklarının başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm komşu ülkelere ve Ortadoğu'ya yönelik bir nükleer saldırı üssü (dolayısıyla hedefi) ve bir sıçrama tahtası olarak saldırgan NATO kuvvetlerince kullanılması niyet ve tasarılarında, yeni ve tehlikeli bir aşamadır.

Önerinin mali bilançosu belli değil. Ancak, gazetemizde daha önce yazdığımız, ABD-Türkiye arasında "Türk Ordusunun Modernizasyonu" konusunda, varılan ve muhtemelen Kuzey Kıbrıs'ı da nükleer üslerle donatmayı öngören bir anlaşma var. NATO adına Rogers'in teklifi ABD planını birkaç adım daha ileriye götürüyor ve tamamlıyor.

Türk Genel Kurmay Başkanı Üruğ, "Rogers yüksek sesle düşünüyor" diyerek Türkiye tarafının henüz kesin kararını vermemiş olduğunu, teklife karşı duyulan tepkileri yatıştırmak için söylüyor. Bu yıl içinde ABD'ye yaptığı gezilerde ve Brüksel'de NATO yetkilileriyle görüşmelerinde Türkiye'de yönetimin nükleer silahlara topraklarında yer ayırmaya hazır olduğunu aktaran da kendisi.

Rogers Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına geri dönüşünü ve bu dönüşün Türkiye'deki "sivil engellerini" 12 Eylül darbesiyle bertaraf etmeyi tezgahlarken yahut ABD ile kotarılan Savunma İşbirliği Anlaşması konusunda "çatlak sesin" çıkacağı Türk parlamentosunun ortadan kaldırılmasını planlarken hep "sesli düşünmüş" değil miydi? Eski Başkan Carter "Rogers ve Evren'in şahsi dostlukları sayesinde çok şeyi hallettik" demişti ve bu dostluk sürüyordu.

Evren ve Üruğ Ekim ayı ortasında Özal'ı çağırıp "Ordunun modernizasyonu için 1.5 milyar dolar daha ilave kaynak bulacaksın" diye emrettiler! 6.5 milyar dolarlık F-16 uçak alımı anlaşmasını da 12 Eylül darbecileri imzalamışlardı. Şimdi Rogers gündeme F-100, F-104 gibi uçakların hurdaya ayrılmasını, F-16'lara nükleer başlıklı füze yerleştirilmesini getiriyor. Yeni askeri harcamalar dayatıyor. Bu da gösteriyor ki, Türkiye boğazına kadar ekonomik krize saplanmış, kaynakları kurumuş olsa bile, askerlerin yönetimi altında silah harcamalarından vazgeçmedi, hatta yeni ve büyük külfetler yüklendi.

Bu silah harcamalarının altından kalkabilmek için faşizmin 5 yıldır sürdürdüğü sıkı "kemer sıktırma" politikasını bundan böyle de gevşetmeksizin, hatta belki daha da ağırlaştırıp sürdürmekten başka yapacağı yoktur.

Türkiye'de emekçilerin ekmek ve özgürlük mücadelesi ile, faşizmin silahlanma gayretleri arasında böyle somut, kesinleşmiş bilançoyla 10-20 milyar dolarlık (Üruğ'un hesabı) bir ilişki var.

Günter Sare'nin ölümünün asıl sorumlusu kim?

Faşist NPD'nin 28 Eylül günü Frankfurt'ta düzenlediği bir toplantıyı protesto etmek isteyen anti-faşistlere saldıran polis, Günter Sare isimli bir ilericinin panzer altında kalarak ölmesine neden oldu. Günter Sare'nin ölümünü izleyen günlerdeki tartışmalar, daha çok polisin kasıtlı olup olmadığı noktası üzerinde yoğunlaştı. Gazetelerde ve haftalık dergilerde olayın ayrıntılı fotoğrafları yayınlandı. Bu fotoğrafların uzun uzun yorumları yapılarak, polisin kasıtlı olup olmadığının "açığa" çıkarılmasına çalışıldı.

Şüphesiz bunlar yararsız değildi. Ne ki, liberal ya da gerici yayın organlarında yapılan tüm tartışmaların ağırlık noktası olaya "adi bir vak'a" görünümü vererek, esas sorumluları gizlemeye yönelikti.

Aslında 100'ün üzerinde sendikacının Sare'nin ölümüyle ilgili olarak Frankfurter Rundschau gazetesine verdikleri ilanın başına gelenler bile, tek başına neyin ve kimlerin gizlenmeye çalışıldığını açığa çıkarıyordu. Gazete, verilen ilandan "Polisin bir iç savaşı andırır tarzdaki manevrası" cümlesini çıkarıyor ve "Sare'nin ölümünden faşist NPD'nin sendika ve yabancı düşmanı toplantısını kamuya ait salonlarda yapmasına izin verenler sorumludur." cümlesine de, ilanı verenlerin zorlaması üzerine dokunmuyordu.

Liberal olarak bilinen söz konusu bu gazetenin sahipleri, Frankfurt'taki olayın asıl sorumlularını, yani Anayasa'nın 139'uncu maddesine göre tüm faşist örgütlerin kapatılması gerekirken, bunu yapmamakta direnen CDU yöneticilerini ve NPD'nin toplantısına tüm uyarılara rağmen izin veren Frankfurt'un CDU'lu Belediye Başkanı Wallmann'ı karanlıkta bırakmaya çalışıyordu.

Sare'nin ölümüne sebep olan polis sadece bir maşadır. O kendisine verilen ya da kendisinin gönüllü talip olduğu görevi yerine getirmiştir. Gerek bu olayın, gerekse bundan sonra olacak benzeri tüm olayların asıl sorumlusu, bir avuç gözü dönmüş faşistin "Büyük Almanya" hayallerine ve yabancı düşmanı eylemlerine kendi politikalarına uygunluk gösterdiği için göz yuman CDU/CSU yöneticileri ile NPD'yi finanse eden Alman tekelci sermayesidir. Tüm gizleme ve yanıltma çabalarına rağmen "Bitburg Mezarlığı'nı ziyaret" olayı gibi Sare'nin ölümü de, bu gerçeği bir kez daha gün ışığına çıkarmıştır.

Sare'nin öldürülmesi Frankfurt başta olmak üzere F.Almanya'nın birçok kentinde günlerce yoğun gösterilerle protesto edildi.

Ausländer und Deutsche
GLEICH RECHTE

Türkiye'de evlenen gençlerin bekleme süresini protesto için

Açlık Grevi

Nürnberg'de Yabancılar Girişimi ve Gibitzenhof Türk-Alman Dostluk Derneği'nin birlikte düzenledikleri açlık grevi 28-30 Eylül 1985 tarihleri arasında gerçekleşti.

28 Eylül sabahı düzenlenen bir basın toplantısıyla açlık grevinin amacı basın-yayın organlarına duyuruldu. Daha sonraki gün, açlık grevini aktif olarak destekleyen Papaz J.Ruprecht, açlık grevine katılan gençleri, Nürnberg Yabancılar Kurulu üyesi M.Kök, yazar Fethi Savaşçı ve Türk-Alman Dostluk Derneği Başkanı M.Bayrak'ı Markus Kilisesine davet etti. Dini tören için kilisede hazır bulunan diğer Almanlara, konukların kiliseye niçin davet edildiğini ve açlık grevinin amacını açıklayarak konuşmasına başlayan Papaz Hans J.Ruprecht, daha sonra, eşlere evlenmede uygulanan 3 yıllık bekleme süresi ve bu durumun yarattığı diğer zorlukların kaldırılmasını talep ederek, Ankara'daki Alman Konsolosluğu'nun vize karşılığı aldığı 2500 DM'nin tam bir hırsızlık örneği olduğunu açıkladı.

Toplantı sonrasında topluca açlık grevi yapılan binaya gidildi. Türk Alman Dostluk Derneği Başkanı Mahmut Bayrak açlık grevine katılanlara ve diğer konuklara hitaben bir konuşma yaptı. Konuşmasında, Ankara ve Bonn hükümetlerinin Türkiyelilerin sorunlarına nasıl yaklaştıklarını örneklerle açıklayan Bayrak konuşmasını özetle şöyle sürdürdü: "Demokratik haklara kavuşmak isteyenler ilgili hükümetlere karşı baskı gücü haline gelemedikçe hükümetler, sorunların çözümünü hep savsaklayacaklar ya da kendi görüşleri doğrultusunda çözme yoluna gireceklerdir. Alman demokratik güçleri ve biz eylem birliğimizi sağlamadan güçlü kampanyaları gerçekleştirmemiz mümkün olmayacaktır ve dolayısıyla bize karşı olan yasaların değişmesi de mümkün olmayacaktır."

Toplantıya davetli olarak katılan yazar Fethi Savaşçı da, konu üzerine yaptığı konuşması sonrasında kendisine yöneltilen soruları cevaplandırdı.

Çeşitli kuruluş, kişi ve partilerce de desteklenen açlık grevi 30 Eylül akşamı sona erdirildi.

Türkiyeli Öğretmenler Meslek Grubu kongresini yaptı

F.Almanya'nın Münih şehrinde Eğitim ve Bilim Sendikası GEW'ye bağlı Türkiyeli Öğretmenler Meslek Grubu olağan kongresini 3.10.1985 tarihinde DGB binasında yaptı.

Türkiye'de öğretmenlik yapmış ve çeşitli nedenlerle yaşamını burada sürdüren ilerici, demokratlardan oluşan meslek grubu yaklaşık 30 kişi ile çalışmalarını yürütmektedir.

Divan başkanlığını yazar Fethi Savaşçı'nın yaptığı kongre çalışma raporunun okunması, yönetim kurulunun seçilmesi ve değişik konular altında toplanan gündem uyarınca çalışmalarını sürdürdü. Eski Yönetim Kurulu'nun çalışma raporunda belirtildiğine göre, meslek grubu aşağıdaki konuları hayata geçirdi:

- Seminerler ve aydınlatıcı toplantılar, yabancı düşmanlığı konusunda konferans, Bavyera okul sistemi ve öğrenci ailelerinin bu konudaki sorunlarına açıklık getiren toplantı.
- Yaz dönemi boyunca piknik ve eğlence toplantıları. (Üyelerin aileleri ile kaynaşmaları ve tanışmalarını sağlamaya yönelik)
- Bu dönem içinde "personalrat" seçimlerinde meslek grubu tarafından aday önerilmiş ve seçtirilmiştir.
- Meinburg kazasında sağ görüşlü öğretmenlerin ilerici Türkiyeli öğretmenleri çeşitli bahanelerle konsolosluğa şikayet etmeleri üzerine GEW ile birlikte girişimde bulunarak oyun boşa çıkarılmıştır.
- "Aydınlar Dilekçesi Davası" ile ilgili kurulan dayanışma komitesinin imza kampanyası desteklenmiş, GEW'in delegeler toplantısında yöneticiler ve SPD'li milletvekilleri konu hakkında bilgilendirilmiştir.

Öneri ve dileklerle devam ettirilen Türkiyeli Öğretmenler Meslek Grubu olağan Kongresi, aydınlar davası için bağış toplanarak bitirildi.

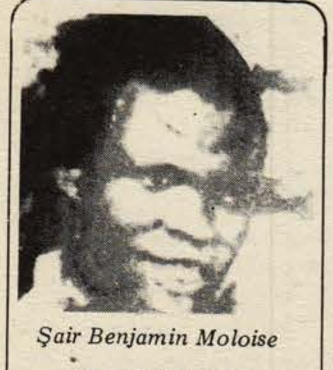

Şair Benjamin Moloise

IRKÇI REJİM MOLOİSE'İ KATLETTİ

Güney Afrika'da ırkçı Botha rejiminin 18 Ekim günü tüm dünyanın lanetlediği kararla yaşamına son verdiği Afrika Ulusal Kongresi (ANC) savaşçısı, şair Malesela Benjamin Moloise'in son sözleri "günün birinde siyahlar Güney Afrika'yı yönetecek. Hayatlarını yitiren tüm savaşçılar özgürlük için öldüler. Mücadele devam etmelidir" oldu.

* * *

Moloise'in hapishanede yazdığı son şiirlerinden biri şöyle bitmekteydi:

Kanımın yağmuru
izleyecek
Bu zulüm kasırgasını.
Ve ben,
Vermekten gurur
duyacağım,
Sahip olduğum tek şeyi,
Yaşamımı.

Güney Afrika'da kapitalizm nasıl kurtulur?

Irkçı rejimin kendi "beyaz temelini" de kaybederek yıkılmanın eşiğine geldiği Güney Afrika'da 92 işadamı 1985 Eylül ayı sonunda hükümetten ırkçılığı ortadan kaldıracak reformlara girişmesini istediler. Siyahlara da yurttaşlık haklarının verilmesini ve hükümete katılmalarının sağlanmasını talep eden işadamları grubu içinde, iki ay öncesine kadar bu görüşte olmayıp halk hareketinin örgütsel gücü ANC ile uzlaşmaya şiddetle karşı çıkanlar da var. Bazı güney Afrikalı sanayicilerinse ANC lideri Oliver Tambo ile Eylül ayı ortalarında Lusaka'da yaptıkları görüşmeden sonra tutumlarını değiştirdikleri biliniyordu. Irkçı burjuvazi, kendi yıkılışının eşiğindeyken belli ki bölünüyor, hiç olmazsa kapitalizmi kurtaracak "ara" yollar bulmaya çalışan burjuvalar çoğalıyor. Bu, "nerede duracağı belli olmayan" halk hareketinin önüne ve karşısına böylesi alternatifler çıkarmayı zaten hesaplamakta olan ABD ve emperyalist Batılı ülkelere şimdilik ters düşmüyor.

Ancak bu tür girişimlerin sınıf mücadelesini kucaklayıp başka yöne kaydırması şimdilik mümkün değil. Irkçı rejim bütün canavarlığını kusmayı, rastgele can almayı ve umutsuz bir çabayla halk hareketini kan gölünde bastırma amacını sürdürüyor. Rejim, "iç güvenliği" bütünüyle sarsılmışken dışa dönük saldırganlığını da artırıyor. Eylül sonunda ve Ekim ayı boyunca, kendi güvenliği için baş tehlike saydığı sosyalizm yolundaki Angola'ya yönelik saldırılarını sıklaştıran Botha rejiminin şimdiki modern ordusundan ve İngiltere, F.Almanya ve ABD'den başka desteği kalmadı. Bu kadarının, yaşamasına yetip yetmeyeceği sorusuna kendisinin de kan dökmekten başka verebileceği cevap kalmadı.

* * *

Irkçı yönetimin 23 yıldır hapiste tuttuğu ANC lideri Nelson Mandela'nın evi geçtiğimiz haftalarda ırkçılar tarafından yakıldı. Olaydan sonra ırkçı rejimin baş destekçisi ABD yönetimi, Mandela'nın karısı Winnie Mandela'ya evini yeniden yapmak üzere yardım önerdi. Winnie Mandela bu riyakâr teklifi reddetti.

Bu arada Kübalı ilk ve ortaokul çocukları Mandela'nın evini onarmak üzere, herbiri 10 sent vererek, 60.000 peso topladılar. Bu sembolik yardım dünya halklarının Güney Afrika'nın siyah halkıyla dayanışmasını sergileyecek kadar güçlüdür.

Nobel Barış Ödülü'nü «Anti-Nükleer Doktorlar» kazandı

Nükleer Savaşa Karşı Hekimlerin Uluslararası Birliği (IPPNW) örgütünün başkanları ABD'li Bernard Lown (solda) ve Sovyet Yevgeni Çazov.

1985 Nobel Barış Ödülü, ödül komitesince "atom silahlarının doğuracağı felâketler konusunda yetkin bilgilendirme yaparak ve kamuoyunu uyararak" insanlığa önemli hizmette bulunduğu açıklanan Nükleer Savaşa Karşı Hekimlerin Uluslararası Birliği'ne (IPPNW) verildi. Ödül komitesinin açıklamasında örgütün, atom silahlarının üretilmesine karşı ve sağlık sorunlarına daha fazla eğilinmesi için etkili bir kamuoyunun oluşmasına önemli katkılarda bulunduğu belirtildi.

Nükleer Savaşa Karşı Hekimlerin Birliği 1980 yılında, tıp mesleğini nükleer savaş tehdidine karşı harekete geçirme amacıyla gerçekleşti. Başkanlığını ABD'li profesör Bernard Lown ile Sovyet Dr. Yevgeni Çazov'un yaptıkları, örgütün 60 kadar ülkede 200 bine yakın üyesi bulunuyor. Farklı politik görüşlere sahip hekimlerin biraraya geliş nedeni ise çağımızın en önde gelen sorunu: nükleer savaş tehlikesinin bertaraf edilmesi ve dünya barışının korunması.

Nükleer savaşa karşı çıkan hekimlerin faaliyetini basın organları "koruyucu hekimliğin en son aşaması" diye tanımlıyor.

Örgütün Nobel Barış Ödülü'nü kazandığı haberini Cenevre'de bir toplantıda öğrenen Lown ve Çazov'un heyecanla kucaklaştıkları gözlendi. Daha sonra, hemen orada bir basın toplantısı yapan Profesör Lown, Başkan Reagan'ın silahlanma yarışını yalnızca bir kalem hareketiyle durdurabileceğini belirttikten sonra, Örgüt'ün Sovyetler Birliği'nin nükleer denemeleri yılbaşına kadar dondurma kararından memnunluk duyduğunu ve şimdi Amerikalıların elinde mükemmel bir fırsat bulunduğunu söyledi. Lown, ülkesinin bu fırsattan yararlanıp, nükleer denemeleri tümüyle durdurmasını umduğunu belirtti.

Örgüt'ün gerçekleştirdiği en önemli araştırmalardan birisini Sovyetler Birliği ve ABD'de gençlerin nükleer silahlarla ilgili fikirlerinin öğrenilmesi oluşturdu. Araştırma sonucunda Sovyet gençlerinin Amerika'daki yaşıtlarına kıyasla nükleer silahlar hakkında daha bilgili oldukları ve bir nükleer savaşın önlenmesi konusunda daha iyimser oldukları saptandı.

Ödül, Örgüt adına Lown ve Çazov'a BM İnsan Hakları Günü ve Alfred Nobel'in ölüm günü olan 10 Aralık'da Oslo'da verilecek.

Samantha unutulmadı

1983'te Yuri Andropov'a yazdığı mektupta ABD ile SSCB arasında çıkabilecek bir nükleer savaştan korktuğunu belirterek, Sovyetler Birliği'nin savaş isteyip istemediğini soran 12 yaşındaki Amerikalı öğrenci Samantha Smith, yanıtı kendisinin vermesi için Andropov tarafından Sovyetler Birliği'ne çağrılmış ve ülkesine döndükten sonra artık "Sovyet tehdidi" diye birşeye inanmadığını söylemişti. Samantha geçtiğimiz Ağustos ayında bir uçak kazasında öldü. Ekim ayında Birleşmiş Milletler'in 40. kuruluş yıldönümü kutlamaları çerçevesinde kendisine verilen Barış Öncüleri Ödülü'nü annesi Jayne Smith aldı. (Yuri Andropov'un Samantha'ya yazdığı mektup Kitle gazetesinin Mayıs 1983/259. sayısında yayınlanmıştı.)

Endonezya Komünist Partisi'nin seçkin evlatları katledildi

Endonezya'da Ekim 1965'te kanlı bir darbeyle Başkan Sukarno'yu devirip iktidarı ele geçiren general Suharto yönetimi kan dökmeye devam ediyor. 4800 kilometrelik bir alana yayılan yaklaşık 13.600 adanın oluşturduğu ve dünyanın en kalabalık beşinci nüfusunun yaşadığı Endonezya'da, darbeden sonra yüzbinlerce ilerici, demokrat, yurtsever toplama kamplarına atılmış ve en ağır saldırılarla komünistlerin on binlercesi katledilmişti. Daha sonra Endonezya halkının büyük tepkisi ve uluslararası dayanışmanın baskısıyla askeri yönetim 1979'da çok sayıda politik tutukluyu çeşitli şartlarla "salıvermişti". Ama Komünist Partisi'nin önderleri ve diğer ilerici örgütlerin kadroları hapiste tutuldu. Düzmece mahkemelerle ölüm fermanları çıkarıldı ve geçtiğimiz Mayıs ayında Endonezya Komünist Partisi'nin 65. kuruluş yıldönümünün hemen öncesinde Parti Politbüro üyesi, Tüm Endonezya Sendikaları Ulusal Konseyi (SOBSİ) Başkanı ve Dünya Sendikalar Başkan yardımcısı Muhammed Munir, 17 yıl hapiste tutulduktan sonra katledildi. Munir'den sonra Parti'nin seçkin evlatları Ruslan Widjayasastra, Djoko Untung, Gatot Sutarjo ve Rustomo için de ölüm fermanı imzalandı.

ABD emperyalizminin Güneydoğu Asya'da sadık uşaklığını yapan Suharto rejimi, bağlantısızlar hareketinin kurucuları arasında yer alan ülkeyi, şimdi emperyalizmin en önde gelen destekçilerinden biri haline dönüştürmüş bulunuyor.

İsrail'in Tunus'a saldırısı gösterdi ki:

Gündemdeki sorun barış ve güvenliktir

İsrail'in Tunus'taki FKÖ Karargahı'nı bombalaması Ortadoğu'yu daha bir gerginleştirip vicdanları isyan ettirdi. Bu "devlet terörü" bütün dünyada şiddetle eleştirildi.

●Tunus bilindiği üzere İsrail'le savaş durumunda olmayan birkaç Arap ülkesinden biridir. İsrail'in Tunus'a saldırması siyonist yönetimin "terörist" kimliği hakkında fazlasıyla fikir veriyor.

●FKÖ merkez karargahı Tunus'ta bir rastlantı sonucu kurulmadı. Lübnan'dan çıkartılan FKÖ önderlerini ve militanlarını kabul edip topraklarında barındırmak için pek istekli olmayan Tunus bunu ABD'nin yoğun baskıları ve İsrail'in onaylaması ile kabullenmişti.

●Arafat bütün bunlara bakarak "Biz burada İsrail hava saldırısından uzakta bulunuyoruz. Burada, Arap kardeşlerimizin arasında güvenlikteyiz" (1983) diyordu.

Demek ki, sadece Arafat ve Filistinliler değil, haklı davası için mücadele yürütmekte olan herkes, dünyanın neresinde olursa olsun, ABD'nin ve onun terörist politikasını aynen benimseyen İsrail, Pretoria, Türkiye yahut benzeri her hangi bir ülkenin yönetimi nedeniyle güvenlik altında değildi.

Israil saldırısında dikkati çeken bir başka boyut da, saldırı kararını veren başbakan Şimon Peres'in durumundan geliyor. 2. Enternasyonal üyesi bir partinin lideri olan Peres'i şimdi İsrail'de göklere çıkaranların başında ırkçı terörist Likud geliyor

İsrail demokratik kamuoyu Peres'i, "İsrail'in Lübnan macerasında gerekli dersi öğrenmemiş olmakla" suçlarken, İsrail Komünist Partisi Politik Büro üyesi Üzi Burstein şu açıklamayı yaptı : "Bu hava korsanlığı halkların haklı davalarına ve ülkelerin uluslararası haklarına karşı girişilmiş, sivillere yönelik bir saldırıdır. Bu terörden İsrail'in kendi güvenliği de zarar görecektir. Çünkü dünya böyle bir harekete kayıtsız kalmayacaktır. Bu saldırı bir kere daha göstermiştir ki, FKÖ'nün ve Filistin halkının ulusal birliğini ortadan kaldıran, İsrail hakim sınıflarının politikasıdır."

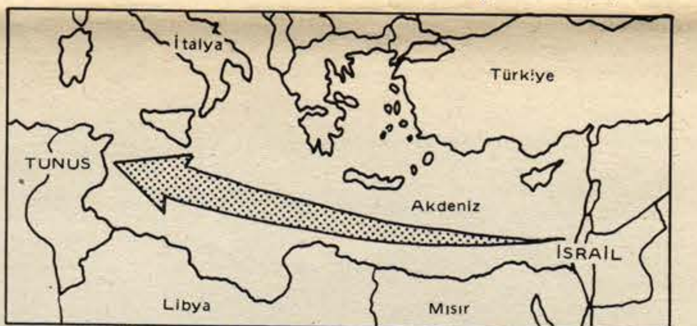

İsrail ordusunun Amerikan yapımı F-15 uçakları (gidiş-dönüş) yaklaşık 5 bin km. yol katederek FKÖ Karargahı'na saldırdı.

Rambo filmi şimdi gerçek hayatta:

ABD hava korsanlığı yapıyor

Reagan yönetiminin gerginlik ve güç kullanma politikası günümüzde insanlığın başlıca problemi olmuştur. Bu politikayı, ABD'nin esasen bilinen saldırgan emperyalist politikasından farklı kılan önemli bir "yenilik" yok. Fakat bugünkü politika içinde "terörizm" her zamankinden daha ağırlıklı, daha açık ve pervasız ve çok daha isterik motiflerle yer tutuyor. Kültürel, ahlâki, sportif ve sanatsal bütün Amerikan toplum yaşamı Reagan'ın terörist amaçlarına uygun biçim almaya zorlanıyor.

İsrail'in Tunus'a karşı giriştiği ve gerçek anlamda devlet terörü olan hava saldırısını "meşru savunma" olarak nitelendirip haklı bulan tek ülkenin ABD olması rastlantı değildi. Nitekim bir hafta sonra ABD benzeri bir hava korsanlığını kendisi gerçekleştirdi.

Bir İtalyan yolcu gemisini kaçırmaya teşebbüs ettikten sonra Mısır'a sığınan dört Filistinliyi Tunus'a götüren Mısır uçağının ABD 6. Filosu uçakları tarafından Sicilya'ya indirilmesi ve Filistinlilerin İtalya aracılığıyla Amerika'ya kaçırılmak istenmesi, uluslararası korsanlık tarihine geçecek kadar çirkin bir girişimdir. Dünyanın en büyük emperyalist devleti aynı zamanda "terörist" bir devlettir.

ABD'nin dış politikasının, bu tür terörizm eylemleriyle kanıtlandığı gibi, barışı yoketmek, hukuka karşı kaba kuvveti çıkarmak, politik yenilgileri silah kullanarak örtbas etmek, ABD'nin itiraz edilemez ve karşı çıkılamaz bir güç olduğunu kanıtlamak, dünya egemeni olmak, insanlığı nükleer dehşet korkusu altında köleleştirmek vb. gibi, hem günümüz dünya gerçeğine ve hem de insan sağduyusuna ters düşen temel bileşenleri var.

ABD'deki sinemalarda "RAMBO" adlı bir film, sinema tarihinin hasılat rekorlarını kırarak aylardan beri seyircileri aklından sömürüyor. İlkel bir ortaçağ şövalyesinin, hayvanca güçlerle donatılmış ve günümüz Reagan politikasının bilinciyle yüklenmiş olarak giriştiği intikamcılık ve kana susamışlık serüveni bir film yapımcısı tarafından piyasaya sürüldü. Aynı şey demek olan Reagan politikası da bugün Akdeniz'de, yarın bir başka yerde gerçek hayatta pervasızca sürdürülüyor — ki insanlığı barışa karşı titiz ve aktif olmaya çağıran seslerin haklılığı bir kere daha anlaşılıyor.

«Dostlarımız onları düşürebilir!»

Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Konseyi terör uzmanı, sayısız gizli operasyonun kotarıcısı ve Reagan yönetiminin Nikaragua'daki Kontralarla irtibat adamı Deniz Kıdemli Albay Oliver North, Konsey direktör yardımcısı Pointdexter'a sordu: "Yamamoto'yu hatırlıyor musun?" İkinci Dünya Savaşı sırasında Güney Pasifik'te içinde bulunduğu uçak kıskaca alınarak düşürülen Japon amiralini ima ediyordu. "Tanrım ne diyorsun? Onları düşüremeyiz" diye karşılık verdi Pointdexter. North'un yanıtı şu oldu: "Hayır, ama iki yol var. Dostlarımız onları düşürebilir ya da biz onları bir yerlere inmeye zorlayabiliriz."... North planı, o sırada Başbakan Reagan'la birlikte uçmakta olan Ulusal Güvenlik Danışmanı Robert McFarlane'e iletti. Farlane'in en genel hatlarla özetlemesine karşılık Reagan ilke olarak aynı görüşte olduğunu, ancak göze alınacak kayıplar konusunda daha fazla bilgi istediğini belirtti.

(Newsweek, 21 Ekim 1985)

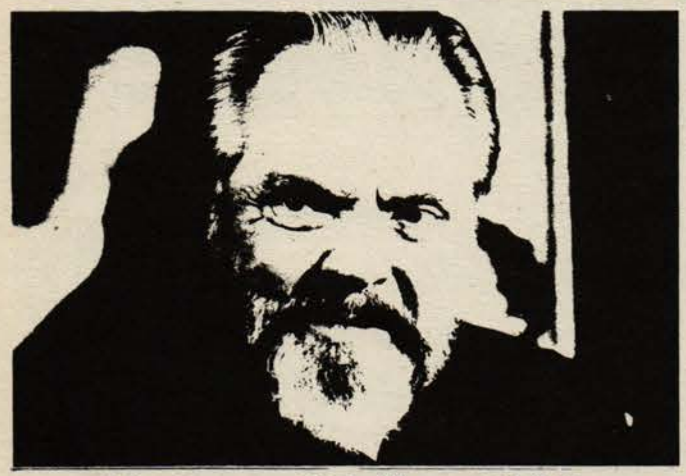

Yurttaş Welles öldü

Geçtiğimiz ay ölen, sinema dünyasının en büyük isimlerinden ORSON WELLES, çok genç yaşında Shakespeare oyuncusu olarak tiyatroda sivrildikten sonra, *Yurttaş Kane* filmiyle sinemaya eşi görülmedik bir giriş yaparak dünya çapında ün kazanmıştı.

ABD'nin basın imparatoru William Randolph Hearst'ü konu alan, bu kişinin şahsında Amerikan bireyciliğini çarpıcı şekilde sergileyen, Amerika'ya hükmeden burjuvazinin basın dalındaki imparatorunu, olanca bencilliğiyle ve ihtirasıyla teşhir eden, Yurttaş Kane filmi, sadece Amerikan sinemasının değil, tüm dünya sinema tarihinin en büyük eserleri arasında yer alıyor. Son derece başarılı tekniklerle ve çarpıcı bir sinema diliyle yapılan film ABD'nin basın imparatoruna ve onun temsil ettiği şeylere ağır bir saldırıdır. O kadar ki, Welles'in Hearst için bulduğu ad bile bu saldırının bir parçasıdır. (İtalyanca'da *kane* diye okunan *cane* kelimesi köpektir.)

Welles'in ertesi yıl çektiği *Muhteşem Ambersonlar*, burjuvaziye yönelik yeni bir eleştiri olduğu için, sermayedar firma filmin montajını kendi işine gelecek şekilde yaptı.

Hollywood'un sermayedarlarının Welles'e yönetmen olarak boykot uygulaması, sadece bazı filmlerde ona aktör olarak yer vermeye başlaması nedeniyle, Welles daha sonra ABD'yi terkederek Avrupa'ya geçti. Kendi parasıyla ya da çeşitli Avrupalı yapımcılar adına filmler yönetti, veya beğendiği senaryolarda baş rol kabul etti. Bu filmler arasında, özellikle *Falstaff* filmi, Kafka'dan sinemaya aktardığı *Duruşma*, Shakespeare'den sinemalaştırdığı *Othello* ve *Macbeth*, ile *Gizli Rapor* Welles'in en tanınmış filmlerindendir.

FİLMOGRAFİSİ

Welles'in hem yönetmen hem oyuncu hem de senarist olarak imzasını taşıyan filmler şunlardır:

Yurttaş Kane (1941), Muhteşem Ambersonlar (1942), Şanghaylı Bayan (1947), Macbeth (1948), Othello (1952), Mr. Arkadin/Gizli Rapor (1954), Şeytanın Dokunuşu (1958), Duruşma (1962), Geceyarısı Bacaları/Falstaff (1966), Gerçek ve Yalan (1973), Yarını Gören Adam (1981).

Sadece oyuncu olarak katıldığı filmler:

Jane Eyre, Tilkiler Prensi, Üçüncü Adam, Kara Büyü, Siyah Gül, Moby Dick, Uzun Sıcak Yaz, Her Devrin Adamı, Ölümsüz Öykü, Waterloo, Catch 22.

Mark Twain

Bir şakacı olmaktan öte

"Huckleberry Finn"in 100. ve yaratıcısı Mark Twain'in 150. doğum yıldönümü tüm dünyada kutlanıyor.

Ernest Hemingway: "Tüm modern Amerikan edebiyatı, Mark Twain'in, adı Huckleberry Finn olan bir kitabının soyundan gelir" diye yazmıştı.

Twain'i okumak demek, her kitabında yeni bir keşifte bulunmak demektir. "Zayıf ve Şişman"da yazar, "Vahşi Batı" Amerika'nın gülünç bir resmini çizer. Onun otobiyografik "Missisippi'de Hayat"ı, zaten kaybolmuş bir zamanın eleştirel arayışıdır. "Tom Sawyer" bir gençlik kitabıdır. "Huckleberry Finn" ise Amerikan kültürünün temel bir belgeseli, anti-ırkçılığın parlak bir manifestosu, felsefi bir derinliğin somutlanması ve saf bir çocuk kitabıdır aynı zamanda. "Yabancı Ülkede Saflar"da ve "Avrupa'da Gezinti"de Twain, yeni dünyanın saflığı yanında eskinin dekadansını hakkıyla eleştirmektedir. "Prens ve Dilenci Çocuk" romanı, sosyal ilişkilerin alaya alınmasının cazibesini taşıyan, gerilimli ve demokratik yapıda bir çocuk kitabıdır.

"Kral Arthur'un Sarayı'na Connecticut'dan Bir Yankı", ABD'li işçi Hank Morgan'ın İngiliz Kraliyet Sarayı'nda geçen hiciv tarzında anlatılmış bir macerasıdır. Karanlık Avrupa ortaçağı ile modern dolar felsefesinin üzerine oturtulmuş çift yönlü bir parodidir.

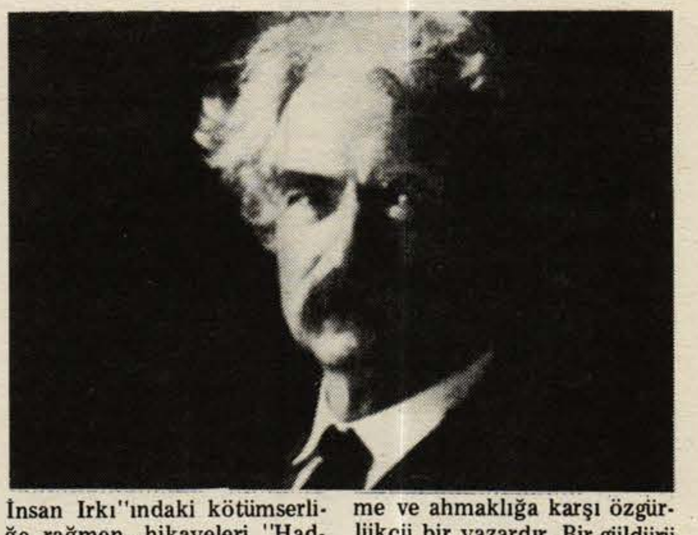

Twain'in hikayeleri "Bir Milyon Liralık Not" ve "Calaveras Kentinin Ünlü Kurbağası" da bugün hâlâ ilk günkü tazeliklerini korumaktadırlar. Twain okuyucuyu, kırlarda koşarken duyulan sevinçleri içinde yakalar. "Lanetli İnsan Irkı"ndaki kötümserliğe rağmen, hikayeleri "Hadleyburg'u Bozan Adam", "Sır Dolu Yabancı" ve "Dünyadan Mektuplar"da derin bir eleştirici tutum saklıdır.

Twain, köleciliğe, fanatizme ve ahmaklığa karşı özgürlükçü bir yazardır. Bir güldürü yazarı olmaktan başka bir şeydi. George Bernard Shaw onu şöyle özetlemişti: "Asılacaktı, ama herşeyi öylesine sundu ki, şaka yaptığı sanıldı."

Metin Eloğlu'nu yitirdik

Bu yılın sonbaharı, edebiyatımız ve özellikle de şiirimiz açısından kara günlerle dolu. Çağdaş ve sevilen sanatçılarımız birbiri arkasına, vakitsiz olarak, aramızdan ayrılıyorlar; hem de arkalarında sayısız şiir ve edebiyat ürünleri bırakarak. Önce genç şair Abdülkadir Bulut'u talihsiz bir ölüme yolcu ederken, edebiyat çevreleri Turgut Uyar'ın ölüm haberi ile çalkalandı. Ünlü türkü yorumcusu Ruhi Su'nun ölümü hem büyük üzüntülere, hem de ölümüne sebep olan Cunta'ya karşı antifaşist bir kitle eylemine dönüştü.

Edebiyat dergilerinin bu ölüm olaylarına sayfalarını açtığı bir sırada yine şiir dünyasının sevilen bir sanatçısını kaybetmenin burukluğunu duyduk: Metin Eloğlu öldü.

Metin Eloğlu 1927 yılında İstanbul'da doğdu. Yüksek öğrenimini İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde tamamladı. Resim ve şiir çalışmalarını birlikte sürdüren Metin Eloğlu'nun çeşitli dergilerde şiirleri yayınlandı. Edebiyat çevrelerinde kendini asıl olarak kabul ettirmesini "Düdüklü Tencere" adlı şiir kitabıyla gerçekleştirdi.

Metin Eloğlu ilk önceleri "Garip" şiirinin etkisinde ve onun evrimi sayılabilecek şiirler yazdı. Daha sonra "İkinci Yeni" içinde yer aldı. Şiirlerinde insan sevgisi ve daha iyi bir yaşam için, kurulu düzene karşı tavır koydu. Ve bunun özlemi içinde toplumcu şiire yöneldi.

ELOĞLU

Eloğlu binlik bozdurur
Ben bozduramam

Eloğlu başını yastığa kor komaz uyur
Ben uyuyamam

Eloğlunun sofrasında dokuz türlü
Benim aç yattığım olur bazen

Benim evim gecekondu
Eloğlunda apartıman

Eloğlunda ince müzik
Benimkisi aman aman

Benim kuru başım bana yeter
Eloğlunda karı kızan

Ben keçileri kaybettim
Eloğlunda usta çoban

Bu soyadı bana haram

Metin ELOĞLU

Şiirleri dillerde türkü bir şair: Enver Gökçe

Mahpusluk, sürgünlük, işsizlik, bir de yoksulluk. Bunlar insana hemen Enver Gökçe'yi çağrıştırıyor. Bütün hayatı böyle geçen ünlü şairimiz, şiirin en güzel örneklerini bizlere miras bırakarak bundan dört yıl önce aramızdan ayrıldı. Ölümü de yaşantısı gibi sade ve sessiz oldu. Uzun bir süre yaşamak zorunda bırakıldığı yoksullar yurdunda, bakımsız, kimsesiz, hastalığı ile başbaşa acı dolu günler yaşadı. Ama sızlanmadan, boyun eğmeden onurlu bir şekilde bu dünyadan göçüp gitti. "Ölüm adın kalleş olsun".

Enver Gökçe'nin edebiyata ilgisi daha ilkokul sıralarında başlar. O yıllar öğretmeninin desteği ile şiire yönelir, güzel şiir okuyan öğrenci olarak öğretmenlerinin beğenisini kazanır. Lise çağlarında devrimci çalışmalara yakınlık duyar, devrin ilerici insanlarıyla dostluklar kurar. Yine bu yıllarda Halkevleri'nin ünlü "Ülkü" dergisinde dizgicilik işleri ile uğraşır ve şiirler yazar.

Bu yıllar edebiyatımızda "GARİPCİLER"in etkisi büyüktür. Hemen tüm edebiyat dergileri bu grubun etkisindedir ve popülist bir edebiyat anlayışını temsil etmektedir. Enver Gökçe birkaç devrimci arkadaşı ile birlikte edebiyat dünyasındaki yerini o zamanlar belirler. GARİPÇİLER'e karşı halk edebiyatının dinamik ögelerinden yararlanarak edebiyatta toplumsal gerçekçilik akımını benimser. "Ant" dergisi bu anlayışla doğar.

O yıllar "Ant" dergisi devrimci düşüncelerin savunulduğu bir dergi idi. Enver Gökçe derginin tüm işleriyle uğraşıyordu. Lise öğreniminden sonra Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümünü seçen Gökçe, 1948 Türkiye Gençler Derneği'nin kurucuları arasında yer aldı. Dernek, antifaşist ve savaşa karşı gençleri bünyesinde topladı. Ancak hem Ant dergisi, hem de Türkiye Gençler Derneği burjuvazinin ve gericilerin saldırılarına hedef oldu. Antikomünist propaganda ve şovenizm dünyadaki soğuk savaş histerisini paralel olarak ülkemizde de azgınlaşmıştı. Sonunda düzenlenen bir provokasyonla Türkiye Gençler Derneği Turancılar tarafından basıldı, komünizm faaliyetlerinden ötürü Enver Gökçe ve arkadaşları da tutuklandı. Üç ay süren bu kısa tutukluluk anlarında Enver Gökçe şiir çalışmalarına aralıksız devam etti.

Bugün görüş günümüz
Dost kardeş bir arada
Telden tele
Mendil salla el salla
Merhaba!
İzin olsun hapishane içinde
Seni
senden sormalara doyamam
yarım döner cigaramın ateşi
Gitme dayanamam.

"Görüş Günü" adlı bu şiiri, şairin ilk mahpusluk yıllarının ürünüdür.

Enver Gökçe bir anlamda anıların şairiydi. Kendisini ve toplumu etkileyen sosyal olaylar onun şiirlerinin konusu oldu. Üniversite yıllarındaki gerici baskılar, Demokrat Parti dönemi, işsizlik, yokluk, bilim düşmanlığı, bunlara karşı geleceğe olan inançlılık, halk deyişleri ve türkü motifleriyle en güzel söyleşiye erişti. Şu şiirinin o yılların üniversite olaylarına ışık tutması bakımından özel bir yeri vardır:

Fakültenin yanı demirden köprü
Fakültenin önü bir sıra kavaktı
Biz bir garip yiğit kişiydik
Bütün hürriyetler bizden uzaktı

Faşistler camlara yürüdüler
Kürsüleri kırdılar, höykürdüler
Tığ taber şahı merdan
"Tanrı Dağı kadar Türktü bunlar
Hıra Dağı kadar müslüman"
ve de kanlı bıçaklı düşman

Gökler ışıyordu yer yer
Ortalık ala şafaktı.

Enver Gökçe iyi bir öğrenim görmesine rağmen işsizdir. O yıllar parmakla sayılacak kadar az üniversite mezunlarındandır. İş için çaldığı tüm kapılar yüzüne kapalıdır. Dergilerdeki dizgicilik ve düzeltme işleri ile uğraşır. Bu işlerin çoğu, gönüllü yaptığı işlerdir. Parasızdır, arkasızdır. Ama inançları ve uğruna mücadele yürüttüğü sosyalizm ve sosyalist gerçekçi sanat anlayışından ödün vermeden yoluna başı dik devam etmektedir.

Bir ara İstanbul'da Yurtlar Müdürlüğü'nde yurt yöneticisi olarak görev yapar. İstanbul öğrenci yurtlarının düzene sokulmasında iyi bir görev üstlenir, ama siyasi polisin gözleri üzerindedir.

Enver Gökçe 1951 Tevkifatı'nda tutuklandı. Tevkifata uğrayanlar üzerinde koyu bir polis zorbalığı ve her türlü caydırma yöntemleri denendi. Tabutluklar, falakalar ve her türlü insanlık dışı uygulamalar yapıldı. 168 kişinin mahkum olduğu davada Enver Gökçe, 2 yılını 1. Şube'de geçirdi. Ekmeksiz, katıksız ve işkence ile geçen koca iki yıl. Beş yıllık mahpusluk döneminden sonra Şair, Çorum iline sürgüne gönderildi. Yine işsiz, parasız ve dayanıksız. Uzun mahpusluk yılları onun şiir alanındaki asıl ürünlerini vermesini sağladı. Otuz şiirlik bir dizi olan "Bu Balaban'ın Dünyadan Göçtüğüdür" adlı destan bu yıllarının ürünüdür.

Mahpus ve sürgün hayatı bittikten sonra Enver Gökçe İstanbul'a döner. Burada işsiz ve parasız günler geçirir. Eski arkadaşlarının yardımıyla çeşitli dergilerde, önemsiz işlerde çalışır, ayrıca Uzakdoğu masallarından çeviriler yapar. Pablo Neruda'nın şiirlerini Türkçeye çevirir. Bu arada siyasi polisten yakasını bir türlü kurtaramaz. Yine tutuklanır, sıkıyönetimin bulunmadığı illerde oturmaya zorlanır, bunun üzerine memleketi olan Erzincan'a gider. Erzincan'da dededen kalma köy evine yerleşir. Kışlarını genellikle bu köyde geçirir.

Bu arada şairin hastalığı ilerlemiştir. Bakacak kimsesi olmadığından uzunca bir çabadan sonra Ankara yoksullar yurduna yerleşir, ölünceye kadar da burada kalır.

Enver Gökçe gerçek bir halk şairiydi. Nitekim bunu kendisi şöyle ifade ediyordu: "Hayatın her döneminde aktif olan güzel olan, büyük olan bu halkın sanatını yapmaya çalışıyorum. Bence sanat herşeyden önce yaşam kavgasındaki gücünü, kudretini ortaya koymasındadır." diyerek edebiyat ve sanata bakışını net bir biçimde anlatır. Onun sanatında ve dünyaya bakışında ikircimliğe yer yoktur: "İyi, başarılı bir eseri meydana getirebilmek için önce sosyal bir içerik, sonra da estetik bir kılıf zorunludur. Ancak sosyal içeriği ve estetik yanı kuvvetli olan eserler başarılı olur. Ben büyük sanatçılarda bu içeriği ve kuvvetli estetik yanı görmüşümdür. Örneğin Nazım'da ve Neruda'da bu sosyal ve estetik bir bütün halinde ortaya konmuştur. Güzel ve kuvvetli olmak buradan gelmektedir." İşte bu sözler onun sanatta biçim ve öz dengesine nasıl duyarlı yaklaştığının göstergesidir. Gerçekten de o, tüm şiirlerine bu dengeyi ustaca sığdırmayı başarabilmiş ender şairlerimizdendir. Ölümünün 4. yılında Enver Gökçe'yi saygıyla anıyoruz.

Rambo F.Almanya'da tepki uyandırdı

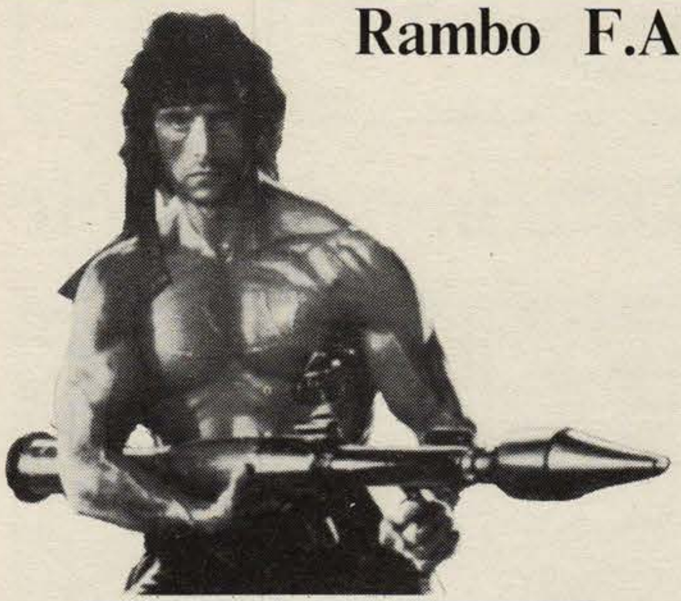

Reklamı Reagan ve Pentagon şefleri tarafından üstlenilen "RAMBO" filmi, kanunlar bu türden filmleri yasakladığı halde F.Almanya'da sinemalarda gösteriliyor. Filmin gösterilmesini barış çabalarını sabote etmek ve savaş tahrikçiliği yapmak olarak değerlendiren F.Almanya'daki barış yanlıları yaptıkları gösterilerle filmi boykot ve protesto ediyorlar. Örneğin filmin Bremerhaven'deki gösterimi sırasında DKP-SDAJ-SPD ve Yeşiller'in yanısıra Türkiyeli ilericilerin de katıldığı gösteriyle protesto edildi. 13 Eylül günü sinema önünde toplanan ilerici, barış yanlısı, demokrat kişiler, sinemaya girmek isteyenlere filmin amacının ne olduğunu anlatan bildiriler dağıttılar, film afişlerinin üzerine duyurular yapıştırdılar. Polisin engelleme çabaları sonuç vermedi, barış yanlısı gösteri 18:30'a kadar sürdü. Film daha önce de özellikle DKP, DGB, SDAJ, VVN (Nazi Savaş Kurbanları Birliği) ve Yeşiller'in etkin eylemiyle Duisburg, Karlsruhe, Marburg, Fulda, Köln, Dortmund, Wuppertal, Bielefeld, Sindelfingen, Hamburg, Krefeld, Wiesbaden, Landshute, Göttingen, Hagen, Bochum, Gelsenkirchen, Bremen, Düsseldorf sinemaları önünde protesto edilmişti.

Rambo filmi dizisi, gerçekten de Reagan yönetiminin soğuk savaş politikasının ve intikamcılığının "sanatsal" anlatımı olarak sanki Hollywood'a sipariş edilerek yaratılmış. Vietnam'daki ABD yenilgisini hazmedemeyip "toplum dışı, intikamcı, vahşi" bir yaratık haline gelen Rambo isimli bir Amerikan askerinin, savaştan on yıl sonra Vietnam'a geri dönüp giriştiği intikam eyleminin hikayesi üzerine kurulan film, ancak ruhen hasta bir insanda bulunabilecek olan canavarca özellikleri seyirciye olumlu değerlermiş gibi sunuyor. Savaş kışkırtıcılığı ile beyinleri yıkanmış ABD yurttaşları 6 aydan beri, sinema tarihinin en büyük gişe gelirlerini armağan ederek bu filmi seyretmeye koşuyorlar.

RAMBO = KRIEGSVORBEREITUNG
gegen KRIEGSHETZE im Kino
WIR FORDERN DIE SOFORTIGE ABSETZUNG!

"RAMBO" filmine karşı Bremen'deki protesto gösterisi.

Afrika için pop müziği

APARTHEID NO

Eylül ayı sonunda Kopenhag'da 30.000 kişinin izlediği "AFRİKA İÇİN POP MÜZİĞİ" kampanyası yararına bir konser düzenlendi. Daha önce diğer ülkelerde yapılan benzeri çalışmaların bir devamı sayılabilecek konser sonucu 10 milyon kronluk bir gelir elde edildi. Kızıl Haç kanalıyla açlık ve sefaletle karşı karşıya bulunan Afrika ülkelerine gönderilecek olan kampanya geliri umulanın üzerinde oldu.

Konsere katılan birçok sanatçının salt bu çalışmaların yeterli olmayacağını belirtmeleri, kampanyanın ilgi çekici açıklamalarındandı.

Afrika'daki açlık ve sefaletin tek gerekçesinin güneşten kaynaklanmadığını belirten bir konuşmacının uzun süre alkışlandığı konserde ırkçı Güney Afrika yönetimini lanetleyen pankartlar çoğunluktaydı.

Almanlar ve yabancılar beraberce

3 yazar ve bir teolog daha fazla anlayış için biraraya geldiler.

"ALMANLAR VE YABANCILAR BERABERCE" başlığı altında, Belediye Yabancılar Kurulu çeşitli kilise ve dernekler tarafından Nürnberg'de düzenlenen yabancılar haftasında çeşitli etkinlikler gerçekleştirdi.

Haftanın etkinlikleri içinde. 27 Eylül'de "Benim Kültürüm, Senin Kültürün ve Bizim Kültürümüz" ana teması altında düzenlenen edebiyat okuma akşamına üç yazar, Bernd Engelmann, Yüksel Pazarkaya ve Franko Biondi katılarak kitaplarından parçalar okudular. Sunuculuğunu Dekan Dobbert'in yaptığı edebiyat okuma toplantısında dinleyiciler yazarlara çeşitli konular üzerine sorular yönelttiler.

Gencay Gürsoy'un savunmasından bölümler:

«Bu davada sanık olmaktan onur duyuyorum»

Yaygın adıyla Aydınlar Dilekçesi Davası ya da Aydınlar Davası olarak bilinen davada ülkemizin birçok aydını mevcut rejime ve uygulamalarına karşı olduklarını, Türkiye'de temel insan hak ve özgürlüklerinin bulunmadığını belirtmeye devam ediyorlar.

Ankara'daki bir sivil mahkemede sürmekte olan davada yargılanan aydınlardan bazılarının yazılı ve sözlü olarak sundukları metinler yurtiçinde yayınlanıyor.

Yurtdışındaki çoğu okurumuz Türkiye'deki yayınların tamamını sürekli izleyemedikleri için, yukarıda adı geçen metinlerden bazılarını gazetemizde yayınlamak istiyoruz. Bu kapsamda, aşağıda, Prof.Dr. Gencay Gürsoy'un mahkemede okuduğu metnin geniş bir özetini bulacaksınız.

Demokratik hak ve özgürlüklere ilişkin gözlem ve dileklerini bir dilekçe biçiminde Devlet Başkanlığı'na ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunan 1256 aydın arasında, haklarında 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'na muhalefetten dava açılan ve 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanan 59 sanıktan biriyim.

Öncelikle belirtmek isterim ki, bu davada sanık olmaktan onur duyuyorum.

15.8.1984 tarihinde karşınızda verdiğim ifademde belirttiğim gibi, yargıladığınız dilekçenin içeriğinde dile getirilen tüm görüşlere aynen katılıyor, kaleme alınışından, ilgili makamlara sunuluşuna kadar geçen sürecin her aşamasındaki tüm sorumlulukları paylaşıyorum.

Yargıladığınız metnin dilekçe mi, yoksa bildiri mi olduğu sorunu beni hiç ilgilendirmiyor. Düşüncelerimizi dile getiren bu metin dilekçe olarak hazırlandı, bizler de onu dilekçe olarak imzaladık ve dilekçe olarak belirli makamlara sunduk.

Şimdi iddia makamı, "Hayır bu bir bildiridir" diyor. Hiç şaşırmıyorum ve iddia makamını anlayışla karşılıyorum.

Sayın Yargıç, siz de biz de gayet iyi biliyoruz ki, burada bir biçim arkasına sığınılarak yargılanmak istenen, bizim düşüncelerimizdir.

Biz, 12 Eylül rejimine ve onun sorumlularına övgüler dizen bir metin hazırlayıp, başına da açıkça "Bu bir bildiridir" diye yazsaydık, hatta iddia makamının ifadesiyle, bu bildiriyi "gayrimuayyen yerlerde, gayrimuayyen kişilerin ıttılalarına" arzetseydik hakkımızda dava mı açılacaktı?

Şimdi davamızın konusu olan dilekçeye dönüyorum: Demokratik hak ve özgürlüklere ilişkin düşünce, gözlem ve isteklerimizi içeren dilekçemizi, eylemimizin son aşamasında, belirli makamlara sunduğumuzu söylemiştim.

Doğrusunu isterseniz, yaptığımız eylemin bu son aşamasını, en azından estetik yönden benim ve sanırım çoğu arkadaşımın içine sindiremediğini itiraf etmek zorundayım. Bu son aşamanın, bizler için, ülkemizin geleceği adına katlanmak zorunda kaldığımız bir özveri anlamı taşıdığını belirtmek isterim.

Devlet başkanı Kenan Evren, çoğu Batılı ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de ölüm cezalarının kaldırılması ile ilgili istemlerin dile getirildiği sırada yaptığı bir konuşmada, dosyaları çeşitli aşamalarda bekleyen, ölüm cezası giymiş yüzlerce genci kastederek, "onları asmayıp da cezaevlerinde besleyelim mi?" dedi.

Sahibi kim olursa olsun, bu sözlerle değil aynı coğrafyayı, aynı çağı bile paylaşmaktan çok derin üzüntü duyuyorum.

Bizler, 15 Mayıs 1984 tarihinde Devlet Başkanlığı Dairesi'ne, demokrasi, özgürlük ve insan haklarıyla ilgili istem ve dileklerimizi içeren bir dilekçe sunduk.

Katlandığımız özverinin büyüklüğünü kavrayacağınızı umarım Sayın Yargıç.

21 Mayıs 1984 tarihinde hakkımızda kovuşturma açıldı. 28 Mayıs 1984'te, yani daha sorgulamamız bile yapılmadan, Aziz Nesin'in yayın yasağı konulan savunmasındaki ifadesiyle, "YÖK Üniversitesinin Fahri Hukuk Profesörü olan Devlet Başkanı Kenan Evren", bizleri "Vatan Hainliği"yle suçladı.

Sayın Yargıç, gerçekten sizin yerinizde olmak istemezdim. Devlet Başkanının vatan hainliği ile suçladığı, Askeri Mahkemenizin iddia makamının ise, kendilerine karşı bula bula Devlet Başkanlığına "bildirimsi bir dilekçe" vermek suçunu yükleyebildiği 59 aydın, düşünür, sanatçı, gazeteci, hukukçu ve bilimciyi yargılamak kolay iş değil.

Sizler de tıpkı Devlet Başkanı gibi çok iyi biliyorsunuz ki, bu 59 kişi arasında, ne bazı süper devletlerle yapılan ve ülkenin bağımsızlığını, geleceğini ipotek eden antlaşmaların altına imza koymuş olan var; ne aldığı 1. dereceden maaş ve tazminatlarla, her nasılsa birkaç yılda karısı adına büyük şirket payları edinebilen, adı uluslararası rüşvet skandallarına karıştığı halde, hakkında soruşturma açılmayan yüksek düzeyde görevliler var; ne milyarlık vergi borçlarını ödemedikleri halde, devletin isimlerini açıklamayı bile göze alamadığı, yabancı ülkelerdeki iş gezilerinde "ulusal itibarımızı" yerle bir eden büyük işadamları var; ne de üniversiteleri uzun yıllar onarılmayacak çöküntülere sürükleyerek ülkenin bilim hayatına en büyük kötülüğü yapan yasa ve uygulamaların sorumluları var.

Bu 59 kişi içinde, her biri kendi alanlarında değerlerini ulusal ve uluslararası düzeyde kanıtlamış, kursaklarından, haksız tek bir lokma geçmemiş, çile çekmiş, baş eğmemiş ve en önemlisi Sayın Yargıç, şu yaşadığımız günlerde insana her türlü melaneti yaptıran, —korku— denen o illeti, insani ölçüler içinde yenmesini bilmiş sanatçılar, hukukçular, düşünürler, bilimciler, gazeteciler, yazarlar var. Bu 59 kişi içinde bir de kitapları birçok dile çevrilmiş, dünyanın en ünlü gülmece yazarlarından biri var.

Sayın Yargıç, iddia makamının bu hazin ironiyi farkedebilmesini, bu davadan yansıyan ve dünyanın dörtbir yanında yankılanan acıklı-gülünçlüğü kavrayabilmesini isterdim.

Sayın Yargıç, neden böyle bir dilekçeye imza koyduğumu, 15 Ağustos 1984 tarihli ifademde açıkladım. Bugüne kadar yapılan savunmalarda dile getirilen, benim de katıldığım görüşleri yinelemek istemiyorum. Gazeteci arkadaşım Erbil Tuşalp'ın savunmasında ayrıntılarıyla dile getirdiği, işkence uygulamalarından geçmiş gençlerden bazılarını, tutukluluk süreleri serbest bırakıldıktan sonra bir hekim olarak tanıdım. Resmi açıklamalarda, sorgulama sırasında ya da cezaevlerinde yattıkları sırada intihar ettiği ileri sürülen evladını, kardeşini, eşini kaybetmiş analar, babalar, kardeşler, eşler tanıdım. Bunlar arasında adalete güvenini çoktan yitirmiş ve sadece acılarını dindirmeye çalışan insanlar vardı. Kardeşi, yazar İlhan Erdost'un elleri kelepçeli halde iken, devletin güvenlik güçleri tarafından dövüle dövüle öldürüşüne tanık olan ve şimdi acıyı sevgiye dönüştürmeye çalışan yazar Muzaffer Erdost'u tanıdım.

Bu olayların sorumluları hakkında kovuşturma açılıp açılmamış olması belki hukukçulara birşey ifade eder, ama bir hekime fazla birşey ifade etmez.

Sayın Yargıç, bir hekim ve bir aydın olarak, bütün bu acıların yaşandığı bir ülkede, şimdi yargıladığınız dilekçeye imza koymaktan daha fazla birşey yapamamış olmamdan dolayı kendimi suçluyorum. Onun için iddia makamının suçlamaları bana fazla birşey ifade etmiyor.

Ben kendimi bu ülkenin aydınlarından biri saydığım ve kimilerinin hiçbir zaman kavrayamayacağı bir sorumluluk duygusuyla "üzerime vazife" olanlar kadar, olmayanlara da karışmak gereğini duyduğum için bu dilekçeyi imzaladım.

12 Eylül öncesi dönemin anarşi ve terör ortamına geri dönmek tehdidiyle, ülkemizde demokratik düzenin en temel ilkeleriyle çelişen, kişi hak ve özgürlüklerini askıya alan bir yaşam üslubunun yerleştirilmesini ve kurumlaştırılmasını reddettiğim için bu dilekçeyi imzaladım.

Anarşi ve terör ortamının bütün acılarını tatmış, insanlık dışı cinayetler dizisi içinde, en yakın dostlarını yitirmiş biri olarak, böyle bir tercih karşısında bırakılmayı kabul etmediğim için bu dilekçeyi imzaladım.

Üniversiteler başta olmak üzere, bütün öğretim ve eğitim kurumlarında, çalışma hayatında, işçi sendikaları ve bütün meslek odalarında egemen kılınan otoriter, baskıcı, bürokratik, monolitik ve anti-demokratik yapının ülkemizin geleceği adına en büyük talihsizliklerden biri olduğunu düşündüğüm için bu dilekçeyi imzaladım.

Ülkemizin ve halkımızın, en yetkin demokrasi ve özgürlük örneğini geliştirip yaşatabilecek bir iç dinamiğe sahip olduğuna, en büyük güçlüklerin, ancak en yetkin demokrasilerde en az sarsıntı ile aşılabileceğine inandığım için bu dilekçeyi imzaladım.

15.8.1984 tarihinde verdiğim ifadede belirttiğim gibi, demokratik hak ve özgürlükler, burada yargılanan birçok arkadaş gibi benim de, aynı zamanda kişisel sorunumdur: 1983 yılında, 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasası'na dayanılarak, hiçbir gerekçe gösterilmeden, "Bir daha kamu görevinde çalıştırılmamak üzere" İstanbul Tıp Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği görevime son verildi. 1981 yılından beri, yine hiçbir gerekçe gösterilmeden, yurtdışına çıkmama izin verilmiyor.

Nihayet Sayın Yargıç, en temel kişisel hak ve özgürlüklerime getirilen bu haksız sınırlamalara karşı, yasal yollardan hesap sorabilmeme olanak verecek ortama biran önce kavuşabilmek için bu dilekçeyi imzaladım. Savunmam bundan ibarettir.

Atletizm Dünya Kupasının düşündürdükleri

Atletizm Dünya Kupası yarışmaları geçtiğimiz Ekim ayının 4-5 ve 6. günleri Avustralya'nın başşehri Canberra'da yapıldı. Oldukça çekişmeli geçen ve dünyanın dört bir köşesinde ilgiyle izlenen yarışmalarda, sezon sonu olmasına rağmen dikkate değer dereceler elde edildi, iki adet de dünya rekoru kırıldı.

Hem erkeklerin, hem de kadınların yarıştığı Dünya Kupasına 8 takım katılıyor. Bunlardan 5'i dünyadaki 5 kıtayı temsil ediyor. Geriye kalan 3 takımdan 1'i, devamlı olarak ABD, diğer 2 takımı ise Dünya Kupası yarışmalarından önce yapılan Avrupa Kupası'nın 1.'leri ve 2.'leri oluşturuyorlar. Gazetemizin Eylül 1985 sayısından da hatırlanacağı gibi bu yılki Dünya Kupası yarışmalarına Avrupa'dan katılmayı hakeden ülkeler, hem erkeklerde, hem kadınlarda şampiyon olan SSCB ile 2.'liği elde eden D.Alman Cumhuriyeti (DAC) olmuşlardı. Açıktır ki bu durumda Avrupa takımı Avrupa kıtasının tamamının değil, SSCB ve DAC dışında kalan ülkelerin temsilcilerinden oluşmaktadır.

4x100 m.'de yeni dünya rekorunun sahibi Demokratik Alman takımı.

Üç gün süren yarışmalar sonunda ilk sırayı, erkeklerde ABD, kadınlarda ise DAC aldılar, SSCB ise her iki cinste de ikinci oldu. DAC erkeklerde SSCB'nin 1 puan arkasından üçüncülüğü elde ederken ABD'li kadın atletler, erkeklerin gösterdiği başarı yanında çok sönük kaldılar ve ancak 5. sırada yer aldılar.

1 nolu tabloda, takımların her iki cinste elde ettikleri puanların toplamı esas alınarak düzenlenen sıralamayı veriyoruz. Tablonun ortaya koyduğu bazı ilginç noktalar şöyle sıralanabilir:

● İlk üç sırada, 5 kıtaya ilaveten yarışmalara katılan 3 ülke yer alıyor. "Sporun üç devi" olarak nitelenen SSCB, ABD ve DAC'nin başarılarının aslında pek şaşırtıcı yanı yok. Ancak Dünya Kupası'nda bu ülkelerin rakiplerinin diğer ülkeler olmayıp dünyayı temsil eden 5 kıta olması ve sonuçta 1 nolu tablonun ortaya çıkması, "üç dev"in spordaki gelişkinliğinin çok daha çarpıcı bir şekilde somutlanmasını sağlıyor. Yani bu üç ülke bir bakıma "kıtalarüstü" bir konuma sahip.

● Sıralamanın ekonomik ve sosyal gelişkinlik seviyesiyle çok yakın ilişkisi olduğu hemen ortaya çıkıyor. Ekonomisi daha gelişkin olanlar ekonomik bakımdan daha geri olanlara kıyasla sporda daha iyi sonuçlar elde ediyorlar. Çoğunlukla az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeleri kapsayan üç kıtanın Amerika, Afrika ve Asya'nın, gelişkin ekonomilere sahip ilk 4'ün açık farkla arkasında yer almaları bunun göstergesi. Tabii bu ilişki son derece genel, yani ekonomi ile sporda gelişkinlik arasında bire bir bağlantı aramak çok yanıltıcı olur.

● Spordaki başarının "sırrını" anlayabilmek için ekonomik gelişkinliğe olduğu kadar, hatta ondan da çok ülkelerin sosyal sistemlerine ve sporun bu ülkelerdeki toplumsal işlevine bakmak gerekir. Yukarıdaki soruların cevabı da ancak bu şekilde bulunabilir. Evet Japonya kapitalist kamp içinde ABD ve B.Avrupa'dan sonra 3. mihrak sayılacak ölçüde gelişkin bir ekonomiye sahiptir ama, o bu seviyeye insanını hiçe sayarak, emekçilerini aşırı sömürerek ulaşmıştır. Böyle bir politika izlendiği içindir ki, spora gereken toplumsal yer ve önem verilmemiştir. Japonya'nın sporda —geleneksel güreş ve Judo, bunlarla bağlantısı olan cimnastik dışında— başarısız bir ülke olmasının esas nedeni budur.

● O halde sporun seviyesine etkiyen *esas faktör sosyal gelişkinliktir diyebiliriz.* DAC'nin başarısını başka türlü açıklamak mümkün değildir. "Alman disiplini", "ulusal olarak spora yatkınlık" vb. faktörler, bu esas faktör yanında çok tâli kalırlar. Öyle olsaydı 60 küsur milyonluk F. Almanya'nın DAC'den sporda kat kat güçlü olması gerekirdi. Oysa F.Almanya'dan Avrupa takımına girebilen atletlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmemiştir.

● DAC ile birlikte SSCB'nin ilk iki sırayı paylaşmalarının başlıca nedeni, bu ülkelerin sahip oldukları sosyo-ekonomik sistem ve bu ülkelerde sporun toplumsal yeri ve işlevidir. Atletizm tüm sporların temeli ve atasıdır. Sosyalist bir ülkede sporun toplumsal işlevi, daha sağlıklı nesillerin yetişmesine hizmet etmek olduğuna göre SSCB'de ve DAC'de atletizmin böylesine gelişkin bir seviyeye sahip olması son derece anlaşılır bir olgudur. Kadınlarda DAC ve SSCB'nin hemen arkasından 3. sırayı alan ve büyük çoğunluğu sosyalist ülkelerin atletlerinden oluşan Avrupa karmasının başarısı da aynı şekilde açıklanabilir.

● Sosyal sistemleri ve spora yükümledikleri toplumsal işlev bakımından aynı kategoride yer alan SSCB ile DAC'den nüfusu ilkiyle kıyaslandığında son derece düşük kalan ikincisinin neden daha başarılı olduğu bir başka soru olarak zihinlere takılabilir. Spor dallarının tamamı ele alındığında bu sorunun konuş şekli yanıltıcı olur; çünkü SSCB'nin sporun bütünündeki performansı her zaman DAC'den önde olmuştur ve son çeyrek yüz yılda SSCB dünyadaki sporun 1 no.'su olma özellliğini korumaktadır. Bu yazıdaki konumuz olan atletizm açısından durum bir ölçüde farklıdır. Çünkü erkeklerde halen dahi başı çeken ABD'dir. SSCB ile DAC arasında ise başa baş bir çekişme sürmektedir. SSCB genellikle erkeklerde daha başarılı olurken DAC'lı kadın atletlerin gelenekleşen üstünlüğü, her iki cinsin toplamında DAC'nin, SSCB'nin de önünde sonuçlar almasını mümkün kılmaktadır. Sosyalist toplumun gerektirdiği spor politikasını, günümüzde en başarılı şekilde hayata geçiren ülkenin DAC olduğu bir gerçektir.

● Kupa'nın ilginç bir noktası da Afrikalı erkek koşucuların gösterdikleri beklenmeyen başarı oldu. ABD'den sonra en çok birincilik alan Afrika'nın siyah derili koşucularının gösterdiği başarıyı atlamacılar ve atmacılar da gösterselerdi, sonuç bambaşka olabilirdi. Ancak, çok daha tesis ve teknolojik imkanlar gerektiren atma ve atlamalarda Afrikalı atletlerin daha fazlasını yapmaları kolay değildi.

● Son olarak Asya'nın atletizmdeki geriliğine kısaca göz atılabilir. Bir yanda gelişkin kapitalist ülke, Japonya, öbür yandan milyarlık nüfusuyla da ve sosyalist bir düzeni oluşturma iddiasındaki Çin, dünya nüfusunun yarısından fazlasının yaşadığı bu kıtayı yine sonuncu olmaktan kurtaramadılar.

Usüldendir, madalya dağılımı bakımından takımların kıyaslamaları yapılır. Bu amaçla hazırladığımız çizelge 2 nolu tabloda veriliyor. Bu tabloya kısaca gözattığımızda dikkati çeken noktaları şöyle sıralayabiliriz:

● En fazla madalya kazanan ülke SSCB. Bu ülkenin toplam 36 yarışmacısından 27'si, yani tamı tamına 3/4'ü ilk üçe girmeyi başarmış. İkinci sırada DAC, üçüncü sırada ABD yer alıyor. Buna karşılık tek bir Asyalı sporcu dahi madalya alabilmiş değil.

● Madalya dağılımı açısından incelendiğinde kıtalar ~~arasındaki~~ dışındaki "üç dev"in —ve bir ölçüde Avrupa'nın— ötekilere olan üstünlüğü daha bariz bir şekilde somutlanıyor. Toplam 108 madalyanın hemen yarısı, 52'si SSCB ve DAC atletlerine ait. 5 kıta, artı ABD'nin toplam payı ise 56.

● Sadece kadınlar yarışmaları incelendiğinde ortaya çıkan sonuç daha da ilginç. Toplam 48 madalyanın 30'unu, yaklaşık 2/3'ünü DAC ve SSCB atletleri elde etmişler. Bu her iki takımın, biri hariç tüm yarışmacıları ilk üçe girmeyi başarmışlar. DAC atletleri ise 16 yarışmada tam 12 birincilik çıkararak kırılması zor bir rekor tesis ediyorlar. Bu iki ülke atletlerinin Avrupa karmasında yeralan sosyalist ülke atletleriyle birlikte madalyaların tamamına yakınını paylaşmaları sonucu ABD'ye ve diğer dört kıtaya pek az madalya kaldı.

● Nihayet madalya dağılımı bakımından sosyalizm-kapitalizm kıyaslaması yapılabilir. SSCB ve DAC'nin toplam 52 madalyasına sadece Avrupa kadınlar karmasındaki sosyalist ülke temsilcilerinin 7 madalyası eklendiğinde —ki buna Amerika karmasındaki Kübalıları, Avrupa erkekler karmasındaki sosyalistleri katmıyoruz— elde edilen sonuç (59'a 49) sosyalizmin atletizmde kapitalizme nasıl ağır bastığını bir kere daha kanıtlar.

Sonuç olarak 4. Dünya Atletizm Kupası yarışmaları sporun, sosyalist toplumda nasıl insana yaraşır bir işlev kazandığını, nasıl serpilip gelişmesi için en elverişli ortamın sosyalizmde bulunduğunu bir kere daha kanıtladı. Üstelik DAC atletleri sosyalizmin bu başarısını yeni iki dünya rekoruyla taçlandırmasını bildiler. Yılların Marita Koch'u 1978'de ilk olarak ele geçirdiği ve üst üste 6 defa kırdığı 400 m. dünya rekorunu 7. defa kırdı. İkinci dünya rekoru da yine DAC kadın sporcularından geldi. DAC 1974'den bu yana tekeline almış olduğu —ve tam 9 kere yenilediği— 4x100 m. bayrak rekorunu bir kere daha yeniledi. Ve böylece bu yılki atletizm Dünya Kupası, kendisini en çok hatıra getirecek bu iki dünya rekoruyla spor tarihine devroldu.

TABLO 1
DÜNYA ATLETİZM KUPASI PUAN SIRALAMASI

	ERKEKLER	KADINLAR	TOPLAM
1. DAC	114	121	235
2. SSCB	115	105.5	220.5
3. ABD	123	61	184
4. AVRUPA	97.5	86	183.5
5. AMERİKA	80	62.5	142.5
6. AFRİKA	81	41	122
7. OKYANUSYA	65	52	117
8. ASYA	39.5	42	81.5

TABLO 2
DÜNYA ATLETİZM KUPASI MADALYA DAĞILIMI

	ERKEKLER				KADINLAR				TOPLAM			
	A	G	B	T	A	G	B	T	A	G	B	T
1. DAC	2	6	2	10	12	2	1	15	14	8	3	25
2. SSCB	3	7	2	12	1	9	5	15	4	16	7	27
3. ABD	8	3	4	15	-	2	3	5	8	5	7	20
4. AVRUPA	1	2	4	7	3	1	5	9	4	3	9	16
5. AMERİKA	2	1	4	7	-	2	1	3	2	3	5	10
6. AFRİKA	4	1	2	7	-	-	-	-	4	1	2	7
7. OKYANUSYA	-	-	2	2	-	-	1	1	-	-	3	3
8. ASYA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(A: Altın, G: Gümüş, B: Bronz, T: Toplam)

BARIŞ DERNEĞİ

(*Baştarafı 1. sayfada*)

tubunuz için teşekkür ederim.

Dışişleri Bakanlığı Türkiye Barış Derneği üyeleriyle ilgili davayı özel bir dikkatle izlemektedir. Federal hükümet temsilcileri davayla ilgili olarak Türk hükümetinin temsilcileriyle somut olarak defalarca konuşmuştur. Bizzat ben birçok kereler Türk meslektaşım Halefoğlu ile, sanıklardan Almanya ile çok sıkı ilişkileri olan Prof.Dr. Metin Özek için görüştüm. Ne yazık ki, Prof Özek de Bayan Reha İsvan gibi hâlâ tutuklu bulunuyor.

Türk hükümeti, Alman hükümetinin sanıkların durumlarıyla yakından ilgilendiğinin bilincindedir."

TÜRKİYE'NİN AET

(*Baştarafı 1. sayfada*)

● İşkenceye ve hapishanelerdeki kötü muameleye son verilmesi, insan haklarına saygı gösterilmesi.

Özal Hükümeti'nin karara tepkisi oldukça ilginç oldu. Özal, "Hiç önemi yoktur" dedi. Dışişleri Bakanlığı "karar Türkiye'de hiç bir şeyi değiştirmeyecek" dedi. Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye'de olduğunu ileri sürdüğü "ŞEY"lerin aslında olmadığı söylendi. Öte yandan "demokrasi istediklerini" söyleyen HP ve SODEP'in de ANAP ve MDP ile birlikte Avrupa Parlamentosu'nun bu kararını protesto etmeleri ve faşist rejim aleyhindeki bu kararı sanki Türkiye aleyhinde bir kararmış gibi göstermeye çalışmaları ve böylece tam bir "milli birlik, bütünlük" havası içinde gönüllü cunta savunuculuğu yapmaları, "sol" diye gösterilmeye çalışılan bu partilerin ne kadar sol olup olmadıklarını da açıkça gösterdi.

Sol-Birlik, Avrupa Parlamentosu sırasında Türkiye'deki siyasi durumu etraflıca anlatan ve belgeler içeren bir dosyayı üyelere dağıttı, kurduğu temaslarda Türkiye'nin Parlamento üyeliğinden çıkarılması gerektiğini, bunun demokrasi mücadelesine güç katacağını belirtti.

İşçinin Sözlüğü

HAZIRLAYAN: Fevzi DEVECİOĞLU

DEZENFORMASYON

Bir haberi, bir bilgiyi, kasıtlı olarak, çarpıtarak, duman perdesine bürüyerek, değiştirerek, sadece bir yanını aydınlatıp öte yanını gizleyerek yaymak, böylece kamuoyunda bir olay, bir durum, bir gerçek hakkında yanlış tasarım yaratmaktır. Yalan haber, bilgi yaymak, kapitalist ülkelerde gerici güçlerin yönetim, denetiminde bulunan basın, radyo, televizyon, kamuoyunu yanıltmak, aldatmak, emekçilerde sosyalist ülkeler hakkında yanlış tasarım yaratmak için dezenformasyona günün her saatinde başvurmaktadır.

DEVRİMCİ UYANIKLIK

Egemen sınıfların, gerici iktidarın, emperyalizmle işbirliği yapan sınıfların, çıkarlarını savunan partilerin, işçi sınıfına, tüm emekçilere, ilerici güçlere, devrimci sendikalara, onların partilerine, yöneticilerine, sosyalist ülkelere, dünya barışına karşı tutum, davranışlarını dikkatle izleme, türlü dolaplarının içyüzünü anlama, tam zamanında açıklama, gerekli önlemleri alma becerisidir. Devrimcilerin en başta gelen vazgeçilmez niteliklerinden birisidir.

DIŞ POLİTİKA

Bir devletin, diğer devlet ve halklarla uluslararası arenadaki ilişkilerini düzenleyen politikadır. İç politikaya sıkı sıkıya bağlıdır. Memleket içindeki sınıfsal ilişkilerin karakterini yansıtmaktadır.

Zamanımızda emperyalist devletlerin dış politikasını tekelci burjuvazi belirlemektedir. Bu dış politika, Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere, ulusal kurtuluş hareketlerine düşmanlık temelinde yeni bir dünya savaşı çılgınlığına yöneliktir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda Amerikan emperyalizmi, uluslararası gericiliğin başlıca destek ve dayanağı durumuna gelmiştir.

Dünya emperyalizminin gerici saldırganlık politikasına karşıt olarak sosyalist topluluk devletlerinin dış politikası, daima insanlığı yeni bir dünya savaşından korumaya, "soğuk savaş" döneminin yarattığı gerginliği yumuşatmaya, saldırganları gemlemeye, atom ve nükleer silahların yasaklanmasına, tam ve genel silahsızlanmaya, böylece dünya barışını koruyup güçlendirmeye yönelik bir doğrultu izlemiştir. Bu politika, değişik toplumsal düzenli devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarına ilişkin Lenin'ci ilkelere dayanmaktadır. 1975 yılında Helsinki'de imzalanan anlaşma, bu politikanın büyük bir zaferidir.

"EN ALTTAKİLER"

(*Baştarafı 1. sayfada*)

düşmanlığının sınıfsal karakterini sergilemekten öte bir değer taşıyor. Bizce kitabın asıl sergilediği şey, yıllardan beridir yazıp çizdiğimiz bir gerçekliğin yeniden ispatlanması. Alman finans kapitali 1960'lı yıllardan başlayarak Türkiyeli işçileri ve diğer göçmen işçileri ucuz işgücü deposu olarak kullanmıştı. Kriz gelince de, F.Almanya'da iki buçuk milyona yaklaşan işsizliğin sorumlusunu Türkiyeli işçiler gibi göstermeye başladı. Böylece bir yandan, asıl suçlunun burjuvazi ve kapitalizm olduğu gerçeğini F.Alman emekçilerinin gözünden gizlenmekte ve hedef şaşırtılmaktadır. Öte yandan Türkiyeli göçmen işçiler en kötü ve en ağır işlerde son derece düşük ücretlerle istihdam edilmekte, artı değer sömürüsü katmerleştirilmektedir.

Kendi ülkesindeki kapitalizmin kurbanı olarak F.Almanya'ya gelmiş Türkiyeli göçmen işçiler iki ateş arasında sıkışıp kalmış durumdadırlar. Bütün bunlara bir de, F.Alman finans kapitalinin körüklediği yabancı düşmanlığının toplumda ve günlük yaşamda Türkiyeli göçmen işçilere yönelttiği horlamalar eklenince, Türkiyeli göçmenlerin ne denli insanlık dışı koşullar altında bulundukları kolayca anlaşılmış olur.

İşte, Türkiyeli göçmen işçilerin pek iyi bildiği, her gün acılarını gündelik yaşamında yaşadığı bu gerçekler somut örnekleriyle G.Wallraff'ın kitabında sergilenmektedir.

Sorunun bize yabancı bir yanı olmasa bile, birçok F.Alman yurttaşı için çarpıcı olduğu muhakkak. Kitabın büyük bir başarı kazanması da bunu kanıtlıyor.

Türk burjuva basınının F. Almanya'da basılan gazetelerinin kitaba sahip çıkması ise tam bir ikiyüzlülük. Kendisinin göbekten bağımlı olduğu F.Alman finans kapitaline lâf söyletmeyen Türk burjuvazisinin F.Almanya'daki basın temsilcileri, Türkiyeli göçmen işçiler arasında tiraj elde edebilmek için öteden beri meselenin özünü boşaltan ve kaba bir Türk milliyetçiliğiyle sorunu çarpıtan sözkonusu yayınlar yapıp dururlar. G.Wallraff'ın kitabını da aynı gazeteler bu doğrultuda değerlendirmek istemektedirler.

Kitapla ilgili daha geniş bir yorum-tartışma yazısını gelecek sayımızda vereceğiz.

ONLAR GÜLMEYECEK DE KİM GÜLECEK?

(*Baştarafı 1. sayfada*)

	1983	1984
Maaş ve ücretler	% 56	% 46
Faiz ve kira	% 29	% 23
İşveren kârları	% 15	% 31

Ve başka bazı sonuçlar:

. İşverenlerin cirosu % 75, kârları % 107 artmış.

. Üretilen değer % 62 artarken, ücretler % 36 artmış.

. Satış hasılatı içinde ücretlerin payı % 9,5 iken 1984 yılında % 7,3'e düşmüş.

. Hasılattaki işveren kâr yüzdesi % 2,6'dan % 4,9'a çıkmış.

. 500 büyük firmada çalışan işçi sayısı % 5 azalmış, ama işçi başına sağlanan işveren kârı % 117 çoğalmış.

. Bütün bunlar olurken kişi başına ücret artışı % 40'ta kalmış.

. Devlete çalışan bir tek işçinin sırtından sağlanan kâr (net kâr) 1.023.700 lira, özel sektörde çalışan bir tek işçinin sırtından işverenin çıkardığı kâr 1.184.800 lira olmuş. (İstanbul Sanayi Odası 1984 yılı 500 büyük firma göstergeleri, Cumhuriyet 16 Ekim 1985)

Hiç fena değil!..

Dayanışma YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 4100 Duisburg 1 – F.Almanya. BANKA HESABI: Postgirokonto-Nr: 4003 63-431, Postscheckamt Essen, BLZ: 360 100 43

DGB'nin Eylem Haftası başarıyla sonuçlandı

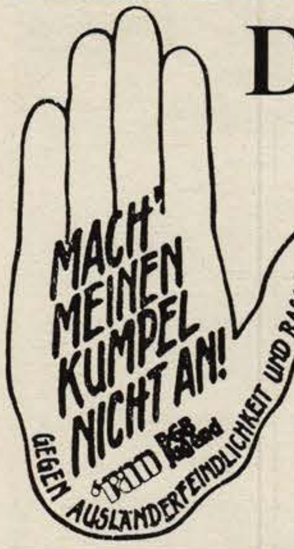
MACH' MEINEN KUMPEL NICHT AN!
GEGEN AUSLÄNDERFEINDLICHKEIT UND RASSISMUS
DGB Jugend

Alman Sendikalar Birliği (DGB) işsizliğe, sosyal hakların yok edilmesi ve işten çıkarmalara karşı bir eylem haftası düzenledi. 14-19 Ekim tarihleri arasında Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde değişik gösteri, miting ve yürüyüşlerle süren hafta 19 Ekim cumartesi günü 13 kentte yapılan yürüyüşlerle başarılı bir şekilde sona erdi.

DGB eylemleri Bonn politikacılarını hayli rahatsız ederken, geniş kitlelerden destek gördü. Bonn'un rüşvetçi eski ekonomi bakanı Otto Graf Lambsdorf rahatsızlığını DGB'yi "politik megaloman"lıkla suçlayarak belirtirken, Başbakan Kohl eylemleri "ısmarlama mitingler", "olumsuz kampanyalar" olarak niteliyordu. CDU sözcüsü Dregier ise işi daha ileri götürerek açıkça tehditler savurdu. Bu arada DGB tarafından aylar önce planlanan ve bakanların katılmasıyla Essen'de yapılması kararlaştırılan toplantı CDU ve FDP'li bakanların olumsuz yanıt vermeleri ya da çağrıyı yanıtsız bırakmaları üzerine iptal edildi. İşçiler aleyhine karar alanlar, işçilerin önünde sendika yöneticileriyle tartışmaya, aldıkları kararların hesabını vermeye yanaşmadılar.

Tüm bu suçlama, tehdit ve caydırma girişimlerine rağmen eylem haftası başarıyla gerçekleştirildi. Eylem Haftası boyunca Türkiyeli göçmen işçilerin de aktif olarak katıldıkları eylemlerden bazılarını aşağıda sunuyoruz.

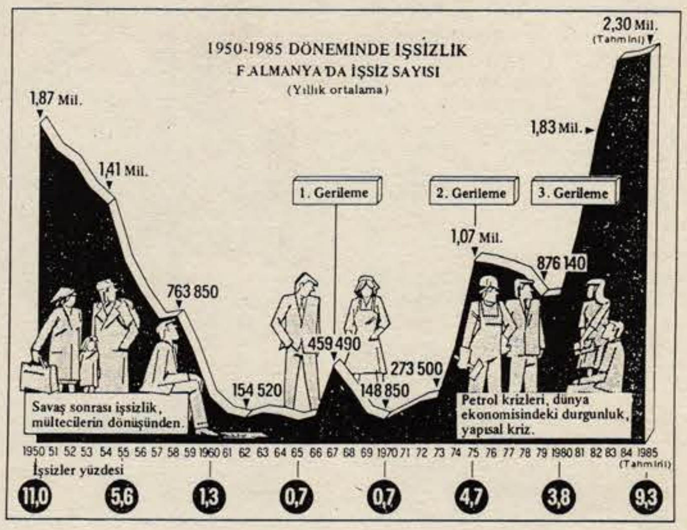

Röportaj Soruları

❶ DGB tarafından 14-19 Ekim tarihleri için ilan edilen, Kohl hükümetinin anti-demokratik girişimlerini (haftalık çalışma süresinin yeniden 48 saate çıkarılması, grev ve lokavt halinde İş ve İşçi Bulma Kurumu'nca kısa süreli çalışanlara ödeme yapılmaması, sendikaların toplu sözleşme görüşmeleri süresince 'uyarı grevi' yapmalarını önleme, vb.) durdurmaya yönelik 'Eylem Haftası' konusunda neler düşünüyorsunuz? Düzenlenen bu eylem haftasına aktif olarak katılacak mısınız?

❷ F.Almanya'da son dönemlerde yoğunlaştırılan yabancı düşmanlığı konusunda neler düşünüyorsunuz? Yabancı düşmanlığını geriletmek için neler yapılmalıdır? Bu açıdan DGB Gençlik Örgütü ve yayın organı "RAN" dergisinin başlattığı, Cumhurbaşkanı Richard von Weizsâcker, yabancılar sorumlusu Liselotte Funcke, SPD Başkanı Willy Brandt gibi tanınmış kişilerin de desteklediği "ARKADAŞIMA SATAŞMA" kampanyasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

❸ Demokratik bir hak olan, yabancı işçilerin yerel seçim hakkına kavuşmaları konusunda görüşünüz nedir? Bu hakkı elde etmek için neler yapılmalıdır?

Batı Berlin'deki mitinge onbinlerce kişi katıldı

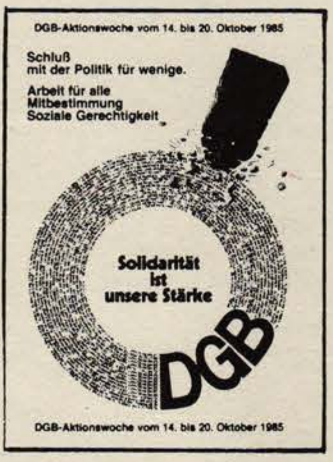
DGB-Aktionswoche vom 14. bis 20. Oktober 1985
Schluß mit der Politik für wenige.
Arbeit für alle
Mitbestimmung
Soziale Gerechtigkeit
Solidarität ist unsere Stärke
DGB
DGB-Aktionswoche vom 14. bis 20. Oktober 1985

14 Eylül günü yapılan ve onbinlerce kişinin katıldığı DGB mitinginde, Batı Berlin DGB başkanı Michael Pagels bir konuşma yaptı. Konuşmasında, senatonun göz boyama çabalarına rağmen B.Berlin'de çalışma şartlarının geçen yıla nazaran daha da kötüleştiğini belirten Pagels, verilen rakamlara göre azalmış gibi görünen işsizlerin sayısında, gerçekte hiçbir azalmanın olmadığını vurguladı. Daha sonra işsizler adına konuşan Susanne Kirschner, hükümetin işyerlerinin yok edilmesinde işverenlerle birlikte çalıştığını belirtti.

Miting, sosyal hakların yok edilmesine karşı verilen mücadeleye yerli-yabancı tüm işçilerin katılması çağrısıyla bitirildi. Daha sonra şehrin çeşitli yerlerinde toplantı ve gösteriler düzenlendi.

«Yabancı düşmanlığını Kohl hükümeti destekliyor»

Bremerhaven'dan Frank Klöknig adındaki Alman işçisi gazetemizin sorularını şöyle cevaplandırdı:

❶ "Birinci sorunuza istinaden hemen söyleyeyim ki, Kohl hükümetinin yapmış olduğu kısıtlamaları protesto etmek için DGB'nin eylem haftasına katılıyorum. İşçi haklarının kısıtlanmasına doğal olarak tepki gösteriyorum. Kohl hükümeti işverenlerden yana olduğu için bir görevi de işçilere karşı politika yapmaktır ve saydığınız yasak ve kısıtlamalar da onların bir parçasıdır. Onun için bizim Kohl hükümetine karşı tavır almamız doğaldır.

❷ Yabancı düşmanlığı konusunda tek cümleyle şu söylenebilir: F.Almanya'da yabancı düşmanlığı vardır ve yabancı düşmanlığı Kohl hükümeti tarafından desteklenmektedir. DGB'nin gençlik örgütünün başlattığı kampanya gecikmiş bir kampanya olsa da çok olumludur. Yabancı düşmanlığının geriletilmesi için Alman ve tüm yabancılar daha çok eylem yapmalıdırlar, birbirlerini daha yakından tanımalıdırlar.

❸ Yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkının yabancılara tanınması konusunda Almanların büyük çoğunluğu, üzülerek belirtmek gerekir ki, bu hakka karşıdırlar. Daha da ileri gidersek bazı Alman demokratlarının dahi bu hakka karşı oldukları bilinir. Bir insan olarak, bir demokrat olarak nasıl böylesine demokratik bir hakka karşı çıkılır anlamıyorum. Bugün Güney Afrika'da siyah halka yapılanlara benzer bir durum var ortada. F.Almanya'yı Güney Afrika ile kıyasladığımızda F.Almanya'da demokratik bir G.Afrika var diyebiliriz. Buradan hareketle en doğal haklarından biri olan seçim hakkının elde edilebilmesi için herkesin vargücüyle çaba göstermesi gerekmektedir. Örneğin Almanlara, yabancıların niçin seçim hakkını elde etmelerinin gereğini anlatıp onları ikna etmek gerekir. Sonuçta şunu söyleyebilirim, insanlar anladıkları konular için mücadele ederler."

haklarımız hiçbir zaman gökten zembille inmeyecektir

1966 yılından bu yana F.Almanya'da işçilik, sendika temsilciliği, Münih Yabancılar Meclisi üyeliği ve işyeri temsilciliği yapan Remzi Yazgan, DGB Eylem Haftası ile ilgili kendisine yönelttiğimiz soruları şöyle cevaplandırdı:

❶ Bildiğiniz gibi DGB'nin başlatmış olduğu eylem haftası, mutlu azınlık için politikaya son, herkese iş, yönetime katılma, sosyal adalet sloganları altında yapılmaktadır. Kohl hükümeti iktidara geldikten sonra çalışanların her türlü sosyal hakları değişik zamanlarda bölüm bölüm geri alınmaktadır. Ve böyle olduğu için de fazla tepki görmeyen bu haklarımızı altalta koyduğumuzda, örneğin: İşsizlik parasındaki azalma, işsizlik parası almak için daha uzun süre bekleme, hastalık ücretleri, analık paraları, vb. ne kadar büyük kayıplarımızın olduğu daha iyi görülmektedir. Ben DGB'nin Kohl hükümetine karşı başlattığı bu eylemler dizisini, geç bile kalmış bir eylem olarak görmekteyim. Şüphe yok ki, bu tür hakların kısıtlanmasından Alman arkadaşlardan daha çok yabancılar zarar görmektedir. Buradan hareketle bütün yabancılar Alman arkadaşlarıyla bir araya gelerek sendikaları öncülüğünde bu eylemlere aktif olarak katılmalıdırlar.

❷ Yabancı düşmanlığının son zamanlarda yoğunlaşmasının özü ekonomik krizdir. Yabancı düşmanlığı işsizliğin barometresi gibidir, işsizlik artınca yukarı çıkar, azalınca düşer. Bu arada gerici güçler yabancı düşmanlığını sürekli tırmandırmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Ekonomik krizin ana nedenini gözlerden saklamak için bir kurban bulunacaktır, bu da, bir zamanlar Yahudilerdi, bugün de yabancı işçilerdir. Yabancı düşmanlığının geriletilmesini sadece demokrat Alman kamuoyundan beklemek, bu mücadeleyi savsaklamak anlamına gelir. Yabancı düşmanlığını geriletmek konusunda göçmen işçilere daha çok görev düşmektedir. Herşeyden evvel yabancıların, işlerinin sadece para biriktirmek olmadığının, bir toplum içinde yaşarken bir takım hak ve görevlerinin olduğunun bilincine erişmeleri lâzımdır. Haklarımız hiçbir zaman gökten zembille inmeyecektir ve biz o haklarımızı ancak ve ancak örgütlenerek, sosyal bir güç olduğumuzu kabul ettirerek kazanabileceğiz.

DGB'nin gençlik örgütünün başlattığı "Arkadaşıma Sataşma" kampanyası selamlanacak bir kampanyadır. Bu kampanyayı özellikle tüm yabancılar aktif olarak desteklemelidirler. Bir ara kendiliğinden gelişen "Benim Arkadaşım Türktür" kampanyasının ne kadar olumlu etkileri olduğu gözönünde tutulursa bu kampanyanın desteklenmesinin ve ona sahip çıkılmasının yabancı işçiler açısından önemi daha iyi açığa çıkmaktadır.

❸ F.Almanya'da yabancılar toplumun vazgeçilmez bir parçası haline gelmişlerdir. Yeni nesiller gidici değil, aksine burada kalmaktan yanadırlar. Buradan hareketle yabancıların ekonomik, kültürel ve siyasal sorunlarının çözümü ve toplumla kaynaşmaları ancak Almanlarla her düzeyde eşit haklara sahip olmalarıyla mümkündür. Bu arada bu haklarımızı temennilerle alamayacağımız da ortadadır.

Sendikal örgütümüz DGB dahi yerel seçimlerde yabancıların seçme-seçilme hakkını tanımış değil. Bu anlamda işimiz çok zor.

Haklarımızı elde edebilmek için tek yol örgütlenmek ve etkin olmaktır.

Yani karşı tarafı bu hakları vermeye zorlayacak mücadele cesaretini tüm yabancıların göstermesi gerekmektedir.

Remzi Yazgan

DGB'nin Stuttgart mitingi

Stuttgart'ta DGB tarafından düzenlenen mitinge 150.000 kişi katıldı. "Haftada 35 saat yeterlidir", "Silah değil işyeri istiyoruz", "Sosyal hakların kısıtlanmasına son", "Yabancı düşmanlığına ve ırkçılığa son" istemleriyle başlayan mitingde DGB'den Lothar Zimmermann konuşmasında Kohl hükümetinin kurulduğundan beri işçi haklarına saldırdığını, sosyal hakları kısıtlamaya çalıştığını, yabancılar yasasında değişiklikler yaparak yabancı haklarına saldırdığını söyledi ve işsizlik konusunda tedbirler almamakla suçladı. Zimmermann konuşmasına şöyle devam etti: "Bonn'daki hükümetin politikasının faturasını şimdiye kadar sosyal yardım alanlar, emekliler, orta ve yüksek öğrenim gören öğrenciler, sigortalı hastalar ödedi. Varolan bütün bu kısıtlamaların ve aksaklıkların giderilmesi için başka bir hükümet politikasına gerek vardır." Özellikle yabancı işçilerle dayanışma çağrısında bulunan Zimmermann etkin bir istihdam politikasının yanısıra haftalık çalışma süresinin daha da kısaltılmasını önerdi.

Mitingde ikinci konuşmacı olarak söz alan Ernst Haar ise Bonn hükümetini işveren kuyrukçuluğu yapmakla, seçimden önce verdiği vaadlerin hiçbirini yerine getirmemekle suçladı. Haar, binlerce gencin geleceğinin karanlık olduğunu, işsizler ordusunun giderek büyüdüğünü, sosyal hakların giderek kısıtlanmaya çalışıldığını ve işyerlerinin giderek tehlikeye düştüğünü belirterek bütün bunların önlenebilmesi için tüm yerli ve yabancı işçilerin birlikte ve kararlı mücadele vermeleri zorunludur dedi.

Mitingden sonra DGB eylem haftası etkinliklerine gençler için gençlik festivali ile devam edildi.

«Arkadaşıma Sataşma» kampanyası yabancı düşmanlığına karşı etkili bir adımdır

Bayern Arbeiter Wohlfahrt kurumunun çocuk ve gençlik yardımları bölümünde danışman olarak çalışan Wolfgang Stöger sorularımızı yanıtladı. Stöger 36 yaşında, AWO, ÖTV, SPD ve Alman Sosyalist Gençlik Örgütü (Falken) üyesi.

❶ Günümüz Almanyasında uygulanmakta olan politikayı benimsemeyen ve karşısında olan toplumun çalışanları ve işsizleri için, içinde bulundukları rahatsızlıkları ve güçlerini göstermeleri bakımından DGB'nin eylem haftası büyük bir fırsattır. Bence böyle eylemler yılın 52 haftası boyunca yapılmalıdır.

Eğer bugünkü politikayı tam olarak incelersek ortaya, kaldırılması ve bunun için de mücadele edilmesi gereken bir sürü sorunlar ve olumsuzluklar çıkar. Sosyal hakların kısıtlanması ve buna paralel olarak toplumdaki dayanışma duygularının yok edilmek istenmesi korkulu boyutlara ulaşan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Şu anda uygulanan politika kuru vaadlerden ve karanlık bir takım hesaplardan oluşan bir politikadır ve asıl işlevi çalışandan alıp çalıştırana vermektir. Bu yapısıyla da haksız ve karşı çıkılması gereken bir politikadır.

1982-1985 döneminde ücret artışları %7.3 iken işveren kârları %67.9 kadar çıkmıştır. Ülkemiz topraklarına yerleştirilen, insanlığı yoketmeye ve tümden yıkıma yönelik silahlanmaya ayrılan bütçenin büyük bir bölümü yine biz çalışanların sırtından karşılanmaktadır. Büyük boyutlara varan sosyal hakların kısıtlanması bence büyük bir skandaldır. Bu kısıtlamalarla elde edilecek paralar yine silahlanma için ayrılacaktır. Onun için bu politika biran önce durdurulmalı ve geriletilmelidir.

❷ Son yıllarda büyük boyutlara varan yabancı düşmanlığı bana korku veriyor. Bunun sorumlularından biri, elbette bu konuda uzman olan, sayın İçişleri Bakanı Friedrich Zimmermann'dır. Her kim ki, kasıtlı ve önyargılı politika yapıyorsa, "Almanya'daki işyerleri Alman işçilerinindir" düşüncesini yayarak Türk işçilerini dönüşe zorluyorsa, ilticacılara yapılan uygulamalara ses etmiyorsa, hiç şaşırmasın ki, yabancı düşmanlığının bu derece artmasında en başta o sorumludur.

Yabancı düşmanlığına karşı alınacak ılk ve önemli önlemlerden birisi Zimmermann'ın görevden uzaklaştırılmasıdır. Bana kalırsa en mükemmeli Kohl hükümetini tümden iktidardan göndermektir. Onların bizi kullanmasına ve oyunlarına gelmememiz için hepimiz —Alman, Türk, Yunan, vb.— ayrılıkları bir kenara bırakarak hep beraber bu uygulamalara karşı birlik içinde olmalı ve dostluğu geliştirmeliyiz. DGB gençlik örgütünün başlattığı "Arkadaşıma Sataşma" kampanyası yabancı düşmanlığına karşı etkili olabilecek olumlu bir adımdır. Bu kampanyayı yürekten destekliyorum. Ve ümit ediyorum ki, birçok organizasyon ve kişiler bu kampanyayı destekleyeceklerdir. Ben şahsen kendi örgütümde bu kampanya için elimden geleni yapacağım.

❸ Buraya gelmeden önce, yaklaşık 12 yıl B.Berlin'de yaşadım. Orada bulunduğum zaman içerisinde Genç Sosyalistler Örgütü'nün yabancı işçilerle beraber oluşturduğu bir çalışma grubunu yönettim. O zamanki çalışmalarımızdan en önemlisi yabancıların yerel seçimlere katılma hakkı ile ilgili olanıydı. Bugün bu istem daha haklı ve daha gerekli olarak hâlâ önümüzde durmaktadır. Ayrıca, yabancılara yerel seçimlerde seçim hakkının bugünkü konumu yabancılara sağlanan haklar açısından hâlâ ne kadar yerinde sayıldığını göstermesi açısından da oldukça ilginç.

araştırma
çeviri
Dayanışma
inceleme
yorum
DAYANIŞMA'NIN EKİDİR
KASIM 1985 SAYI: 40

Cenevre Zirvesi

Cenevre'de 19–20 Kasım tarihlerinde SBKP Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'la ABD Devlet Başkanı Ronald Reagan'ın yapacakları zirve toplantısı öncesinde, dünya kamuoyu, toplantının atmosferini büyük ölçüde etkileyecek gelişmelere tanık oldu. Bunlar, bir yanda, Sovyetler Birliği'nin günümüzün hayati sorunu nükleer silahsızlanma yolunda bugün en yakıcı gündem maddesi olan uzayın militarizasyonunu önlemek üzere ard arda yapıcı, somut önerileri; diğer yanda ise ABD'de Reagan yönetiminin, "propaganda" olarak dışlamaya çalıştığı Sovyet önerilerine olumlu yanıt vermek bir yana, devlet terörizmini dış politika olarak benimsediğini ve uzayın militarizasyonundan kolay kolay vazgeçmeyeceğini gösteren olaylardı.

Sovyetler Birliği, gerek Mihail Gorbaçov'un Amerikan Time dergisine, gerekse Leonid Zamyatin'in yine Amerikan Newsweek dergisine verdiği mülakatlarda vurgulandığı gibi, dünya halklarının nükleer tehdit karşısında barış ve güvenlikle ilgili böylesine duyarlı olduğu bir sırada, Cenevre zirvesini, ABD yönetiminin soğuk savaşı tırmandırmada kullandığı fabrikasyonları tartışmakla heba etmemeye kesin kararlıdır.

ABD ise gerek Reagan'dan gerekse Beyaz Saray ve Pentagon'un diğer yetkili ağızlarından duyulan açıklamalara bakılırsa, Cenevre Zirvesi'ni kamuoyu gözünde önemsizleştirmeye, malum soğuk savaş klişelerini tekrarlayarak toplantıyı geçiştirmeye ve binbir dereden su getirerek Sovyetlerin somut silahsızlanma önerilerini yanıtsız bırakmaya çalışmaktadır. Cenevre Zirve Toplantısı öncesinde görünen budur.

«Yıldız Savaşları»na doğru ilk adım

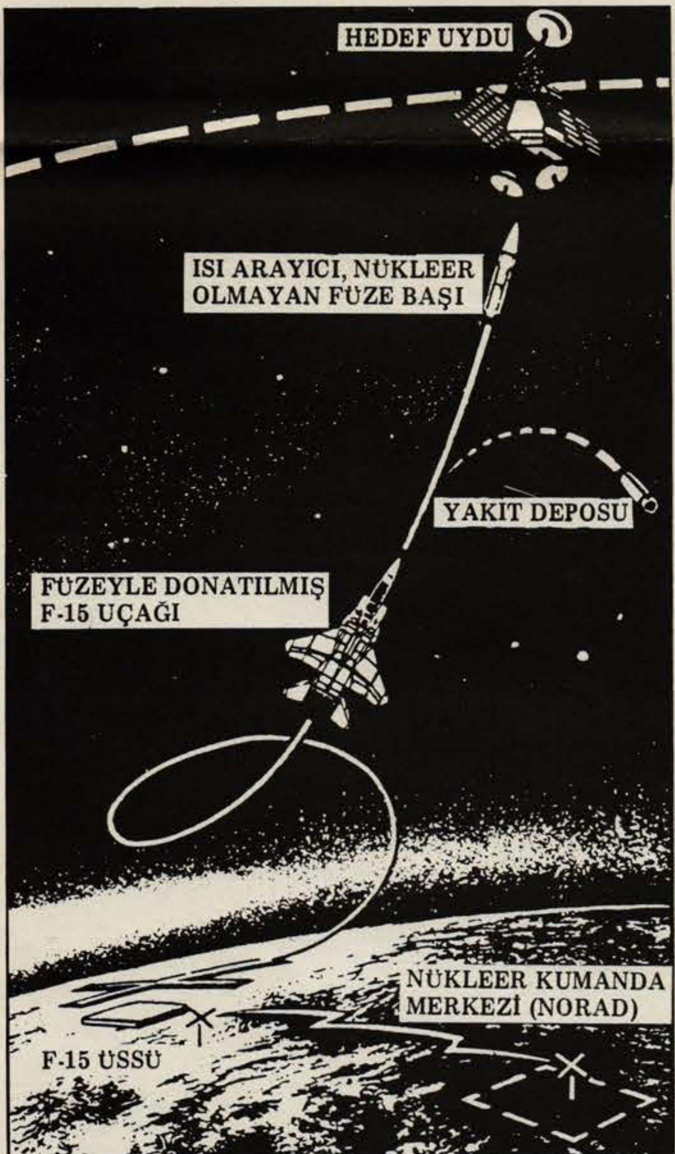
HEDEF UYDU
ISI ARAYICI, NÜKLEER OLMAYAN FÜZE BAŞI
YAKIT DEPOSU
FÜZEYLE DONATILMIŞ F-15 UÇAĞI
NÜKLEER KUMANDA MERKEZİ (NORAD)
F-15 ÜSSÜ

13 Eylül 1985 günü Kaliforniya'daki Edwards Askeri Havaalanı'ndan havalanan bir F-15 savaş uçağından fırlatılan roketle uzaydaki bir Amerikan uydusu düşürüldü. Bu Amerikan uydusavar silahlar sistemi (ASAT) denemelerinin üçüncüsüydü. Ancak 1984 yılında yapılan ilk iki denemede hedefe atış yapılmamıştı. Eylül ayında yapılan bu üçüncü deneme ise saptanan gerçek hedefe atış yapılan ilk deneme oldu. Bunun önemi, Reagan yönetiminin "Yıldız Savaşları" adıyla tanınan SDI projesinin hayata geçirilmesinde atılan ilk adım olmasıdır. SDI programının bir parçası olan F-15'lere yerleştirilen bu uydular uzaya yerleştirilmiş haberleşme sistemi içerisinde yer alan karşı uyarı sistemini tahrip ederek, karşı tarafın tepki yeteneğini felce uğratma görevi yapıyor. Yörüngeleri 1000 km. yüksekliğe kadar olan suni uyduların tahribi için düşünülmüş olan bu sistemin sivil havaalanları dahil dünyadaki istenilen havaalanından kalkılarak harekete geçirilmesi mümkün. S. Birliği'nin nükleer denemeleri tek taraflı olarak beş ay süreyle durdurduğunu ilan ettiği bir sırada ve Cenevre'de önümüzdeki günlerde yapılacak Zirve Toplantısı öncesinde, uzayın silahlandırılması yolunda önemli bir adım olan ASAT denemesinin yapılması ABD yönetiminin barış düşmanlığının açık bir göstergesidir.

Nükleer silahlanmaya karşı Sovyet önerileri (1955-1985)

● Sovyetler Birliği günümüzün en hayati sorunu olan nükleer savaş tehdidinin önlenmesini herşeyin üstünde gördüğünü tekrar tekrar vurguluyor.

● ABD, Sovyetlerin nükleer silah indirimi önerilerini "propaganda" olarak nitelerken, kendisi mukabil bir "propaganda"ya hiç yanaşmıyor.

Sovyetler Birliği nükleer silah denemelerini durdurmayı öneren ilk nükleer güç olmuştur.

●1955'te Sovyetler Birliği, Birleşmiş Milletler Silahsızlanma Komitesi Altkomitesine *atom ve hidrojen silahlarına sahip ülkelerin nükleer silah denemelerini durdurmayı taahhüt etmeleri önerisini sundu.* Buna karşılık ABD Başkanı Eisenhower ve Britanya başbakanı Harold Macmillan böylesi denemelerin gerekli olduğunu söylediler.

●1958 Mart'ında Sovyetler Birliği, *nükleer silah denemeleri üzerinde tek taraflı moratoryum ilan etti.* Kamuoyunun baskısı üzerine ABD ve İngiltere nükleer denemeleri yasaklama sorununu görüşmeye razı oldular. Yaklaşık beş yıl süren üçlü görüşmelerde Sovyetler Birliği, istisnasız bütün nükleer denemelerin şartsız olarak sona erdirilmesi üzerine anlaşmaya varılması için çaba sarfetti. Batı'nın baltalayıcı girişimleri sonucu başarıya ulaşılamadı.

●Moskova'da, 5 Ağustos 1963'te, *atmosferde, uzayda ve sualtında nükleer silah denemelerini kısmen yasaklayan* bir anlaşma imzalandı. Bu, nükleer silahların gelişmesini sınırlama mücadelesinde ilk önemli başarıydı. Bu anlaşmayı bugüne kadar 110'dan fazla ülke imzaladı. Ama nükleer güçlerden ikisi, Fransa ve Çin henüz kabul etmediler.

●1967 Ocak'ında yine Sovyet girişimiyle Sovyetler Birliği, ABD ve İngiltere arasında *devletlerin ay ve diğer gezegenler dahil olmak üzere uzayın kullanımını yönlendiren ilkeler* üzerine bir anlaşma imzalandı.

●Mayıs 1972'de Moskova ve Washington *anti-balistik füze sistemlerini (ABM) kısıtlama* üzerine bir anlaşmaya vardılar. Her iki taraf, denizden havaya ve uzaydan veya hareketli merkezden atılan ABM sistemleri üretmeme konusunda anlaştılar ve ABM sistemlerinin kendi toprakları dışında konumlandırılması anlaşmaya göre sınırlandırıldı.

●Nükleer silah denemelerinin tümüyle sona erdirilmesi politikasına uygun olarak Sovyetler Birliği yeraltı denemelerini azaltmaya hazır olduğunu açıkladı. Haziran 1974'te *yeraltı nükleer silah denemelerini sınırlayan Sovyet-Amerikan anlaşması* Moskova'da imzalandı. Bu anlaşma bu tür denemelere 150-kiloton sınırı (tavanı) koydu.

●1975 yılında Sovyetler Birliği, Birleşmiş Milletler Genel Kurul Oturumu'na *nükleer silah denemelerinin tümüyle sona erdirilmesi üzerine anlaşma taslağı* sundu. Sovyet girişimi Birleşmiş Milletler üyelerinin büyük çoğunluğunca onaylandı. Ama üç Batılı nükleer güç ve Çin'in olumsuz tavrı yüzünden sonuç alıcı noktaya ulaşamadı.

●1977'de Sovyet girişimiyle, Sovyetler Birliği, ABD ve İngiltere arasında üçlü görüşmeler başladı. Gündemi *nükleer silah denemelerinin genel olarak ve tümüyle ortadan kaldırılması* üzerine bir anlaşma taslağı oluşturmaktı. 1980 yazında anlaşmaya ilişkin bir takım teknik eklemeler ve inceleme sorunları üzerinde fikir birliğine varıldı. Ama Batı'nın savaş hazırlıklarını adım adım tırmandırmaya dönüş yapmasıyla birlikte görüşmeler kesildi. Aynı yılın Kasım ayında ABD görüşmelerden çekildi. Ve 1982 Temmuz'unda başkan Reagan o zamana kadar atılan hazırlık adımlarından tek taraflı olarak vazgeçtiğini açıkladı.

●Batı'nın olumsuz yaklaşımına karşılık Sovyetler Birliği nükleer denemelerin tümüyle yasaklanması çabalarını ısrarla sürdürdü. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun oturumunda (1980), savaş tehlikesini azaltmak için belli ivedi ölçülere uyulması girişiminin bir parçası olarak *bütün nükleer silah denemeleri üzerinde bir moratoryum ilanı* önerisinde bulundu. Daha önce olduğu gibi Batılı güçler ve Çin buna yanaşmadı.

●Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 37. Oturumu'nda (1982), Sovyetler Birliği, *nükleer silah denemelerinin genel olarak ve tümüyle kaldırılması anlaşmasının hazırlanması* yönünde öneri sundu. Bu belge, Sovyetler'in sorun üzerinde yıllar süren çalışmalarının sonuçlarını özetliyor ve görüşmeler sonucunda varılan noktaları, pekçok ülke tarafından dile getirilen ek talepleri ve düşünceleri de gözönüne alıyordu. BM Oturumu büyük bir oy çoğunluğuyla karar alarak Silahsızlanma Komitesine konuyla ilgili anlaşma taslağı hazırlamak üzere görüşmeleri geciktirmeden başlatması direktifini verdi. Ama Batı yine Silahsızlanma Komitesi'nin çalışmalarını engelledi.

●1983 Ağustos'unda Sovyetler Birliği, ABD dahil olmak üzere diğer ülkeler böyle bir adım atmadıkları sürece, *uydusavar silahların hiçbir çeşidini uzaya ilk yerleştiren olmayacağını* dünya kamuoyuna açıkladı.

●1983 Eylül'ünde Sovyetler Birliği, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 38. Oturumu'na *uzayda ve uzaydan yeryüzüne kuvvet kullanılmasını yasaklayan* bir anlaşma taslağı sundu. Bu, mevcut uydusavar sistemlerin tasfiyesini ve yeni uydusavar silahların üretimini önlemeyi öngörüyordu ve insanlı uzay araçlarının bu tür faaliyetleri de dahil olmak üzere uzayın askeri amaçlarla kullanımını sınırlıyordu.

●1984 Aralık'ında Sovyetler Birliği'nin girişimiyle Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 39. Oturumu *uzayın barışçı amaçlarla ve insanlığın yararına kullanılması* sorununu ele alıyor ve *uzayda silahlanma yarışını önleme* sonucunu benimsiyordu.

●Son olarak *6 Ağustos 1985' te bütün nükleer denemeler üzerinde Sovyet moratoryumu* ilan edildi ve 1 Ocak 1986'ya kadar süreceği belirtildi. Bu uygulama ABD nükleer denemelerden vazgeçtiği takdirde bu tarihten sonra da geçerli olacak.

Bilim adamları SDI'ye karşı çıkıyor

Ronald Reagan yönetiminin Stratejik Savunma İnsiyatifi (SDI) projesi bilimadamlarının yoğun protestolarına hedef oluyor. ABD Bilimler Akademisi'nin 700'den fazla üyesi bir çağrı yayınlayarak uzayın militaristleştirilmesinden kaçınılması gerektiğini vurguladılar. Çağrıda uzayda silah denemelerinin ve yerleştiriminin tamamen yasaklanması konusunda anlaşmaya varılması isteniyor.

Aralarında çeşitli bilim dallarında Nobel Ödülü almış 54 kişinin bulunduğu bilimadamlarının görüşüne, ülke çapında bilimadamlarının çok büyük bir çoğunluğu da katılıyor. Özellikle fizik, kimya, elektronik, kompüter dallarında çalışan bilimadamları arasında SDI projesinde çalışmayacaklarını belirten imza kampanyasında ifadesini bulan boykot eylemi genişliyor.

Bu arada kompüter çalışmaları alanında dünyaca tanınmış bilimadamı David L. Parnas, Londra'da düzenlenen bir konferansta SDI hakkında vahim tereddütleri olduğunu belirtti. Parnas, füzesavar sisteminde savaş yönetim mekanizmasının güvenilir bir şekilde programlanmasının mümkün olmadığını, en ufak bir hatanın ölümcül sonuçlara yol açacağını açıkladı.

Öte yandan Ingiltere'de Financial Times gazetesinin laser tekniği ve kompüter araştırmaları yapan 20 yönetici arasında yaptığı soruşturmada, bunlardan 15'inin "Yıldız Savaşları" projesini reddettikleri açıklandı. Ayrıca Glasgow Üniversitesi eloktronik bölümünün tüm çalışanları da SDI projesine katılmayı tümüyle reddettiklerini bildirdiler.

Silahlanma yarışında kim önde gidiyor?

	NATO	V. PAKTI	
Yıl. ask. harcamalar	*313 milyar dolar*	*300 milyar dolar*	*V.Paktı'nınki kıyaslamalı tahmindir.*
Askeri birlik sayısı	*5.3 milyon*	*4.8 milyon*	*Yedekler, milisler, 1,5 milyonluk Sovyet komuta-destek birlikleri ile ABD Savunma Bakanlığı'nın 1,1 milyonluk personeli hariçtir.*
Toplam nükleer silah	*31 milyon*	*23 milyon*	*NATO'da ABD, Fransa ve Britanya'nın nükleer silahları olmasına karşılık, V.Paktı'nda sadece SSCB'nin vardır.*
Tanksavar silahlar	*400.000'den fazla*	*Bilinmiyor*	*Varşova Paktı'ndakilere ait elde bilgi yoktur. Ancak genel olarak daha az etkili tanksavar silahları olduğu bilinmektedir.*
Tanklar	*29.400*	*63.700*	*NATO mükemmel tanksavar niteliğini vurgulamaktadır.*
Savaş uçakları	*11.400*	*11.000*	*ABD koruma ve yedek uçakları dahildir. NATO uçaklarının nitel üstünlükleri vardır.*
Helikopterler	*12.900*	*4.600*	*Savaş helikopterlerinin birçoğunun tanksavar görevi vardır.*
Dizel saldırı denizaltıları	*136*	*153*	*Cruise füzeli denizaltılar dahildir. Bunların sayısı demode oldukları için azaltılmaktadır.*
Nükleer saldırı denizaltıları	*110*	*126*	*Cruise füzeli denizaltılar dahildir. NATO'nunkiler nitel olarak üstündür.*
Büyük yüzeyli savaş gemileri	*481*	*299*	*Uçak gemileri, savaş gemileri, kruvazör, destroyer ve fırkatyenler dahildir.*

	ABD	SSCB	
Toplam nükleer silah sayısı	*30.000*	*23.000*	
Stratejik nükleer silah sayısı	*11.400*	*8.300*	*Bunlar, kıtalararası balistik füzeler, stratejik denizaltılar, kıtalararası bombardıman uçaklarınca taşınan nükleer silahlardır.*
Karşı ülkedeki hedeflere yönelik silah	*13.000*	*9.000*	*Uçaklardan atılan bazı taktik nükleer silahlar da dahildir. Rakamlar karşı tarafa yönelik patlamaya hazır nükleer silahları göstermektedir.*
Nükleer silahlarla ilgili denemeler	*750*	*541*	*1945'den bu yana yapılan denemeler.*
Stratejik bombardıman uçakları	*324*	*170*	*ABD'nin üreteceği 100 adet B-1 buna dahil değildir.*
Stratejik bombardıman uçaklarınca taşınan nükleer silah	*3.554*	*340*	*ABD'ye ait 99 uçağın her birinde 12 Cruise füzesi taşınmaktadır. 96 uçak daha yapılacaktır.*
Kıtalararası balistik füzeler (ICBM)	*1.030*	*1.398*	*ABD'ninkilerin % 97'si modern katı yakıtla; % 3'ü sıvıyakıtla. Sovyetler'inkinin ise % 96'sı halen sıvı yakıtla çalışmaktadır.*
ICBM'ler üzerindeki nükleer silah sayısı	*2.130*	*6.012*	*ABD'ye ait stratejik silahların % 18'i, SSCB'ye ait olanların % 72'si tahrip edilebilen silahlardır.*
Stratejik denizaltılar	*37*	*62*	*ABD'ye ait olanların % 60'ı, SSCB'ninkilerin ise % 15'i denizlerdedir. SSCB antlaşmadaki sınırda kalırken, ABD yeni Trident denizaltılarının sayısını artırmaktadır.*
Denizaltılardaki nükleer silah sayısı	*5.728*	*1.964*	*ABD denizaltılarında 3000'den fazla nükleer silah SSCB'yi hedeflerken, SSCB'nin ABD hedeflerine hazır tuttuğu nükleer silah 300 kadardır.*

Kaynak: Washington'daki "Savunma Enformasyon Merkezi" tarafından yanınlanan "Force Level Calculator"dan aktaran Peace Courier, 5-6/85

Torunumun Çocuğuna Mektuplar

11 *J. Kuczynski*

dokuzuncu soru

Bir yerlerde senin bir ekol oluşturduğunu okumuştum. Bazı yaşlı yoldaşlar, senin torununun çocuğu olduğumu duyduklarında, bana senin öğrencin olduklarını söylüyorlar. Gerçekten öyle mi?

Buna nasıl cevap vereceğimi bilemiyorum. İzin verirsen, sana üç öykü anlatmakla başlayayım.

Birincisi: Yıllar önce Ekonomi Tarihi Enstitüsü'ndeki parti birimimizde bir seçim değerlendirmesi yapıyorduk. Işletmelerde, daha çok da yerleşim yörelerinde yapılan bazı birim toplantıları, parti üyeleri tarafından sıkıcı bulunur. Bizim enstitüde yapılanlarsa her zaman çok ilginçtir. Çünkü biz nazik mesele diye birşey tanımayız ve zihnimizi gerçekten kurcalayan sorunları tartışırız. Bu toplantılar bana faydalı, ilgi çekici saatler geçirdiğim, birşeyler öğrendiğim hissini verir. Sözü edilen seçim değerlendirmesi toplantımızda, hem yaptıklarımızı izlemek, hem de toplantının sonunda daha sonraki çalışmalarımız için tavsiyelerde bulunmak ve değerlendirme yapmak amacıyla bölge yönetiminden bir yoldaş da hazır bulunmuştu. Bunları yaparken, özellikle toplantı sırasındaki yapıcı-eleştirici atmosferi vurguladı.

İkincisi: Humboldt Üniversitesi'nin bir yönetim toplantısında genç elemanların teşvik edilmesi konusu görüşülüyordu. Eski öğrencilerimden biri söz aldı ve daha önceleri yönlendiriciliğimde yapılan çalışmaları anlattı: "İlk önce bir konu ortaya atar, bizi heyecanlı bir tartışmaya çekerdi. Ardından bir çerçeve oluşturduğumuzu görmek isterdi. Aslında bunun sonuç açısından fazla önemi yoktu, çünkü tartışma esnasında herşey değişebilirdi. Onun istediği, sorunu herhangi bir şekilde kavrama kabiliyetimizi görmekti. Böylece bizi adeta suya atar, konu üzerinde düşünüp gelmemizi söylerdi. Tabii kendisini hafta içinde birçok defalar görüp çeşitli sorunlar üzerinde konuşurduk. Bunlar arasında çalışmalarımızla ilgili sorunlar da yer alırdı, ama çalışmanın kendisinden (başarısızlığa uğramadığımız takdirde) sadece ilk konuşulan çerçevede söz edilirdi. O, bizden yüzmeyi kendi kendimize öğrenmemizi isterdi. Biz gençler arasında, ondan sözederken 'gene birisini suya attı' tabiri oldukça yaygındı."

Bana göre böyle bir yöntem çok doğruydu: Hafta içinde çoğu kez öğrencilerle ilişki kurmak ve materyal bulmada birkaç ipucu vermek onları hızlı gelişmeleri için bağımsız düşünmeye, bağımsız çalışmaya sevketmek ve kendilerini yetkinleştirmeleri için yeterliydi.

Üçüncüsü: "Toplumbilimcilerin Tarihi Üzerine Çalışmalar" adlı eserimin 4. cildinde önemsiz, fakat zamanında çok itibar görmüş olan Meinecke adında bir burjuva tarihçisi üzerine ayrıntılı bir bölüm bulacaksın. Bazı toplumbilimciler onu oldukça önemsiz gördüğümü bildikleri için, hakkında ayrıntılı bilgi vermemden dolayı hayret etmişlerdi. Nedeni, bilim adamı olarak gösterdiği mükemmel tavırdı. Düşün bir kere: Genç bir Amerikalı tarihçi mektupla kendisine şu veya bu soruyu doğru olarak mı yorumladığını sorduğunda 90 yaşındaydı. Yaşlı Meinecke yazılı cevabında uzun yıllar önceki görüşlerini yorumlayabilmek için gerekli hafıza gücünü kendinde göremediğini belirtiyor ve devamla şunları söylüyordu: "Ama gerekli gördüğünüz yerde beni eleştiriniz." Mükemmel değil mi?

Evet sana bir de *dördüncü* olaydan bahsetmeliyim: Ekonomi Tarihi Enstitüsü'nde önüne gelenin işçilerin durumu üzerine yazmasını sürekli engellemeye çalıştım. Ülkemizde bu alanda çalışanlara tavsiye ve somut önerilerimle yardımcı olmak istemediğim ya da onları teşvik etmediğimden değil. Enstitüdeki genç arkadaşlarımın kendi sahalarında yaratıcı bir şekilde çalışmaları ve direktörün özel ihtisas alanındaki otoritesinden etkilenmemeleri gerektiği için yaptım bunu.

Belki en son verdiğim örnek sana, belli bir ekol yaratmamak için elimden gelen herşeyi yaptığımı göstermiştir. Tabiidir ki üniversitede her öğretim üyesinin dersini izleyen, seminerinde bulunan öğrencileri vardır. Ama bu, bilimsel bir ekolü açıklamaya yetmez. Ekol genellikle belli bir araştırma yönü ve yöntemi ile belirlenir. Benim için bu sözkonusu olamaz.

Buna rağmen Kuczynski ekolüne dahil olduklarını söyleyen ve bunda ısrar eden bir kısım bilim adamı var... Belki belli ölçüde haklıdırlar da. Fakat bu, benim bilim adamı olarak herhangi bir özgünlüğüme değil, "Stalin zamanı"nda ve tabii daha sonra daima (yüzyıllardır bize aktarıldığı ve 20'li yıllarda Sovyetler Birliği'nde doruğa ulaştığı gibi) olaylara bilimsel yaklaşımımı korumak için çaba göstermeme dayanır.

Bilimin sorunları üzerine alınan parti kararları bana her zaman anlamsız gelmiştir — parti yöneticilerinin bilimsel açıklamaları bunun dışında kalıyor tabii. Eski yoldaşım Fogarasi, görevinin Politbüro kararlarını felsefi olarak yorumlamak olduğunu söyleyen Rakosi ile bir keresinde tartışmıştı.

Bana göre, yukarıdan aşağıya yapılan eleştiri, enstitüde aşağıdan yukarıya yapılan eleştiriden daha haklı değildir. Fikirlerin serbestçe münakaşası, kimin fikirleri olduğuna bakılmaksızın benim için her zaman doğaldı.

Bir keresinde benim enstitümde çalışmak isteyen genç bir bilim adamını güzel kitaplar okuyor mu, edebiyatla ilgisi var mı, diye sorarak hayrete düşürmüştüm. Emperyalizm üzerine çalışmak isteyen bir diğeri de, kendisine köleci toplum üzerine sorular sorduğumda çok şaşırmıştı. Genel kültür ve genel ilgiyi, özellikle de çeşitli toplumbilim dalları üzerine ilgiyi her bilim adamından beklemişimdir.

Mükemmel bir diploma çalışması yapan bir öğrencimi, notunu verdikten sonra yanıma çağırmıştım. Kendisine, verdiğim 1'in (Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki not sisteminde 1, bizim sistemimizdeki 10'a denk düşmektedir — çev.) yaptığı çalışmada vardığı sonuçlarla aynı fikirde olduğumu göstermediğini söyledim. Getirdiği tezler ve kanıtları, kendiliğinden, bağımsız bilimsel düşünme kabiliyetini gösteriyordu, verdiğim 1 bu yüzdendi.

Belki de şöyle diyeceksin (ki bu beni herhalde çok sevindirirdi): "Ama böylesi bir tavır çok doğal! Bu geçmişteki bütün gerçek bilim adamlarının belirgin özelliğiydi."

Üzülerek belirteyim ki, böylesi bir tavır "Stalin zamanı"nda (30'lu yılların ortasından 50'li yılların ortasına kadarki sürede) çok nadirdi, hâlâ da fazla yaygındır denemez. Belki sana ülkemizde bu tavrı gösteren ve toplumsal alanda çalışan birçok bilim adamı sayabilirim, fakat aynı düşünce tarzının doğal olarak hüküm sürdüğü ve bilinçli olarak kullanıldığı hemen hiçbir toplumbilim enstitüsü gösteremem. Lütfen kendi ekonomi tarihi enstitüme olan ilgimi abarttığımı zannetme. Daha geçenlerde Akademi'nin başka sosyal bilimler enstitüsünden, tesadüfen özel bilim toplantımıza katılan bir üye, toplantı sonunda bizdeki "özgür bilimsel zihniyet"ten coşkuyla sözaçtı ve daha önce böyle birşeye tanık olmadığını söyledi.

Senin zamanında bu daha değişik olacak. Değişme daha bugünden seziliyor. Öğrencilerim Wolfgang Jonas ve Helga Nussbaum yönetime geldikten sonra bile, Enstitümüz uzun süre bu açıdan denizde bir adacık gibiydi. Bu da tabii özel bir birliktelik hissi yarattı. Bilimadamları, kendilerini böylesine bir birliktelik içinde gördüklerinden, bu durumu bir çeşit bilimsel ekol olarak değerlendirdiler.

Fakat ben her ne kadar kendilerini Kuczynski ekolüne dahil görseler dahi, bir Kuczynski ekolünden söz edilebileceğini zannetmiyorum. Çünkü bir ekol yaratmak için teorik ve metodolojik alanda birşey yapmadım.

Bu çerçevede benim için sadece bir bilim adamı tavrının en iyi geleneklerini zor zamanlarda dahi yükseltmek, canlı ve etkin olarak sürdürmek için çaba gösterdiğimden ve bu arada kaydadeğer bir pedagojik yeteneğimden söz edilebilir. Sakın kendimi bu şekilde tanımlamamı alçakgönüllülük sanma. Gerçekten başarı olan, hiç kimsenin Marx'dan daha mükemmel gösteremediği bilimsel tavrı korumak ve yaymaktı. Buna olduğundan daha az değer vermiyorum ve bu yüzden oldukça fazla zorlukla da karşılaştım, hatta bir keresinde Enstitümüzün varlığı dahi tehlikeye girmişti ve bizi o durumdan sosyal bilimler üstüne mükemmel bir anlayışa sahip olan Erich Honecker yoldaş kurtarmıştı.

Bilimsel ekolden kastın ne olduğu gibi çok önemli bir noktanın açıklanmasına yardımcı olmak için, bu soruya objektif ve soğukkanlı cevap verilmelidir.

Benim yaşımda en güzel olan, benden sonraki nesiller içinde bambaşka dallarda bilimsel çalışma yaparken aynı ruhu taşıyan arkadaşlar bulmuş olmamdır. Şunu anlamalısın ki, her ne kadar çalışmalarımızın içeriğine birlikte seviniyorsak da, bizi esas olarak birbirimize yakınlaştıran bu ruhtur. Özellikle hoşuma giden de, beni sadece "bilimsel tavrın yaşlı piri" olarak değil, aynı zamanda onları aktif olarak destekleyen ve kendilerini kötü saldırılardan korumaya çalışan yoldaş bir bilim adamı olarak görmeleridir.

Bilimsel ekoller bazen kendilerinin özel birim, yani ekol olarak temsil ettikleri metod, araştırma alanı vb. şeylerin zaman içinde tüm olarak bilime mal olmalarıyla çözülürler. Bazen de böylesine bir ekol geçmişte unutulan bir hazineyi meydana çıkarır ve onu yavaş yavaş bilimin ortak malı haline getirir. Belki istersen, birçoklarının gömdüğü böylesine bir hazineyi, yani bilim adamının gerçek tavrını, bu tür çabaların çok ciddi sonuçları beraberinde getirebileceği bir zamanda, benim korumayı sürdürdüğümü söyleyebilirsin. Bu, diğer sosyalist ülkelerdeki bazı yoldaşlarla sıkı ortak tavır dostlukları kurduğum zor bir zamandı. Bunlar derin ve tüm yaşam boyu sürecek dostluklardı. Öğretmenim Varga'nın dışında arkadaşlarımın hiçbiri enstitü yönetmediler. Durum kritikleştiğinde Varga da yöneticiliğini kaybetti. Yani hiçbiri bana nasip olduğu gibi böyle bir enstitü adası yaratamadı.

Belki Kuczynski ekolü fikrini sosyal bilimler alanında zaman zaman tek başına ada durumundaki bir enstitünün varlığından çıkarıyorlar. Doğa bilimlerinde durum daha değişikti. Eğer böyle birşey var olduysa ve hâlâ da varsa o zaman, biz, özellikle de ben, onun en çabuk biçimde genel bilimsel faaliyet içinde çözülmesi için elimizden geleni yapmalıyız.

Böylece sorduğun soruyu doğru olarak cevaplandırdığıma inanıyorum.

onuncu soru

Büyükdede, herhalde şimdiye dek birçok önemli ve ünlü insanla tanıştın. Bana biraz onları anlatır mısın? Özellikle de kitaplarında yer almayanları.

"Önemli ve ünlü" insan diyorsun. "Şöhret" sözcüğünü bir kenara bırakman iyi olmuş. Çünkü birçok insan, mesela çoğu politikacı, oyuncu ya da sporcu, bir insan olarak, ya da mesleğinde hiçbir zaman kayda değer biri olmamıştır. Hatta sırf kendi alanında bile, kendinden sonraki nesillerin takdirini kazanacak bir üne kavuşamamıştır. Halbuki onlar, yaşadıkları sürece veya yaşamlarındaki kısa bir süre içinde çok şöhretli olmuşlardır. Herhalde senin merak ettiğin böyleleri değil. Zaten ben de bir sürü insan tanımama rağmen, onlardan bahsetmeğe hiç hevesli değilim. İsterse sözkonusu olan, iflah olmaz sosyal demokrat hain Südekum gibi, her yönüyle kötü şöhret yapmış biri olsun.

Öte yandan, bir sürü önemli insan vardır ki, bunlar pek öyle şöhretli değillerdir, ya da bugün unutulmuşlardır. Tarihe "isimsiz kahramanlar" olarak geçmişlerdir. Böyle pekçok insan tanıdım. Kişiliği güçlü, son derece cesur ya da bilge ve çoğunlukla olağanüstü mütevazi olan basit insanlardı bunlar. İki tanesinden, meselâ İngiltere'deki sürgün anılarımda bahsetmeliydim: Biri, Minna Fritsch. Partinin verdiği görevleri yerine getirmek için, sık sık Çekoslovakya'dan illegal olarak faşist Almanya'ya giren, cesur, dikkatli ve mütevazi Minna. Sonradan, etrafı özellikle Çekoslovakya'da birlikte çalıştığı yoldaşlarının sadakat ve şefkatiyle çevrili bir şekilde, Londra'da hasta ve münzevi bir yaşam sürdürdü. Diğeri ise, büyük annenin de çok sevdiği, sık sık bizi ziyaret eden Otto Franke (bir zamanlar Karl Liebknecht'in "gölgesi"). İsimsiz kahramanlarla aynı safta olmak güzel bir şey değil mi? Partiyi, geleceği kuran kim? denirse, buna verilecek cevap şu olmalıdır: Çoğu kişinin değerini takdir etmediği, madalya verilen sayısız isimsiz kahraman.

Diğer önemli insanlar ise, isim yaparak tarihe geçmiştir. İster çok özel, tek bir ürünle, isterse tüm yaşamlarını adadıkları bir işle. Büyükdedenin babasını ele al. Prensleri mülksüzleştirme referandumuna değinmeden, Weimar Cumhuriyeti dönemi Alman halkı tarihini yazmak mümkün değil. Bu referandumda da o, kaydadeğer bir rol oynamamıştır. Bu örnekte, böyle bir ünün ne kadar tesadüfi olabileceğini görüyorsun. Zira büyükdedenin babasının esas mesleği hiçbir zaman politika olmamıştı, halbuki ünü bu çabasından ötürüdür. Bunun yanısıra gerçekten gayet yetenekli bir bilim adamı idi. Bir üne kavuşmadan, ücret ve nüfus istatistiği alanında, önemini daha uzun süre yitirmeyecek çalışmalar yapmıştı.

Önemsiz birinin, tarihi bir rastlantı sonucu tanınması da mümkün. Diyelim ki, bu kişi olaylarla dolu ya da olaysız geçen bir yaşamı gerçekçi bir şekilde anlatan bir günlük tutmuş olsun. İşte, ender bir döküman, geçmiş üstüne önemli bir kaynak. Görüyorsun, sorduğun soru ne kadar karmaşık; cevap vermek için neleri gözönüne almam gerekiyor.

Sanıyorum, sadece bir tek gerçek deha ile, ünü tüm geleceğe uzanacak birisiyle tanıştım. O da, Einstein'di. Anılarımda onu anlattım. Onun "akıllı mütevaziliği"nden de söz etmişimdir. Buna ek olarak, sana ilginç bir öykü de anlatayım. Einstein, Genel İzafiyet Teorisini geliştirmeden de, fizikçiler arasında dünyaca tanınmış biri idi. O da, babam gibi, Birinci Dünya Savaşı boyunca tanınmış politikacı, bilim adamı, sanayici vs.'nin biraraya geldiği bir klübe üye idi.

Genel İzafiyet Teorisini ortaya koyup, önemi geniş kamuoyunda kavranınca, bir dergide büyük bir resmi basılmıştı. Ben de herhangi bir nedenle babama bu resmi göstermiştim. Babam, Einstein'in resmine baktı, elini alnına vurarak haykırdı: "Yahu, bu, şu sevimli, tıknaz fizikçi değil mi?. Galiba, Dahlem'de oturuyor. Klüpten eve dönerken, bana sık sık istasyona kadar eşlik ederdi. Yolda da sürekli siyasi durum üzerine konuşurdu." Büyükdedenin babası da amma cahilmiş deme (haksızlık edersin), Einstein, amma mütevaziymiş de! Bu, onun daha sonra zaman zaman kendisini bir reklam aracı olarak kullanmak isteyenlerin oyununa gelmesini dışlamıyor (Einstein'in Max Born ve karısı ile mektuplaşmalarından da bu ortaya çıkıyor. Okumanda yarar var.).

Sana sadece artık aramızda olmayanları anlatmak istediğimden, ne yazık ki başka bir dahiyi yakınen tanımadığımı söylemek zorundayım. Ama dahiliğe epey yaklaşan biri var tanıdıklarımdan: Öğretmenim, Eugen Varga. Anılarımda olsun, Toplumbilimleri Tarihi üzerine araştırmamın 7. cildinde olsun, ondan sık sık sözettim. Ama onunla ilgili bir öyküyü anlatmak istiyorum. Zira bu öykü onun tevazuunu değil, yüzeysel "nişan"lara nasıl aldırmadığını gösteriyor. Birgün benimle çalışan biri Varga'yı ziyaret eder. Varga, ona 1945'de, Potsdam Konferansı dolayısıyla yaptığı Almanya seyahatinden sözeder. Kendisi, Konferans'ta Stalin'in danışmanlarından biridir. Anlattığına göre, o zaman, Reich'ın tahripedilmiş Başbakanlık binasına da girmiş ve orada ortalıkta duran bir yığın nişan arasından bir tane Ritterkreuz (haç şeklinde yüksek bir Alman nişanı, —ç.n.) almıştır. Varga'yı ziyaret eden yoldaş, soyadı ile çağırdığı Varga'ya büyük bir şaşkınlıkla sorar: "Fakat Varga, bunu hiç görmedim. Nerede bu Ritterkreuz?" Varga, önemsemez bir el işareti ile cevap verir: "İşte, şurada. Tüm diğer nişanlarımın olduğu yerde." Gerçekten de, onu hiçbir nişan taşırken görmedim.

Bir öykü daha var buna ek olarak. Varga'nın ölümünden sonra da görüştüğüm karısı anlattı. Mutlaka bilirsin. 1930'ların sonuna doğru Sovyetler Birliği'nde Parti, bir açıdan ne kadar korkunç değişiklikler gösterdi. Lenin yönetiminde büyük emeği geçmiş eski yoldaşlara en korkunç suçlar yüklendi. Varga'nın karısı olan yoldaş, Lenin'in karısı Krupskaya yoldaşın arkadaşı idi. Ağır hasta olan arkadaşını, ölümünden birkaç hafta önce ziyaret etmişti. Ikisi de birbirlerini son defa gördüklerinin bilincindeydiler. Uzun uzun geçmiş üzerine konuştular. Sonunda da o güne geldiler. "Lenin'in Partisi ne kadar değişti!" diyordu Krupskaya. "Ve sonra" diyor Varga yoldaş, "ikimiz de ağladık, birbirimize sarıldık ve böylece ilelebet ayrıldık." Bunu bana anlatırken, artık yaklaşık altmış yıldır işçi hareketinin içinde bulunan Varga'nın gene gözleri yaşardı. Sana, bir başkasının anlatamayacağı bu öyküyü anlatıyorum ki, Lenin ile Varga'nın eşlerinin, daha o zamanlar, Stalin'in yaptığı tüm büyük işler yanında Parti'ye nasıl bir zarar getirebileceğini anlamış olduklarını göresin. İki kadının buluşmalarından birkaç yıl sonra Vargalar oğullarını kaybettiler. Tüm bu gerilerde kalan, kapanmış olaylar, bu tarih senin için. Ama, basit yoldaşların, Sovyetler Birliği halklarının o zamanlar ortaya koyduğunu anlayabilmek için, tarihi unutmamak lâzım. Varga'nın karısı olan yoldaş da tarihin isimsiz kahramanlarından biridir. Böyle bir öyküyle, Krupskaya bize ne kadar sevecen, değerli ve yakın gelmektedir.

(Devamı gelecek sayımızda)

Faşizmin Orta Katmanları Yoksullaştırması-I

24 Ocak, 12 Eylül ve Köylülük

Faşizme değgin genel doğrulardan birisi de, onun kendisine taban edinmek için orta katmanları yanına almaya çalışması, geçmişteki kimi faşizm pratiklerinde görüldüğü gibi başlangıçta bunu kısmen ya da büyük ölçüde başarabilmesi, fakat faşizme destek vermiş olan orta katman kesimlerinin kısa zamanda nasıl yanıldıklarını yaşadıkları yoksullaşmayla görmeleridir.

Türkiye'nin orta katmanları da, 12 Eylül' den bu yana benzer bir süreç yaşadılar. Bu sayıda ilk bölümünü okuyacağınız kısa bir yazı dizisinde, 24 Ocak ekonomisinin ve onun üstyapısı olan 12 Eylül faşizminin ülkemizde orta katmanları yoksullaştırmasını ele alacağız.

*****

Yazımızın konusu orta katman kavramının teorik incelenmesi olmadığı için, burada sadece birkaç cümleyle "orta sınıflar" ya da "orta katmanlar" sözünden neyi anladığımızı söylemekle yetineceğiz: Marksizme göre sınıfsal değerlendirmelerde üretim araçlarının özel mülkiyeti esas alındığından, orta katmanlar deyimiyle, burjuvazi, feodal artıklar ve işçi sınıfı dışında kalan tüm toplum gruplarını kastetmekteyiz. Bir başka deyişle orta katman sözü, toplumdaki gelir dağılımının dilimlerine göre belirlenen burjuva "orta sınıf" kavramından farklıdır. Orta katmanlar terimi kapsamında küçük burjuva sınıfı ve değişik toplum grupları bulunmaktadır. Kır ve kent küçük burjuvazisi başta olmak üzere ve küçük toprak mülkiyetine ya da seyyar satıcılık vb. gibi küçük üretim aracına sahip olan yarı proleterler dahildir. İşçi sınıfı içinden ise, işgücünü satsa bile, ayrıca bir üretim aracına sahip olan işçiler ve burjuvaziyle bütünleşmiş işçi aristokrasisi bu orta katmanlar kapsamına girer.

Yazı dizimizin birinci bölümünde 12 Eylül faşizminin köylülüğe verdiği zararı inceleyeceğiz. Sözünü ettiğimiz köylülük, büyük tarım kapitalistleri, zengin köylüler ve kırlardaki feodal unsurlar dışında kalan ve önemli bir bölümünü orta, küçük ve yoksul köylünün oluşturduğu emekçi köylülüktür.

«BİR çift ineğim vardı. Önce onlar gitti. Arkasından traktör. Ne var ne yok, bir bir gidiyor. Sıra geldi toprağa. Toprak namustur bizim için. Yaşayacak kadar rızkını çıkarmak için... Toprağın da yarısı borca gitti. Canavar bir bir yutuyor, varımızı, yoğumuzu, namusumuzu. Açlığımızı, sefaletimizi bekliyor. Beklemedeyiz, icracı gelecek diye... Daha çok namus gidecek bu köyde..." (Kırklareli Yoğuntaş köyünden Erkan İnce' nin söyledikleri. Hürgün gazetesi, 10 Ekim 1985)

Bu ve benzeri sözler zaman zaman gazete sayfalarına yansır. "Aktüalite" önemi olmadığı için gözden kaçar veya peşi bırakılır. **Halbuki bu sözler, genel olarak kapitalizmin,** özel olarak da 12 Eylül'den sonra faşizmin köylüleri nasıl "canavar"ca yoksullaştırdığını özetlemektedirler.

Faşizm iktidara geldiği her yerde "orta katmanların çıkarlarını koruyacağı" iddiasını ileri sürer. Orta katmanların tekelci kapitalizm altındaki istikrarsız ekonomik ve siyasi konumları, faşizme bu alanda kitle temeli bulacağı umudunu verir. "Güçlü bir devletin" çıkarlarını koruyacağı vaadine kanan orta katmanların bazan tamamı, bazan belli bir kesimi, en azından kısa bir süre için faşizme destek sağlayabilir. Bu süre ne kadar kısa olursa olsun, antifaşist mücadele tarafından bir hayli pahalı ödenir.

FAŞİZMİN "enflasyonla mücadele" politikası içinde, taban fiyatları, ücret ve maaşlar gibi başlıca enflasyon sebebi sayılıp aynı işlemden geçirildi. Yani düşük tutuldu. Orta katmanların bu en geniş kesimi için taban fiyat, gelirin sözde alt, ama gerçekte üst sınırı anlamına geliyor. Çünkü taban fiyat üründe ortalamanın üstünde normlara veriliyor ve bu fiyat sadece devlet alımlarını değil, çoğu üründe daha büyük hacimdeki özel sektör alımlarını da belirliyor.

Köylü gelirlerinin taban fiyat belirlemesi dışında başka hükümet politikaları nedeniyle de düşürüldüğünü hesaba katmak gerekir.

● Devletten ve nispeten de tarımda burjuvaziden özerk gelişen köylü kooperatif hareketi (KÖY-KOOP) tümüyle yokedilerek, zaten sınırlı bir avantaj oluşturan bu alan etkisiz kılındı. Tariş, Fiskobirlik, Çukobirlik, Antbirlik, Pan-Koop gibi, uzun mücadelelerden sonra nispeten demokratikleştirilmiş kooperatifler de faşizm tarafından yeniden tümüyle devlet kontrolüne alınarak, kendi konusu ürünlerin fiyatlarının istikrarını korumadaki sınırlı işlevlerinden yoksun bırakıldılar.

● Faşizm, başlangıçtaki vaadlerinin aksine, tarım kredilerini düşük tutmaktan başka, bütçeyle ayrılmış tarımsal kredi fonları, **zaman zaman ihracaatı destekleme fonlarına aktardı** (1982'de 300 milyar lira). Banker olayının bankalara yüklediği külfet ve Kafaoğlu' nun şirket kurtarma operasyonlarının gerektirdiği fonlar (1983'te 150 milyar lira) da tarımsal kredi fonlarından aktarılarak sağlandı.

● İhracaatta tarım ürünlerine uygulanan yüksek vergi iadesi oranları —ki bazı mallarda bu oranlar, mal kıtlığı başlayıncaya kadar düşürülmedi— bu ürünleri ihraç eden tekellere vergi iadesi oranını kâr yerine geçirip "ucuz fiyata" satma kolaylığı ve üreticiden ucuz toplama olanağı veriyordu. (Fındık, nohut, mercimek, bir ara et, iç piyasadaki fiyatlarının çok altında ihraç ediliyordu)

● Gübreye uygulanan ve gelenek haline gelmiş sübvansiyon tümüyle kalkınca gübre fiyatları son beş yılda akıl almaz zamlar gördü. Köylüler için başlıca maliyet faktörünü oluşturan gübre fiyatları, tarımda verim artışını da engelledi ve hatta bazı ürünlerde düşürdü.

● Tarım ürünlerine, istisna ve muafiyet sınırı tanımadan uygulanan % 5 oranında vergi de faşizm tarafından köylülere yüklenen ek bir külfet oldu.

● Bütün bunlara, ürün bedellerinin uzun gecikmelerle ödenmesini de eklemek gerekir. (Çay ve pancarda 2 yıla, fındıkta 6 aya, pamuk, incir ve ayçiçeğinde 1 yıla varan gecikmeler). Bu gecikmeler, enflasyonun % 50'den aşağı düşmediği hesaba katılırsa, önemli gelir aşınmasına sebep oldu.

Bu aşınmayı önce şu rakamlarda görelim:

Tarım Gelirlerinin Gelir Bölüşümü İçindeki Payları (%)

Yıllar	*Tarım Gelirleri*
1980	20.9
1981	20.1
1982	19.3
1983	17.9
1984	18.4

Kırlardan şehirlere nüfus kaydığı gerçeğiyle beraber alındığında bile bu gelişme, tarım kesiminde gelirlerin oransal olarak düştüğünü, mutlak olarak da düştüğünü, kişi başına yıllık gerçek gelir yönünden de düştüğünü göstermektedir.

Köylülerin durumuna başka bir açıdan, üstelik bu sahada kredi tavanları çok düşük olduğu için yoksul köylü kitlelerinin durumunu daha açık veren "köylü borçları" açısından bakabiliriz:

Alınan ve Ödenmeyen Kredilerin Karşılaştırılması (Milyar TL)

	1979	*1980*	*1981*	*1982*	*1983*
Yıl içinde alınan krediler	119.643	184.958	267.207	229.256	335.562
Vadesinde ödenemeyen	113.253	190.445	329.281	336.936	485.985
İcradaki köylü borçları	1.842	1.844	2.186	3.954	9.600

(DİE 1984 İstatistik Yıllığı)

Tablodaki dikkati çeken, köylülerin sağladıkları kredi artış oranından daha yüksek bir oranda borçlarının yükselmesidir. Borçlardaki bu artış faizlerden değildir, çünkü tarım kredilerinde çoğunlukla faiz geri ödenmemektedir. Borçların artışı köylülerin ödeme kapasitesinin sürekli düşmesi nedeniyledir.

Bazı tarım ürünlerinin, faşizm altında geçen 4 yıldan sonra 1983 yılındaki durumunu 1979 yılıyla kıyasladığımızda, faşizmin kırsal alanda yarattığı yıkımın başka bir boyutuna tanık oluyoruz.

Seçilmiş Bazı Ürünlerde Rekolteler: (Bin ton)

Ürün	*1979*	*1983*
Buğday	9.400	9.230
Tütün	233 (1982)	206
Pamuk	612	605
Çay	555	436
Canlı hay.	83.886 (bin adet)	82.495
Süt üretimi	5.411	5094

(DİE 1984 Yıllığı)

Seçilmiş bazı ürünlerde ton başına taban fiyatları ve altın ağırlığı cinsinden gerileme oranları

Ürün	*1979*		*1983*		
	taban fiyatı	*altın (gr.) ağırlığı*	*taban fiyatı*	*altın ağırlığı*	*Yüzde olarak gerileme*
Ayçiçeği	11.720	23.82	59.040	16.42	—31.06
Buğday	5.100	10.36	27.140	7.54	—27.22
Fındık	40.320	82.05	173.960	48.38	—41.03
Mercimek	19.100	38.82	79.970	22.24	—42.24
Süt	14.300	29.06	41.640	11.58	—60.15
Tütün	61.800	124.34	226.990	66.14	—49.21
Pamuk	49.610	100.83	268.210	74.60	—26.01
Zeytin	28.040	56.99	82.890	23.05	—59.55
Üzüm	30.510	62.01	175.440	48.80	—21.30
İncir	23.850	48.47	125.790	34.99	—27.81
Pancar	1.110	2.25	5.960	1.65	—26.66

(DİE altın fiyatlarının İstanbul borsasından yıl ortalama fiyatı olarak 1979'da 492 TL, 1983 yılında 3595 TL/gr. olarak gerçekleştiğini belirtiyor. DİE 1984 Yıllığı, s. 250)

Tarım ürünlerinde rekolte düşüklüğü çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilir. Kuraklık, tabii afet, yeni tohumluk denemeleri vb. gibi. Ama Türkiye'de tarımda verimliliğin düşmesi ve neredeyse bir "ulusal yıkım" mertebesine ulaşması, bunlardan bağımsız olarak faşizmin köylülere dönük ekonomik politikaları nedeniyledir. Tarımda verimlilik azalması 12 Eylül' den sonra süreklilik arzetmiştir.

Köylü gelirlerinin hızla yıpranmasını, taban fiyatlarının gerçek alım gücü açısından seyri gösterir. Bazı ürünlerin taban fiyatlarının altın karşısındaki durumu yukarıdaki tabloyu veriyor.

Köylülerin apaçık olan bu yoksullaşması 1984 ve 1985 yıllarında da sürdü. Faşizm, tekellerin bir bölümünün çıkarlarından başka çıkar gözetmediği için, bu politikasının gereği olarak kır emekçilerini de öteki bütün emekçiler gibi yoksullaştırdı; tekelci sermayecilere kaynak aktarımını çoğaltabilmek bakımından, tarımsal kaynaklara herzamankinden daha fazla el attı.

KIRSAL alandaki sınıf sömürüsü ve tarım kesiminin, sanayi kesimi lehine sömürülmesi, Cumhuriyet dönemince kurulmuş bütün burjuva hükümetlerinin uyguladıkları ekonomik politikaların ve herşeyden önce kapitalist üretim ilişkileri temelinin zorunlu bir sonucudur. Tarımda yapısal değişiklikler yol açacak ve genel olarak tarımsal verim artışına temel teşkil edecek dönüşümler köklü bir burjuva demokratizmi sorunu olarak da Türkiye'de çözülemeden kalmış bulunduğundan, köylülüğün mutlak yoksulluk durumu 12 Eylül faşizmine maledilerek açıklanmış olmaz.

Ne var ki, feodal kalıntılarla, kapitalist gelişmenin bir arada varolabildiği kırsal kesimde, köylülerin "korunması" amacıyla değil ama, genel olarak tarımda rekoltelerin korunup geliştirilmesi ve bir yandan da bu alandaki siyasal etkinliklerini kaybetmek kaygısıyla, çeşitli burjuva hükümetleri bazı "özel" tedbirler uygulamaktan kaçınmamışlardır, "tarımı koruma tedbirleri" adı altında bir "köylü politikası" oluşturmak zorunda kalmışlardır.

a) Ziraat Bankası aracılığıyla düşük faizli ve uzun vadeli tarımsal kredilerin verilmesi, b) Gübre kullanımını yaygınlaştırmak için uygulanan bazı teşvik tedbirleri ve gübre fiyatlarını düşük tutmaya dönük sübvansiyon uygulaması, c) Tarım Kredi Kooperatifleri aracılığıyla kırsal kesime ilave krediler aktarılması, ürünlerin devlet eliyle satın alınıp pazarlanması, d) Devletin kendi belirlediği taban fiyatlarıyla yaptığı alımların bir "destekleme alım" olarak sürdürülmesi, e) Traktör, tarım araçları, tohum ıslah hizmetleri, zirai ilaçlama vb. gibi gereksinimlerin devlet aracılığıyla köylülere en ucuz maliyetle aktarılması gibi ögeleri içeren burjuva hükümet politikalarının, bu politikalar esas itibariyle zengin köylüleri ve toprak ağalarını korumaya matuf olsalar bile, faşizm tarafından terkedilmesi, geniş sayıda küçük üreticinin mahvıyla sonuçlanmıştır. Faşizm yukarıda bazı yönleriyle göstermeye çalıştığımız gibi, köylüleri daha da yoksullaştırıp, toprağından koparırken ve bu arada tarımsal kaynakları kuruturken hiçbir "kaygı" taşımamıştır.

Bu "kaygı" taşıyıp taşımama noktası köylülere karşı uygulanan politikalar konusunda bugüne kadarki burjuva hükümetleriyle 12 Eylül faşizmi ve 24 Ocak ekonomik felsefesi arasındaki farkı ortaya koyan düğüm niteliğindedir. Köylü yığınlarının oylarını alabilmek için yarışan burjuva siyasi partilerinin, göstermelik de olsa taban fiyat mekanizması aracılığıyla, öteki destekleme yöntemleri ve köylü borçlarının ertelenmesi veya "silinmesi" vb. gibi yıllardır yürüttükleri politikalarla, "benim oy kaygım yok" diyerek tekelci sermaye lehine kararlarını alabildiğine özgürce oluşturan faşizmin ekonomik politikaları elbette ki etkileri açısından farklı olacaktır. Kırsal kesimdeki sınıf bileşimlerini hesaba katarak davranmak ve "dengeleri gözeterek" siyasal sömürüsünü sürdürmek durumunda olan burjuva partileri bugünkü "muhalefet" politikalarında da aynı geleneksel ögelere bolca yer vermektedirler.

FAŞİZM altındaki yoksullaşmalarının geniş emekçi köylü kitlelerinin siyasi bilincindeki yansımalarını izleyebilmek bugünkü koşullarda mümkün değildir. Köylü kitlelerinin anayasa referandumunda "evet" oyu kullanmış olmaları, Özal'ın partisine oy vermiş bulunmaları, K.Evren'in mitinglerine "jandarma korkusu" bir yana, ilgi göstermeleri, onların faşizmi onayladığı anlamına gelmemiştir.

Köylü kitlelerinin siyasi olgunlaşma düzeyinin bugünkü anti-faşist mücadelemiz bakımından da yeterince gelişmediğini kolaylıkla tesbit etmek mümkündür. Esasen siyasi gericiliğin "oy deposu" durumunda olan kırsal kesimde demokratik hareket, işçi hareketine paralel yürüyen geçmişteki kimi "toprak işgalleri" ve "taban fiyat mitingleri" dışında kayda değer bir gelenek yaratmamıştır. Siyasi eğilimlerini açıklama fırsatı doğdukça, köylülerin yerleşik "siyasi gelenekten" pek sapmadıklarını gösteren veriler ortaya çıkmaktadır.

Kırlarda sınıf mücadelesinin hareketlenmesi ve köylülerin faşizme karşı demokratik bir güç olarak belirmesi, herşeyden önce sınıf mücadelesinin kentlerdeki seyrine ve işçi sınıfı ile diğer emekçilerin ve orta katmanların yığınsal olarak demokratik harekete katılma ölçülerine bağlıdır. Elbette bu bir süreç sorunudur. Öte yandan burjuva "siyaset pazarının" canlanıp kızışması halinde, geniş köylü yığınlarının 24 Ocak uygulamalarına tepkilerini, dolaylı ve pasif yollardan bile olsa açıkça ortaya koymaları beklenmelidir. Ancak bu tepkinin somut demokrasi talebine dönüşmesi, yukarıda belirttiğimiz gibi öncelikle kentlerdeki sınıf mücadelesinin gelişimine tabi olacaktır.

Bin bir zahmetle temeli atılmış ve geliştirilmiş olan ve işçi sınıfının mücadelesine müttefik bir güç olarak beliren demokratik köylü kooperatifleri hareketi, faşizm tarafından tümüyle ortadan kaldırıldığı için kırlarda antifaşist mücadelenin temelini atmak bir hayli yoğun çabayı ve sabırlı bir mücadeleyi gerektirecektir. Böyle bir çabanın yankı yaratmayacağı düşünülemez, çünkü bu alandaki demokratik birikim, olduğu kadarıyla işçi sınıfının mücadelesiyle yaratılmıştır ve yine onun mücadelesiyle hareketlenecektir.

Köylüler "varımızı yoğumuzu yutuyor" dedikleri "canavarın" kimliğini hiç değilse sezmeye başladıkları gün, zaten çok yol katedilmiş demektir.

- Tüketim kısılıp, kemerler sıktırılınca iç pazar daraldı;
- Beklenilen ihracat patlaması gerçekleşmedi;
- Gübre, tohum, akaryakıt, yedek parça vb. gibi kalemlerdeki büyük fiyat artışları nedeniyle tarım üretiminde maliyet yükseldi, üretim düştü;
- Sıkı para politikasıyla bütün faizler de yükselince ürünlerin maliyeti büsbütün arttı. Buna karşılık dış pazarın ciddi ölçülerde genişlemediği, iç pazarın iyice daraldığı koşullarda pek çok köylü toprağını ekemedi;
- Türk lirasının sürekli ve hızlı düşüşüyle, Türkiye'nin tarım ürünleri de dünya piyasalarında değer yitirmiş oldu;
- Piyasayı kontrol eden emperyalist tekellerin ya da devletlerin fiyat dayatmaları ve kendileri için aldıkları koruma önlemleri yüzünden uluslararası piyasada Türkiye aleyhine yeni olumsuz gelişmeler kaydedildi;
- Faşist rejim nedeniyle AET ülkelerinin uyguladıkları çeşitli müeyyideler Türk faşizminin köylümüze çektirdiği ek sıkıntılar oldu;
- Devletin küçük üreticilere borçlarını uzun sürelerle ödememesi yüzünden, köylüler enflasyondan ayrıca zarar gördüler;
- Cuntanın siyasal baskısının yanısıra demokratik kooperatifçiliğe saldırması, köylülerin demokratik mücadelesine ket vurdu.

Doğumunun 100. yılında Ernst Thälmann işçi sınıfının kalbinde yaşıyor/II

«*Emekçilerin kurtuluşu uğruna mücadele eden insan için hayatın kapsamlı bir anlamı vardır*»

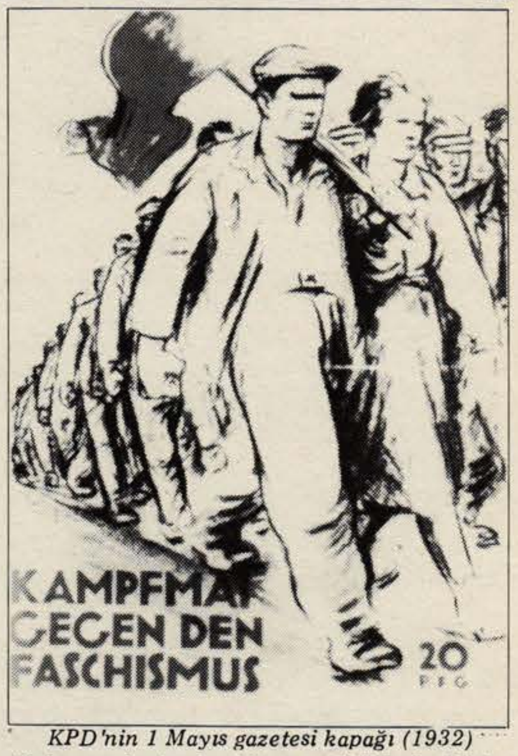

KPD'nin 1 Mayıs gazetesi kapağı (1932)

Ernst Thalmann 39 yaşındayken partinin başına geçtiğinde, dünyanın bu ikinci büyük komünist partisi, Ruth Fischer ve Arcady Maslow'un önderliğindeki aşırı sol grubun politikalarının neden olduğu bir kriz içerisindeydi. Partinin üye sayısı 114 bine düşmüş; Mayıs 1924 ile Nisan 1925 arası 1,7 milyon seçmen KPD'den uzaklaşmış; parti işyerlerinde ve sendikalarda sahip olduğu güçlü konumunu yitirmişti.

Bunun şüphesiz objektif nedenleri de vardı: 1924'den sonra ekonomideki düzelme, gerçek ücretlerin yükselmesi ve işçilerin yaşam koşullarında savaş ve enflasyon dönemine kıyasla genel bir iyileşme, sağ sosyal demokratların reformist hayallerinin yayılmasına neden oluyordu.

Thalmann parti içindeki krizin subjektif nedenlerinin aşılması için şöyle bir program geliştirdi:

1. Parti, aşırı sol sekterliğin yol açtığı tahribatlar konusunda etraflıca aydınlatılmalıdır;
2. Ruth Fischer ve takipçilerinin uyguladıkları "kişisel diktatörlük"ün yerini kollektif çalışma almalıdır;
3. Tüm güçler Parti çalışmalarına çekilmelidir;
4. Üyeler ve yöneticiler için sistematik bir ideolojik eğitim yapılmalıdır. Kısaca, Parti yaşamında Leninist ilkeler hakim olmalı, o zamanki deyişle, Parti "Bolşevikleştirilmeli"ydi.

FABRİKA HÜCRELERİ TEMEL ALINIYOR

Fabrika hücreleri, programın hayata geçirilmesiyle birlikte partinin temel örgütleri haline geldiler. Gençlik çalışması büyük ölçüde düzeldi. Ernst Thalmann politik ve sendikal çalışmalarda genç kuşağı küçümseme eğilimlerine karşı daima mücadele etti. Sürekli şunu vurguluyordu: *"İşçi sınıfının en çok sömürülen, en mücadeleci, savaş öncesi legal dönemin oportünist geleneklerinden uzak kesimlerini kazanmadan, kitleleri devrime kazanmak imkansızdır."*

EĞİTİM ÇALIŞMASI GÜÇLENİYOR

Parti eğitim çalışmalarını, Lenin'in yazılarını Almancaya çeviren Komünist Enternasyonal'in de desteğiyle güçlendirdi. KPD Merkez Komitesi bir parti okulu oluşturdu. Thalmann bir yandan karmaşık günlük sorunların çözümü için sürekli Marx, Engels ve Lenin'in eserlerine başvururken, öte yandan yoldaşlarını da okumaları ve öğrenmeleri için teşvik ediyordu. Kızı İrma, babasının genç bir yoldaşına Lenin'i etüd etmesini şu sözlerle tavsiye ettiğini hatırlıyor: *"Bu bizler için yazıldı! Daha çok öğrenmeliyiz. Kendimize SBKP'yi örnek almalıyız. Hatalarımız, büyük ölçüde, yoldaşlarımızın Marksizm-Leninizmi yeteri kadar etüd etmemelerinden ve uygulamamalarından kaynaklanıyor."*

"Partinin Bolşevikleştirilmesi" sürecinde, o güne dek Parti içindeki aşırı solların hasıraltı ettikleri demokratik merkeziyetçilik, kollektif yönetim, eleştiri ve özeleştiri ilkeleri hayata geçti.

HANEDANIN MÜLKSÜZLEŞTİRİLMESİ İÇİN MÜCADELE

Partinin kitle çalışmalarına yönelmesinin ne kadar doğru olduğunu, hanedanın mülksüzleştirilmeşi için yürütülen mücadele kanıtladı.

SPD'nin yönetimde olduğu Doğu Prusya Eyalet hükümeti, 1925 yılında hazırladığı bir kanun taslağıyla, Ekim Devrimi'nden sonra mülklerine el konulan II. Wilhelm ve ailesine 185 milyon Mark tutarında bir tazminat ödenmesini önermişti. Bu kanun tasarısına karşı burjuva demokrat kesimleri de içeren geniş ve sert bir tepki yükseldi. KPD, hanedanın mülklerine tazminat ödenmeksizin el konulmasını ve bunların küçük köylülere yardım ve sosyal tesisler için kullanılmasını parlamentoda önerdi. Fakat kanun parlamentodan geçirildi. Bunun üzerine KPD ilerici örgütlerin ve Robert Kuczynski, Karl von Ossietzky, Kate Kollwitz ve Heinrich Zille gibi burjuva demokratların da destekledikleri, bu konuda halk oylamasına gidilmesini amaçlayan bir kampanya başlattı.

Sosyal demokrat parti üyelerinin büyük çoğunluğunun ve sendikaların da katıldığı kitlesel eylemlerin etkisiyle, sağ sosyal demokrat SPD yönetimi geri adım atmak ve KPD ile diyalog kurmak zorunda kaldı; fakat herzamanki gibi eylem birliğine yanaşmadı.

"Hanedana Metelik Yok! Hanedan da İşsizlik Parası Alsın! Şatolar Halka, Hanedan Kimsesizler Yurduna!" Bunlar, komünist, sosyal demokrat ve partisiz gençlerin, işçi mahallelerinde ve şehir varoşlarında yürüttükleri ortak eylemin en yaygın sloganlarıydı. Yaygın kitle eylemlerinin etkisiyle, 1926 Haziran'ında halk oylaması yapıldı. 14 milyon 455 bin 184 kişi, yani KPD ve SPD'nin bir önceki seçimlerde aldıkları toplam oydan 4 milyon daha fazla insan hanedanın mülklerine tazminat ödenmeksizin elkonulması doğrultusunda oy kullandı. Gerçi bu oylar kanunun geri alınmasına yetmedi, ama Thalmann'ın deyişiyle bu eylem "birleşik cephe politikasının doğruluğunun bir kanıtı oldu."

Essen'de yapılan 11. Kongrenin bilançosu da KPD'nin politikasının doğruluğunu gösteriyordu: Üye sayısı 10. Kongreden bu yana 10 bin artmış, partinin sendikalardaki etkinliği yükselmiş, Alman Genel Sendikalar Birliği'nin yerel organlarında komünistler yüzde 24 oranda temsil edilir hale gelmişlerdi. Bütün bunlar, KPD'nin artık kitlesel bir parti haline geldiğini gösteriyordu.

KPD'NİN ANTİFAŞİST CEPHE GİRİŞİMLERİ

Almanya'nın 1927 yılındaki sanayi üretimi savaş öncesi dönemi geçmişti. Alman emperyalizmi önceleri ekonomik rekabet yollarını kullanarak yeniden yayılma politikasını benimsedi. Öte yandan silahlanmanın hızlandırılması, Alman tekelci sermayesinin en iri ve güçlü kesimlerinin emperyalist yeniden paylaşım amacıyla savaş hazırlıkları içinde olduğuna işaret ediyordu.

Alman tekelci sermayesinin bu yayılmacı emellerinin, militarist ve faşist güçlerin eylemlerinin artması, devrimci işçi sınıfı hareketine polisin terör kullanarak gözdağı verme çabaları, parlamentoda demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı kanunların çıkarılması gibi iç politikaya yansıyan sonuçları da oldu.

Ernst Thalmann, 1925'de başkanı olduktan sonra güçlü bir antiemperyalist, antimilitarist kitle örgütü haline gelen Kızıl Cephe Savaşçılar Birliği'nin (RFB) Mart 1927'deki 4. Konferansı'nda konuşurken, Almanya'daki gelişmeleri tasvir ediyor ve Kızıl Cephe Savaşçıları'na, işçileri militarist ve faşist örgütlerin etkinliğinden kurtarmak için, kitle çalışmalarını öncelikle silah fabrikalarında ve kimya sanayiinde yoğunlaştırmalarını öneriyor, özellikle sosyal demokrat işçilerle eylem birliği yollarının aranmasını salık veriyordu.

Fakat bu görevin yerine getirilmesi her geçen gün daha da zorlaşıyordu. Çünkü sağ sosyal demokrat yönetim sürekli işçi hareketini bölücü bir politika izliyordu.

KPD artan tehlikeye karşı SPD'yle eylem birliği için olanca çabasını gösterirken, SPD'ye ait "Hamburger Echo" gazetesi komünistlerden "elleri sayısız cinayetlerle kirlenmiş işçi sınıfı içindeki pis hainler", işçilerin korkması gereken yegane düşman diye bahsediyordu. Fakat KPD'nin Wasserkante örgütü bütün bunlara rağmen 1927 Ekiminde SPD'nin Hamburg örgütüne ve sendikalara, SPD'nin kuracağı azınlık hükümeti antimonopolist, demokratik bir eylem programı temelinde destekleme teklifini yaptı. Bu teklif de SPD'nin ileri sürdüğü kabul edilmez şartlar nedeniyle gerçekleşemedi.

Thalmann parti başkanı olduktan sonra da işçilerin sorunlarından kopmadı. Hamburglu bir yoldaşı onun için şöyle diyordu: "Onunla konuşurken partinin tepesindeki birinci adam olduğunu hissetmezdik. O, insanın gözlerini kapayarak güvenebileceği bizlerden birisiydi."

KPD 1928'deki genel seçimlerde 1924'deki seçimlerden yarım milyon daha fazla oy alarak (toplam oy sayısı 3 263 000) milletvekili sayısını 45'den 54'e çıkardığında, bu aynı zamanda gerçek bir işçi lideri olduğunu seçim çalışmalarında kanıtlayan Thalmann'ın da kişisel başarısıydı.

SPD bu seçimlerden 153 milletvekiliyle yine en güçlü parti olarak çıktı. Soldaki bu gelişme, bir yandan sosyal reformizmin kitle etkinliğinin artmasının, öte yandan anti-kapitalist eğilimin SPD saflarında da güçlenmesinin sonucuydu. SPD yönetimi bu gelişmeyi kendi politikası için tehlikeli gördüğünden antikomünist politikalarını daha da keskinleştirmeye başladı.

SPD, KPD tarafından yapılan tüm birleşik cephe tekliflerini geri çevirdiği gibi, KPD'nin destekleyeceği bir azınlık hükümeti kurma teklifini de reddederek merkezci Alman Demokratik Partisi (DDP) ve sağcı Alman Halk Partisi (DVP) ile 12 Haziran 1928'de bir koalisyon hükümeti kurdu.

SPD seçimler öncesi yaptığı çeşitli açıklamalarda zırhlı kruvazörlerin yapımına karşı olduğunu belirtmiş olmasına rağmen, sözkonusu burjuva partileriyle SPD'li Hermann Müller başkanlığında bir koalisyon hükümeti kurduktan birkaç hafta sonra, kabinede zırhlı kruvazörlerin yapımını onaylıyordu.

Sadece komünist işçiler değil, sosyal demokrat işçiler de SPD yönetiminin Alman tekelci sermayesinin militarist emellerine hizmet ettiğini giderek daha iyi kavrıyordu. SPD yönetiminin grev kırıcı, komünistleri sendikalardan dışlayan ve ortak eylem birliğini sürekli reddeden politikaları, geniş kitleler arasındaki nefret ve kızgınlığı artırıyordu.

-KPD içerisinde, bütün bu olayların etkisiyle SPD yönetiminin etkinliği altındaki tüm kitle örgütlerinin egemen sınıfın bir parçası haline geldikleri şeklindeki yanlış görüş etkinlik kazanmaya başladı. Çoğu kişi, sosyal reformistlerle ve hatta solla işbirliği yapmayı anlamsız bulmaya başladı.

Thalmann 1943'te Hannover hapis hücresinde

Komünist Enternasyonal'in VI. Dünya Kongresi tarafından da desteklenen bu görüşe Thalmann da katıldı. Gerçi SPD yönetimi ve üyeleriyle ortak iş yapmaktan vazgeçmenin, daha sonra da doğrulanan kaçınılmaz sonuçları konusunda uyarıda bulunmuştu, ama "tabanda tek cephe" taktiğinin doğal sonucu olarak, SPD örgütleriyle resmi ilişkilerin kurulmasına karşı tavır aldı.

SOVYETLER BİRLİĞİ'NE KARŞI TUTUM

«*Uluslararası işçi sınıfı hareketinin tayin edici sorunu, Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğüne karşı tutumdur. Bu noktada görüşler ayrılıyor ve ayrılmak zorundadır! Sovyetler Birliği'ne karşı tutum Almanya'daki politik sorunlarda devrim safında mı, karşı-devrim safında mı olunduğunda da tayin edicidir.*" Thalmann'ın 1926 yılında söylediği bu sözler, antikomünistlerin, sağ ve "sol" revizyonist akımların iddia ettikleri gibi "Moskova'ya bağımlılık" değil, sınıf mücadelesinin günümüze kadar yüzlerce defa kanıtladığı deneylerin bir sonucuydu.

SPD 1. Dünya Savaşı'nda işçi sınıfı cephesini terkederek, emperyalizmin yanında saf tuttu. Thalmann şöyle diyordu: "*Hindenburg'un, Borsig'in, Krupp'un, Thyssen'in ve Klöckner'in, Wels'in, Noske'nin ve Severing'in vatanı Alman işçi sınıfının vatanı olamaz. İşçi sınıfı ve emperyalist burjuvazi ortak ulusal çıkarlara sahip olamaz.*" Yine 1928 yılındaki bir konuşmasında, SPD yönetiminin antikomünist kışkırtmalarını şu sözlerle cevaplıyordu: *"Sovyetler Birliği'ni savunmak ülkemizi, geleceğimizi, özgürlüğümüzü ve sosyalizmi savunmaktır."*

Thalmann daha USPD saflarındayken Fransız ve İngiliz emperyalistlerinin dünyanın ilk sosyalist ülkesine karşı yürüttükleri askeri müdahaleye karşı "Elini Sovyet Rusya'dan Çek!" kampanyasının ön saflarında yer almış ve 1921 yılında Sovyetler Birliği'nin büyük kısmını etkisi altına alan kuraklığa ve açlığa karşı Hamburg'da dayanışma eylemleri düzenlemişti. Nitekim bu dayanışma eyleminin sonunda "Wasserkante Sovyet Rusya'ya İşçi Yardım Komitesi" kısa zamanda 240 bin Mark para toplamıştı.

Thalmann 1926 yılında Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi (EKKI) başkan yardımcılığına seçildi. Onun Komünist Enternasyonal'de yaptığı çalışmalar, Alman komünistlerinin enternasyonalist geleneklerinin oluşmasında önemli bir işlev gördü.

İŞÇİ SINIFININ BİRLİĞİ İÇİN YÜRÜTÜLEN MÜCADELE

Resmi işsiz sayısı 1932 yılının sonbaharında 5 milyonun üzerine çıkmış, bir kısmı sürekli işsiz olan gayri resmi işsizlerin sayısı da 2 milyona varmıştı. 1929 yılında tüm dünyayı saran ekonomik kriz, Almanya'yı da etkisi altına almıştı.

Tekelci sermaye Papen hükümeti eliyle sosyal hakları kısarak, krizin tüm yükünü emekçilerin sırtına yıkmaya çalışıyordu. Nitekim ücretlerde üçte bir oranında kısıntı yapıldı; işsizlik parası dörtte bir oranında düşürülerek 6 haftayla sınırlandırıldı; sakatlara, dullara ve yetimlere yapılan yardım yüzde 20 oranında azaltıldı; ücret ve maaşlara ek kesintiler getirildi.

Papen'in 20 Temmuz 1932 darbesi sürpriz olmamıştı. Papen'i "faşizmin yol hazırlayıcısı" olarak karakterize eden KPD, SPD'ye daha önceden genel grev önerisi götürmüş fakat SPD bu öneriye yeni antikomünist gerekçelerle karşı çıkmıştı. SPD'nin bu teslimiyetçi ve antikomünist politikaları, zaman zaman intihara kadar varan biçimler alıyordu. Nitekim SPD'li Prusya İçişleri Bakanı, Papen'in isteği üzerine SPD'nin merkez yayın organı "Vorwarts"i yasakladığında, KPD eyalet meclisinde bu yasağın kaldırılması için öneri vermis ve SPD önerinin oylanmasında çekimser kalmıştı.

Tekelci sermaye işçi sınıfı hareketini zayıflatmak için o yıllarda uyguladığı terörü, çoğu kez sosyal demokrat politikacılar eliyle uyguluyordu. 1929 yılındaki 1 Mayıs gösterilerine Berlin'in SPD'li emniyet müdürü Karl Zörgrebel ateş açtırarak 33 kişinin ölmesine, yüzlercesinin de yaralanmasına neden oluyordu.

Bu acı deneyler KPD'nin ve Komünist Enternasyonal'in 1928'deki VI. Dünya Kongresi'nin reformizmin sosyal şovenizme dönüştüğü şeklindeki yanlış değerlendirmelerine kaynaklık ediyordu. Aynı yanlış değerlendirme KPD'nin Thalmann'ın muhalefetine rağmen ADGB'den ayrılarak Devrimci Sendikal Muhalefet (RGO) adlı ayrı sendikal örgütlenmeye gitmesine de neden oldu. Faşist diktatörlüğün reformist işçi hareketine de saldırdığının ve sosyal demokrasinin faşizmin kitle tabanını oluşturmadığının ancak 30'lu yılların başında kavranmasıyla, "sosyal faşizm" teorisinden vazgeçildi ve komünistlerin eylem birliği politikası doğru bir çizgiye oturdu.

Faşizm savaş demekti. KPD'nin önünde, küçük ve orta köylülerle diğer orta katmanlar da dahil mümkün olan en geniş kesimleri antifaşist ve antimonopolist mücadeleye kazanmak gibi bir görev duruyordu.

1932 yılında militarizmin ve faşizmin sembolü olan Hindenburg, SPD'nin de desteğiyle cumhurbaşkanlığına seçildiğinde, Hitler 13,4 milyon oy almıştı. Tehlike çanları çalıyordu. Thalmann KPD'nin eylem birliği politikasını değiştirmesi için tüm gücüyle mücadele ederken, KPD'nin faşizme geçit vermemek için sosyal demokratlara ve sendikalara eylem birliği için doğrudan başvurması, hatta parlamentoda SPD ve diğer burjuva merkez partileriyle işbirliği yapması gerektiğini düşünüyordu. Böylece Thalmann'ın çabalarıyla "Antifaşist Eylem" adlı örgütlenme oluşturuldu.

"Antifaşist Eylem" kurulduğundan birkaç ay sonra faşist tehlikeye karşı etkin bir silah olduğunu kanıtlıyor ve 1932 Temmuzundaki seçimler bunu bir kere daha doğruluyordu. KPD bu seçimlerde 1930 yılındakinden 770 bin daha fazla (toplam 5,36 milyon) oy alırken, SPD 600 bin oy kaybediyordu. Gerçi NSDAP oylarını 1930 seçimlerine oranla iki kat artırmıştı, ama 1932 yılı başlarında yapılan eyalet seçimlerine oranla da oyları azalmıştı. Aynı yılın Kasım ayında yapılan seçimlerde KPD 600 bin daha fazla oy alırken (tüm oyların yüzde 17'si), Nazi'ler 2 milyon oy kaybediyordu.

Faşizmin kitle tabanını kaybetmeye başladığının Kasım seçimlerinde açığa çıkmasıyla birlikte, faşist terör ve provokasyonlarda 1933 Ocağından sonra bir tırmanma başladı. Faşist teröre karşı işçi sınıfının gerçekleştirdiği yaygın eylemler, SPD yönetiminin Antifaşist Eylem Birliği'ni reddetmemesi halinde direnişin ne kadar güçlü olabileceğini gösteriyordu. Ne ki, KPD'nin Schleicher hükümetinin 28 Ocak'ta yönetimden çekilerek Hitler'e başbakanlık yolunu açtığında SPD yönetimine yaptığı birleşik cephe önerisi de cevapsız kalıyordu.

THALMANN TUTUKLANIYOR

Hitler hükümetinin 30 Ocak 1933'de yönetime gelmesiyle birlikte, Alman tekelci sermayesinin en gerici, en şovenist ve en saldırgan unsurlarının açık faşist diktatörlüğü de kurulmuş oluyordu.

KPD tek başına ülkenin faşistleştirilme sürecini durduracak güçte değildi. Thalmann SPD'nin Naziler'in iktidarlarını sağlamlaştırma çabalarına karşı yürütülecek mücadeleye kazanılabileceği umudunu henüz yitirmemişti. Ne ki, KPD'nin gerek SPD, gerekse ADGB yönetimine müteaddit defalar yaptığı çağrılar hep cevapsız kalıyordu. Antikomünizmden gözleri kararmış bu sağ sosyal demokrat yöneticiler, faşizm onları boğmak için boğazlarını sıkarken dahi, mevcut tehlikeyi göremiyorlardı. Fakat iktidarlarını giderek sağlamlaştıran Naziler, işçi sınıfı hareketine saldırırken reformist ve devrimci ayrımı yapmıyorlardı.

KPD faşizm şartlarında da mücadeleyi devam ettirebilmek için illegaliteye geçti. Ne ki, Thalmann 3 Mart 1933'de faşistlerin eline geçmekten kurtulamadı. Thalmann on yıldan fazla süren tutukluluğu sırasında hapishaneden hapishaneye sürüldü.

Thalmann tutuklu kaldığı sürece uğradığı tüm işkence ve kötü muamelere rağmen Partisine ve komünizm davasına sadık kaldı. Hapishanede yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: *"Bir ideal için yaşayan ve emekçilerin kurtuluşu uğruna mücadele eden insan için hayatın kapsamlı bir anlamı vardır. Böyle bir insan yaşama yüksek bir değer verdiğinden, onun çektiği acılar da önemini aynı ölçüde yitirirler."*

Thalmann'ın özgürlüğüne yeniden kavuşması için dünya çapında eylemler yapılıyordu. Portekiz liman işçileri Nazi'lerin "Emden" isimli gemisi yükleme yaparken Alman tayfalarının eline sıkıştırdıkları bildiride "Thalmann'ımıza özgürlüğünü verin!" diye yazıyorlardı. Büyük Fransız yazar Henri Barbusse dünya halklarına yaptığı çağrıda "Ernst Thalmann'ı bir meydan muharebesi gibi kazanmalıyız!" diyordu. Thalmann antifaşist direnişin sembolü olmuştu.

İkinci Dünya Savaşı'nı başlatarak milyonlarca insanın ölümüne neden olan faşist Almanya'nın beli Kızıl Ordu tarafından kırılıp, Nazi ordularının yenilgisi ufukta görününce, Alman işçi sınıfının bu yiğit ve yılmaz savaşçısı bizzat Hitler'in emriyle 8 Ağustos 1944'de Buchenwald toplama kampında önce kurşuna dizilip, daha sonra fırında yakılarak katledildi.

Thalmann'ın ölümüyle dünya işçi sınıfı önde gelen bir liderini yitirdi, ama onun insanlığın kurtuluşu uğruna yürüttüğü mücadelenin anısı bugün de komünistlerin ve devrimcilerin kalbinde tüm canlılığıyla yaşamaya devam ediyor.